

Sametingets budsjett 2021

Sametingsráðets forslag til innstilling

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Ávjovárgeaidnu 50
9730 Karasjok/Karášjohka
Telefon +47 78 47 40 00
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

Sámediggi 2020

Innhold

1	INNLEDNING.....	10
2	HOVEDINNHold.....	11
3	RAMMER OG PRINSIPPER.....	13
3.1	Økonomiske rammebetingelser.....	13
3.1.1	Samlet bevilgning til Sametinget	13
3.1.2	Sametingets økonomiske rammefordeling	13
3.2	Økonomiske virkemidler.....	14
3.2.1	Direkte tilskudd	14
3.2.2	Søkerbasert tilskudd	15
3.2.3	Søkerbaserte tilskudd forvaltet på vegne av andre	15
3.3	Avtaler og regelverk	15
3.3.1	EØS-regelverket	15
3.3.2	Hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner	16
3.3.3	Hovedavtale i duodji.....	16
3.3.4	Sámi Giellagáldu - avtale	16
3.4	Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper	16
3.4.1	Grunnloven § 108	16
3.4.2	ILO Konvensjon nr. 169 og konsultasjonsretten	17
3.4.3	FNs erklæring om urfolks rettigheter	17
4	SPRÅK.....	18
4.1	Virkemidler til samiske språk.....	19
4.1.1	Innsatsområder - språk.....	19
4.2	Bruk av samiske språk	19
4.2.1	Samletabell - bruk av samiske språk.....	20
4.2.2	Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd	20
4.2.3	Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd.....	20
4.3	Utvikling av samiske språk.....	21
4.3.1	Samletabell - utvikling av samiske språk	22
4.3.2	Språkutvikling i kommuner - direkte tilskudd.....	22
4.3.3	Språkutvikling i fylkeskommuner - direkte tilskudd	22
4.3.4	Samiske språksentre - direkte tilskudd.....	23
4.3.5	Språksentertreff - seminar.....	23
4.3.6	Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd.....	24

4.3.7	Stipend til elever med samisk i videregående skole - søkerbasert tilskudd	24
4.3.8	Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd.....	25
4.3.9	Språkmotiveringspris	25
4.3.10	Rettskrivningsbok for lulesamisk og sørsamisk - prosjekt	25
4.3.11	Samiske stedsnavnstjenester - prosjekt	25
4.3.12	Sámi Giellagáldu - avtale	26
4.4	Oppfølging av Hjertespråket.....	26
4.4.1	Samletabell - Hjertespråket	27
4.4.2	Språktilbud for barn og unge.....	27
4.4.3	Synliggjøring og samarbeid.....	28
4.4.4	Rekruttering og kompetanseheving	30
5	OPPVEKST, OPPLÆRING, UTDANNING OG FORSKNING.....	32
5.1	Virkemidler til oppvekst, opplæring, utdanning og forskning	34
5.1.1	Innsatsområder - oppvekst, opplæring, utdanning og forskning	34
5.2	Samiskspråklige barn i dagens samfunn.....	34
5.2.1	Samletabell - samiskspråklige barn i dagens samfunn	35
5.2.2	Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd.....	35
5.2.3	Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd.....	35
5.2.4	Tilskudd til utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	36
5.2.5	Juvlesámi sámástiddje - direkte tilskudd til Árran mánnálgárdde.....	36
5.2.6	SÁMOS (Sámi mánát ođđa searvelanjain) - utviklingsprosjekt 2018-2022	36
5.3	Tradisjonell kunnskap i ny tid	37
5.3.1	Samletabell - Tradisjonell kunnskap i ny tid	37
5.3.2	Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd.....	38
5.4	Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager	38
5.4.1	Samletabell - kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager	38
5.4.2	Informasjon om samiske barns rettigheter til samiskspråklig barnehagetilbud	38
5.5	Samisk innhold i skolen	39
5.5.1	Samletabell - samisk innhold i skolen.....	40
5.5.2	Revidering av læreplaner - prosjekt	40
5.5.3	Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd	41
5.6	Læringsmiljø og skoleutvikling.....	41
5.6.1	Samletabell - læringsmiljø og skoleutvikling	42
5.6.2	Nettverk for samiskopplæring/ NetSam - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	42
5.6.3	Arbeid mot mobbing - prosjekt	42
5.7	Læremidler	42
5.7.1	Samletabell - læremidler	43
5.7.2	Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd	43
5.7.3	Rammeavtale for anskaffelse av læremidler	44
5.7.4	Ovttas Aktan Aktesne - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	45

5.7.5	Stimuleringstiltak innen læremiddelutvikling - prosjekt	45
5.7.6	Grenseoverskridende samisk opplæring, læremidler - prosjekt	45
5.8	Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning	45
5.9	Utdanning- og forskningstilbud.....	46
5.10	Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning.....	46
5.10.1	Stipend for høyere utdanning - søkerbasert tilskudd.....	46
5.11	Árbediehtu	47
5.12	Samisk perspektiv i høyere utdanning og forskning	47
6	AREALER, MILJØ OG KLIMA	48
6.1	Virkemidler til arealer, miljø og klima.....	49
6.1.1	Innsatsområder arealer, miljø og klima.....	49
6.2	Forvaltning av arealer	49
6.2.1	Samletabell - tradisjonell kunnskap i forvaltning av arealer	50
6.2.2	Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd	50
6.2.3	Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd.....	50
6.2.4	Forsøk om motorferdsel i utmark - prosjekt	51
6.3	Naturressurser.....	51
6.4	Naturmangfold	51
6.4.1	Samletabell - naturmangfold	52
6.4.2	Verneområdestyreseminar.....	52
7	NÆRINGER.....	53
7.1	Virkemidler til næringer.....	55
7.1.1	Innsatsområder - næringer.....	55
7.2	Primærnæringer	55
7.2.1	Samletabell - primærnæringer	57
7.2.2	Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd	57
7.2.3	Utredning om gjennomgang av reindriftsloven og reindriftsforvaltningen - prosjekt	57
7.3	Variert næringsliv	58
7.3.1	Samletabell - variert næringsliv.....	59
7.3.2	Tilskudd til variert næringsliv - søkerbasert tilskudd.....	59
7.3.3	Sápmi næringshage - direkte tilskudd	59
7.3.4	Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd	60
7.3.5	Samisk reiseliv - prosjekt	60
7.3.6	Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd.....	60

7.4	Kreative næringer	61
7.4.1	Samletabell - kreative næringer	61
7.4.2	Tilskudd til kreative næringer - søkerbasert tilskudd	61
7.4.3	Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt.....	62
7.4.4	Dáiddadállu - direkte tilskudd.....	62
7.5	Duodji.....	62
7.5.1	Samletabell - duodji.....	63
7.5.2	Duodjeinstituhtta - direkte tilskudd	63
7.5.3	Utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji.....	63
7.5.4	Næringsavtale for duodji	64
7.6	Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)	65
8	KULTUR	67
8.1	Virkemidler til kultur	68
8.1.1	Innsatsområder - kultur.....	68
8.2	Gode rammevilkår for samiske kunstnere	68
8.2.1	Samletabell - gode rammevilkår for samiske kunstnere	69
8.2.2	Samisk kunstneravtale - avtale	69
8.2.3	Musikkutgivelser og musikkutvikling - søkerbasert tilskudd	70
8.2.4	Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	70
8.2.5	Samisk Filminstitutt - direkte tilskudd	71
8.2.6	Sámi Dáiddaguovddáš - direkte tilskudd	71
8.3	Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur	72
8.3.1	Samletabell - samiske kulturinstitusjoner	72
8.3.2	Festivaler - direkte tilskudd	73
8.3.3	Teatre - direkte tilskudd	73
8.3.4	Museer.....	74
8.3.5	Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd.....	75
8.3.6	Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	76
8.4	Samisk litteratur og medier	76
8.4.1	Samletabell - samisk litteratur og medier	77
8.4.2	Čális fal - prosjekt	77
8.4.3	Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur - direkte tilskudd	77
8.4.4	Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd.....	78
8.4.5	Formidling av litteratur på bokbussene - direkte tilskudd	78
8.4.6	Samiske litteraturdager - konferanse	79
8.4.7	Styrke formidling i nordsamisk område.....	79
8.4.8	Loga munnje! Les meg! - prosjekt	79
8.4.9	Samiske medier - direkte tilskudd	80
8.5	Samisk idrett.....	80

8.5.1	Samletabell - samisk idrett	80
8.5.2	Samisk idrett - direkte tilskudd	80
8.5.3	Kultur- og idrettsstipend - stipend	81
9	KULTURMINNEVERN	82
9.1	Virkemidler til kulturminnevern	83
9.1.1	Innsatsområder - kulturminnevern	83
9.2	Forvaltning av kulturminner	84
9.2.1	Samletabell - forvaltning av kulturminner	84
9.2.2	Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	84
9.2.3	Skjøtsels- og formidlingsarbeid Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt	85
9.2.4	Skjøtsel og formidling av kulturminner - prosjekt	85
9.2.5	Oppfølging og vedlikehold av tilrettelagte kulturminner - prosjekt	86
9.3	Rammebetingelser for samisk kulturminnevern	86
9.4	Synliggjøring av den samiske kulturarven	86
9.4.1	Metodeutvikling samiske kulturminner - prosjekt	87
9.5	Bygningsvern	87
9.5.1	Bygningsvernprosjekter - søkerbasert tilskudd	87
10	HELSE, SOSIAL OG BARNEVERN	89
10.1	Virkemidler til helse, omsorg og barnevern	90
10.1.1	Innsatsområder - helse, omsorg og barnevern	90
10.2	Helse- og omsorgstjenesten	90
10.2.1	Samletabell - Helse- og omsorgstjenesten	91
10.2.2	Spesialisthelsetjenesten	91
10.2.3	Folkehelse	92
10.2.4	Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd til Várdobáiki	93
10.2.5	Samisk legeforening - direkte tilskudd	93
10.2.6	Sørsamisk helsenettverk - direkte tilskudd	93
10.2.7	Samisk hus Oslo - direkte tilskudd	93
10.2.8	Sørsamisk helsekonferanse - direkte tilskudd	94
10.3	En likeverdig barneverntjeneste	94
10.3.1	Tilskudd til helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter - søkerbasert tilskudd	95
10.4	Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning	95
10.4.1	Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning - prosjekt	95
11	URFOLKSRETTIGHETER, INTERNASJONALT SAMARBEID OG LIKESTILLING	96

11.1	Virkemidler til urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling.....	97
11.1.1	Innsatsområder - urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling	97
11.2	Samisk samarbeid	97
11.3	Nordområdene	98
11.4	Urfolksrettigheter	98
11.4.1	Samletabell - urfolksrettigheter	98
11.4.2	International Decade of Indigenous Languages 2022-2032 - prosjekt	100
11.5	Likeverd og solidaritet	101
11.6	Likestilling.....	101
11.6.1	Samletabell - likestilling.....	101
11.6.2	Oppfølging av Sametingets likestillingsmelding - prosjekt	101
11.6.3	Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner - direkte tilskudd	102
11.6.4	Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum - direkte tilskudd.....	102
11.6.5	Norgga Sáráhkka Samisk kvinneorganisasjon - direkte tilskudd.....	102
12	SAMARBEIDSAVTALER.....	103
12.1	Virkemidler til samarbeid	103
12.1.1	Innsatsområder - samarbeidsavtaler	103
12.2	Regionalt samarbeid	103
12.2.1	Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd	104
13	ANDRE TILTAK.....	105
13.1.1	Samletabell - Andre tiltak	105
13.1.2	Tilskudd til Noereh - direkte tilskudd	105
13.1.3	Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd	105
13.1.4	Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget - søkerbasert tilskudd	106
13.1.5	Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale.....	106
13.1.6	Forskning på Sametingsvalget - avtale	106
13.1.7	Sametingsvalget 2021 - prosjekt	106
13.1.8	Tilskuddsforvaltningssystem - prosjekt	107
13.2	Virkemidler politisk nivå	107
13.2.1	Tilskudd til politiske grupper i Sametinget	107
13.2.2	Opposisjonens arbeidsvilkår.....	108
13.2.3	Tilskudd til lister ved Sametingsvalget 2021.....	108
14	POLITISK NIVÅ	109
14.1.1	Samletabell - politisk nivå	109
14.2	Driftsutgifter politisk nivå	109

14.2.1	Administrative ressurser - plenumsstaben	109
14.2.2	Sametingets plenum.....	109
14.2.3	Sametingets plenumsledelse	110
14.2.4	Sametingets fagkomiteer	110
14.2.5	Sametingets kontrollutvalg.....	110
14.2.6	Samisk parlamentarisk råd (SPR)	111
14.2.7	Sametingsrådet.....	111
14.2.8	Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU).....	111
14.2.9	Sametingets eldreråd	111
14.2.10	Sametingets klagenemnd	111
15	ADMINISTRATIVT NIVÅ	112
15.1	Sametingets administrasjon	112
15.1.1	Organisasjonskart	112
15.1.2	Avdeling for administrasjon.....	113
15.1.3	Direktørens stab	113
15.1.4	Kommunikasjonsstaben	113
15.1.5	Sametingets kontorstruktur	114
15.2	Verdier, visjon og mål for administrasjonen	114
15.2.1	Administrasjonens overordnede mål	115
15.2.2	Kompetanseløft i samisk.....	115
15.2.3	Arbeidsmiljø.....	116
16	MERKNADER I BEHANDLINGEN AV SAK /20	117

1 Innledning

Sametinget er et nasjonalt folkevalgt parlament for samene i Norge. Budsjettet vedtas av Sametingets plenum hver høst, på grunnlag av Sametingsrådets årlige innstilling og påfølgende behandling i Sametingets plan- og finanskomiteé.

Sametingets budsjett bygger på de økonomiske rammene regjeringen foreslår bevilget til Sametinget i regjeringens proposisjon til statsbudsjett (Prop. 1 S) for det aktuelle budsjettåret (se kap. 3.2 Økonomiske virkemidler).

Endringer i regjeringens forslag til statsbudsjett som følge av behandling og vedtak i Stortinget, innarbeides først ved revidering av Sametingets budsjett påfølgende vår.

Sametingets politiske og administrative virksomhet skjer innenfor rammene av Sametingets vedtatte budsjett. Andre sentrale forhold som påvirker Sametingets virksomhet er internasjonale og nasjonale avtaleverk (se kap. 3.3 Avtaler og regelverk) og annet lovverk (se kap. 3.4 Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper).

2 Hovedinnhold

Den totale budsjetttrammen til Sametinget er økt med 8 % i forhold til Sametingets 2020 budsjett. Av denne økningen var 15,7 millioner kroner satt av til dekking av lønns og prisvekst. Dette er en økning på rundt 3 % og for resten av statsbudsjettets utgifter er det anslått en lønns- og prisvekst på 2,3 %. I 2020 fikk ikke Sametinget prisstigningen dekt, dermed regnes denne økningen som en delkompensasjon for dette.

Sametinget har hatt en forventning til at den nye budsjettordningen vil sikre at samiske formål prioriteres, og at Sametinget får handlingsrom til å selv prioritere økonomiske virkemidler mellom ulike tiltak. Mesteparten av økningen er gitt som øremerkede midler. Det er utfordrende at Sametinget selv ikke kan velge hvilke satsinger som skal prioriteres i det samiske samfunnet. Dette undergraver Sametingets mandat som et folkevalgt parlament. Sametinget ønsker at det settes i gang en budsjettkommisjon som kan gi Sametinget og det samiske samfunnet mer forutsigbare budsjetttrammer og budsjettutvikling på sikt.

Sametingets budsjett viser hvor bredt samfunnsansvar Sametinget har, og en stor del av budsjettet består av økonomiske virkemidler som bevilges videre til samiske institusjoner og organisasjoner. Sametinget bruker to tredjedeler av sitt budsjett på tilskudd til samiske institusjoner, samiske samfunn og befolkningen i samiske områder. Slik ser man at bevilgningen til Sametinget er en bevilgning til hele det samiske samfunnet. Sametinget er derfor en viktig bidragsyter i til opprettholdelse av sysselsetting både i privat og offentlig sektor gjennom sine virkemiddelordninger. Dette er særlig viktig nå som vi står midt i en krise knyttet til den globale koronapandemien. Sametinget fikk midler i revidert budsjett 2020 til næringsrettede tiltak på bakgrunn av situasjonen i næringslivet. Det har vist seg at det har vært et stor behov for disse midlene. Selv om Sametinget ikke har fått ekstra midler i 2021 til koronatiltak ser Sametinget at det er behov for å fortsatt ha fokus på aktiv bruk av virkemidler som kan avhjelpe situasjonen i nærings- og kulturlivet.

Et av årets satsinger er Saemien Sijte, som får en økning på 2,7 millioner kroner. Bevilgningen går blant annet til å dekke økt faglig kapasitet ved museet i opptakten til innflytting til nytt bygg, og til økt husleie. Sametingsrådet er meget fornøyd med at nye lokaler til Saemien Sijte blir innflyttingsklare i løpet av 2021. Samiske kulturbygg trenger verdige lokaler og Sametinget ønsker at flere samiske kulturbygg blir realisert. Det er derfor gledelig at regjeringen følger opp utbyggingen av Sámi Našunálateáhter Beaivváš og Sametinget har begynt en opptrappingsplan for å styrke teaterets rekrutteringsarbeid til nytt bygg står ferdig.

Giellelutmjeme - Giellalápmtim – Giellalokten, Sametingets språkstrategi, har som mål å skape et solid løft for de samiske språkene i hele samfunnet. Denne helhetlige språksetningen vises i de nye satsingene i årets budsjett. Samisk hus i Oslo og Kvæningen er to nye språksentre som fra med 2021 er en del av Sametingets direkte tilskudd for samiske språksentre. Tjeldsund kommune er innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. I tillegg styrkes arbeidet med samiske stedsnavn, både gjennom prosjekter og gjennom ekstra tilskudd til de sørsamiske språksentrene. I tillegg gjøres det en ekstra satsing på litteratursiden for å tilgjengeliggjøre samisk litteratur digitalt og løfting av prosjektet Loga Munnje.

Et tema som er tatt opp i Sametingets språkstrategi er mangel på samisk språkkompetanse på alle samfunnsområder. En helhetlig satsning på rekruttering av samiskspråklig personell, og tilbud om

opplæring i samisk for studenter og fagpersonell er helt nødvendig for å dekke fremtidige behov i samfunnet. Sametinget satser derfor i 2021 budsjettet på nettverk mellom institusjoner, koordinering mellom institusjoner og faglig rådgiving knyttet opp mot rekruttering. Det vil være et spesielt fokus på sør- og lulesamisk område.

Det samiske samfunnet har et stort behov for flere digitaliseringstiltak og digitale satsinger. Utviklingen av et digitalt tilbud på de samiske språkene er ikke et ansvar Sametinget har alene, men et felles ansvar på tvers av sektorer. Samiske barn og unge trenger samiske læremidler, som følge av nye læreplaner og fagfornyelse. Behovet for samiske digitale læremidler er stort. Regjeringen har i forslaget til statsbudsjett for 2021 foreslått en engangsbevilgning til digitale læremidler på samisk. Sametinget har fulgt dette opp med å sette av midler til digitale læremidler i sitt eget budsjett. Foreløpig er denne bevilgningen en midlertidig bevilgning, men Sametinget mener at digitaliseringsarbeidet knyttet til samiske læremidler er et behov som er vedvarende. Derfor må denne bevilgningen bli en del av Sametingets permanente budsjettramme.

3 Rammer og prinsipper

3.1 Økonomiske rammebetingelser

3.1.1 Samlet bevilgning til Sametinget

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
560.50 Kommunal- og moderniseringsdepartementet - KMD	539 182	512 861	26 321	5,1 %
1429.71 Klima- og miljødepartementet - KLD	6 000	6 000	0	0,0 %
225.63 Kunnskapsdepartementet - KD	15 000	0	15 000	-
Totalt bevilget	560 182	518 861	41 321	8,0 %

Den totale budsjettrammen til Sametinget er økt med kr 41 321 000 eller 8 % i forhold til Sametingets budsjett 2020. I henhold til regjeringens forslag er noe av bevilgningene øremerket. Økningen er fordelt på følgende poster:

- Innlemmelse av Tjeldsund kommune i forvaltningsområdet for samisk språk - 4,5 mill. kroner.
- Saemien Sijte, økning knyttet til økt husleie og økt aktivitet - 2,7 mill. kroner.
- Sametingsvalget 2021 - 3,5 mill. kroner (midlertidig bevilgning).
- Satsing på digitale læremidler - 15 mill. kroner (midlertidig bevilgning).
- Dekking av lønns- og prisvekst - 15,64 mill. kroner.

Prisveksten i statsbudsjettets utgifter anslås til 2,3 % i 2021. For Sametinget blir det derfor en overkompensasjon på 3,7 millioner kroner. Dette ansees fra Sametingets side å være en delkompensasjon for mangel på prisstigning for 2020.

3.1.2 Sametingets økonomiske rammefordeling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Driftsinntekter				
Inntekt fra bevilgninger	560 182	518 861	41 321	8,0 %
Sum driftsinntekter	560 182	518 861	41 321	8,0 %
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	30 390	34 795	-4 405	-12,7 %
Drift administrasjon	139 901	133 454	6 447	4,8 %
Sum driftskostnader	170 291	168 249	2 042	1,2 %
Driftsresultat	389 891	350 612	39 279	11,2 %
Økonomiske virkemidler				
Utbetalinger av tilskudd til andre	335 526	293 127	42 399	14,5 %
Avtale	28 902	19 845	9 057	45,6 %
Prosjekt	24 713	35 540	-10 827	-30,5 %
Konferanse og evaluering	750	2 100	-1 350	-64,3 %
Sum økonomiske virkemidler	389 891	350 612	39 279	11,2 %
ÅRSRESULTAT	0	0	0	

3.2 Økonomiske virkemidler

Sametinget foretar følgende fordeling på hovedpostene for virkemidlene for 2021:

(i 1000 kr)				
Virkemidler	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Språk	112 551	110 085	2 466	2,2 %
Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning	61 404	47 503	13 901	29,3 %
Arealer, miljø og klima	2 925	2 567	358	13,9 %
Næringer	34 804	34 895	-91	-0,3 %
Kultur	145 046	133 936	11 110	8,3 %
Kulturminnervern	9 064	8 800	264	3,0 %
Helse og sosial	2 985	3 005	-20	-0,7 %
Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling	2 517	2 074	443	21,4 %
Samarbeidsavtaler	2 000	2 000	0	0,0 %
Andre tiltak	16 595	5 747	10 848	188,8 %
Sum økonomiske virkemidler	389 891	350 612	39 279	11,2 %

Sametingets økonomiske virkemidler omfatter direkte tilskudd til organisasjoner og institusjoner, ulike søkerbaserte tilskuddsordninger, avtaler, prosjekter, konferanser og evalueringer.

Statens økonomireglement pålegger Sametinget å sørge for en målrettet og effektiv tilskuddsforvaltning. I det ligger også et krav om å ha kontroll- og dokumentasjonsordninger, slik at bruken av midlene er betryggende dokumentert.

Sametingsrådet har fullmakt til å forvalte Sametingets budsjett og har ansvar for at fastsatte mål og resultatoppgjør og rapportere til plenum gjennom rådets beretning og årsmelding. Sametingsrådet gis også fullmakt til å forvalte oppgaver som Sametinget er gitt i henhold til lov.

Sametingsrådet har fullmakt til å omdisponere inntil 20 % av avsatte virkemidler i budsjettet, som utgjør kr 389 891 000. Fullmakten gjelder ikke driftskostnader til administrasjonen kr 139 901 000 og driftskostnader politisk nivå kr 30 390 000. Sametingsrådet kan heller ikke omdisponere til poster som ikke fremgår av inneværende års budsjett og revidert budsjett.

Sametingsrådet skal i budsjettåret legge frem en sak til Sametingets plenum om eventuelle omdisponeringer.

3.2.1 Direkte tilskudd

Direkte tilskuddsordninger forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for direkte tilskudd, framkommer i regelverk for Sametingets direkte tilskudd og tilsagnsbrevene. Sametingsrådet fastsetter regelverket og tilsagnsbrevene med unntak av de deler som Sametingets plenum fastsetter i sin budsjettbehandling.

I henhold til statens økonomireglement skal tilskuddsmottaker for direkte tilskudd navngis i selve bevilgningsvedtaket eller være omtalt i budsjettproposisjonen på en slik måte at tilskuddsbevilgningen

må anses øremerket for vedkommende. Tilskuddsmottaker er derfor navngitt i tabellene for direkte tilskudd.

3.2.1.1 Overføring av overskudd fra 2020 på grunn av koronasituasjonen

I henhold til regelverk for direktetilskudd kan tilskuddsmottakere av direkte tilskudd overføre inntil 20 % av bevilgningen til neste år. På grunn av koronasituasjonen er det forventet at aktiviteten til mange av mottakerne av direktetilskudd vil være lav i 2020. Det er derfor forventet at dette kan medføre en overskuddsandel over 20 %. Sametinget gjør derfor ett unntak i 2021 fra det vedtatte regelverket for direkte tilskudd, og tillater mottakere av direktetilskuddene å overføre hele overskuddet fra 2020 til 2021.

3.2.2 Søkerbasert tilskudd

De søkerbaserte tilskuddsordningene forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for søkerbaserte tilskudd, framkommer i regelverkene for Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger. Sametingsrådet fastsetter regelverkene for tilskudd for de søkerbaserte ordningen med unntak av de deler som Sametingets plenum fastsetter i sin budsjettbehandling.

Sametingsrådet har fullmakt til å gjøre endringer i søknadsfristene.

Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker er klageorgan for vedtak fattet av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til. For vedtak fattet av plenumsledelsen er Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker klageorgan.

3.2.3 Søkerbaserte tilskudd forvaltet på vegne av andre

Sametinget forvalter i tillegg til sine egne tilskuddsordninger, to tilskuddsordninger på vegne av Riksantikvaren. Disse midlene tildeles til Sametinget over en egen post fra Klima- og miljødepartementet (se side 12, samlet bevilgninger til Sametinget). Det er Riksantikvaren som fastsetter forskrifter for bruk av midlene og som behandler klagesaker knyttet til de to ordningene.

3.3 Avtaler og regelverk

3.3.1 EØS-regelverket

EØS-avtalen er en avtale inngått mellom Norge, Island og Liechtenstein på den ene siden og EU-landene og Det europeiske fellesskapet på den andre siden. Gjennom EØS-avtalen blir Norge knyttet til det indre markedet i EU. Formålet med EØS-avtalen er å styrke handel og økonomiske bånd mellom partene med like konkurransevilkår og gjennomføring av like regler. EØS-loven gjennomfører i norsk rett de sentrale bestemmelsene i EØS-avtalen, blant annet reglene om statsstøtte. Reglene for statsstøtte er de samme i Norge som i EU.

Ved å slutte seg til EØS-avtalen har Norge godtatt visse begrensninger når det gjelder å utforme nasjonal politikk, slik som på området for statsstøtte og distriktspolitikk. EØS-avtalen gir ikke noe generelt unntak fra reglene om statsstøtte til fremme av samiske eller andre urfolks interesser.

Siden statsstøtte kan føre til markedsforstyrrelse som kan påvirke samhandelen i EØS-området, er statsstøtte som hovedregel forbudt, men det er gitt en rekke unntak som åpner opp for støtte som fremmer samfunnsmessige og politiske mål. Sametingets tilskuddsordninger er utformet slik at de er i tråd med EØS-reglene.

3.3.2 Hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner

Sametinget inngikk i 2004 en hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner, representert ved Samisk kunstnerråd. Formålet er å utvikle et godt og mangfoldig samisk kulturliv og å legge forholdene til rette for skaping og formidling av samisk litteratur, musikk, joik, dans, teater, film, bildende kunst og kunsthåndverk. Kunstneravtalen omfatter omforente tiltak innenfor kunstområdet, som gjennomføres innenfor de økonomiske rammene som partene er blitt enige om. Det fremforhandles en årlig avtale med de samiske kunstnerorganisasjonene.

3.3.3 Hovedavtale i duodji

Sametinget inngikk i 2005 en hovedavtale for duodjinæringen med duodjiorganisasjonene, Landsorganisasjonen Sámiid Duodji og Duojáriid Ealáhussearvi. Formålet med avtalen er å tilrettelegge for utvikling av en sterkere næringsrettet duodji, med økt lønnsomhet og økt omsetning av egenproduserte varer. En slik utvikling betinger at det blir lagt vekt på kompetanseheving, produktutvikling, markedsføring og salg. Sametinget fremforhandler en årlig næringsavtale for duodji, med tiltak som tar sikte på utvikling av næringen i samsvar med de politiske mål og retningslinjer som til enhver tid er vedtatt i Sametinget.

3.3.4 Sámi Giellagáldu - avtale

Sametinget fremforhandler årlig finansiering av Sámi Giellagáldu med sametingene i Finland og Sverige etter vedtekter for Sámi Giellagáldu.

3.4 Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper

3.4.1 Grunnloven § 108

Grunnlovens § 108 er en overordnet rettsregel som retter seg mot statens myndigheter og pålegger den norske stat en plikt til å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

I praksis betyr dette at statlige myndigheter er forpliktet til aktive tiltak i tilretteleggingen for samenes kulturutøvelse, og et vern mot en samepolitikk som truer grunnlaget for samiske språk og kultur. Grunnlovens § 108 begrenser statens handlefrihet både i lovgivningsprosesser og i forvaltningspraksis og er en resultatforpliktelse for en fortsatt levedyktig samisk kultur. Som en følge av vernet i Grunnlovens § 108 er forvaltningen forpliktet til å legge stor vekt på hensynet til den samiske kultur ved avgjørelsen av om inngrep skal foretas. Dette gjelder alltid, uansett om det følger direkte av

inngrepshjemmelen eller ikke.

3.4.2 ILO Konvensjon nr. 169 og konsultasjonsretten

I 2005 inngikk statlige myndigheter og Sametinget en «avtale om prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget». Konsultasjonsordningen omfatter ulike sakstyper, slik som lover, forskrifter, enkeltvedtak, retningslinjer, tiltak og beslutninger (f.eks. i stortingsmeldinger). Konsultasjonsplikten kan omfatte alle ideelle og materielle former for samisk kultur.

Avtalen skal ivareta urfolks rett til frie og forhåndsinformerte samtykke i alle saker som angår dem (urfolk), og er ment å bidra til oppfyllelse av statens folkerettslige forpliktelser til konsultasjon med urfolk. Avtalen er en implementering av ILO konvensjon 169 art. 6, og formålet er å konsultere i god tro og i den hensikt å oppnå enighet mellom partene.

Avtalen innebærer et sett med prosedyrer for å gi eller ikke å gi et fritt og forhåndsinformert samtykke til lovmessige, administrative tiltak som berører samer, eller til prosjekter som berører samenes landområder, territorier eller andre ressurser. Begge parter er forpliktet av innholdet i avtalen. Sametinget har etterlyst en mekanisme for å overvåke om konsultasjonsforpliktelsene ivaretas i tråd med avtalen. Konsultasjonsavtalen omfatter ikke økonomiske tiltak eller budsjetttiltak.

3.4.3 FNs erklæring om urfolks rettigheter

FNs erklæring om urfolks rettigheter fra 2007 er et uttrykk for folkerettslig utvikling og sedvane. Urfolkserklæringen gjengir eksisterende og bindende internasjonale menneskerettigheter, generell internasjonal lov og internasjonal sedvanerett. Den bygger på eksisterende grunnleggende menneskerettigheter på det kulturelle, historiske, sosiale og økonomiske området som tilligger urfolks spesielle situasjon.

Urfolkserklæringen bygger på prinsippene om rettferd, demokrati, respekt for menneskerettighetene, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro. Den vil bidra til et mer harmonisk forhold og bedre samarbeid mellom stat og urfolk. Innholdet i erklæringen omfatter alle samfunnsområder som er innenfor Sametingets arbeidsområder. Erklæringen stadfester at urfolk har rett til opplæring i sin egen kultur og på sitt eget språk. Det er bestemmelser om urfolks helse, medier, åndelige og religiøse tradisjoner, og at urfolk skal kunne bevare og utvikle sin kulturarv, tradisjonelle kunnskap og sine kulturuttrykk. Urfolk har rett til landområder, territorier og ressurser de tradisjonelt har eid eller befolket. Urfolk har også rett til bevaring av miljøet og av produksjonskapasiteten i sine områder. Urfolk skal kunne delta i beslutningsprosesser, og statene skal konsultere med urfolk for å oppnå deres frie og informerte forhåndssamtykke før lover og tiltak som påvirker dem vedtas. Ikke minst har urfolk rett til selvbestemmelse om sin politiske stilling, og rett til å fritt fremme sin økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling.

4 Språk

Samfunnsmål:

- De samiske språkene er naturlige, samfunnsbærende og levende språk

Sametinget har som hovedmål blant annet å styrke og utvikle de samiske språkene i fremtiden. De samiske språkene skal ha en naturlig tilhørighet til samfunnet, og alle skal ha mulighet til å høre, se og bruke de samiske språkene på alle samfunnsområder.

Samenes rett til å lære, bruke og utvikle sitt morsmål er en grunnrettighet. Alle samer skal sikres en mulighet til å lære og til å snakke samisk. Det må legges til rette for bruk av samisk på alle samfunnsarenaer og det må etableres gode rammevilkår som sikrer retten til å bruke samisk.

NOU 2016: 18 – Hjertespråket fremmer mange tiltak og lovendringer som skal styrke og sikre fremtiden for de samiske språkene.

Oppfølging av utredningen og gjennomføring av tiltakene er et viktig arbeid som Sametinget har jobbet med siden 2017, og som det fremdeles jobbes med.

For å oppnå samfunnsmålet kreves det språkinnsats i alle ledd i samfunnet. Sametinget vil i oppfølgingen av NOU 2016: 18 – Hjertespråket fokusere språkinnsatsen på arenaer for barn og unge, men også på andre samfunnsområder hvor samiske språk burde være det naturlige språket. Sametinget har igangsatt en rekke tiltak som er foreslått i strategidokumentet Giellalokten som ble vedtatt av Sametingets plenum i desember 2018. Det er blitt igangsatt tiltak med formål om å synliggjøre samiske språk i offentligheten, samt andre prosesser for utvikling av samiske språk. Dette arbeidet vil fortsette i 2021. Det er behov for at hele samfunnet er med på å synliggjøre og fremme samiske språk på alle områder, både i det offentlige og i det sivile samfunnet. Det må gjøres en stor innsats og Sametinget har gjennom språkuka utfordret alle til å delta.

Sámi Giellagáldu etableres som permanent organisasjon tilknyttet Sametinget i Norge fra 2021. De tre sametingene har i 2020 vedtatt vedtekter for organisasjonen samt bestemt organisering og finansering.

1. Urfolk

har rett til å gjenopplive, bruke og utvikle sin historie, sitt språk, sine muntlige overleveringer, sine filosofier, sitt skriftsystem og sin litteratur, og å videreføre samme til nye generasjoner, og har også rett til å fastsette og beholde sine egne navn på og betegnelser for lokalsamfunn, steder og personer.

(Artikkel 13.1 i FN's erklæring om urfolks rettigheter)

Sametingets innsatsområder innenfor språk:

- Bruk av samiske språk.
- Utvikling av samiske språk.
- Oppfølgingen av Hjertespråket.

Administrative ressurser - avdeling for språk:

Lønn, reise og kompetanseheving for avdelingen for språk inngår i kapittel 15 Administrativt nivå.

Avdelingen har 26 fast ansatte fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for språkforvaltning og -politikk.
- Seksjon for stedsnavn og språkrøkt.
- Seksjon for terminologi.

Avdeling for språk har oppfølgingsansvar for de politiske prosessene innenfor språk, inkludert språkutvikling og forvaltning av alle de samiske språkene. Avdelingen har også ansvaret for å følge opp stedsnavn og terminologisaker, samt forvaltningsansvaret for Sametingets tilskuddsordninger innenfor språk etter Sametingets prioriteringer og vedtatte regelverk. I tillegg har avdelingen ansvar for Sametingets interne oversettingstjeneste til sør-, lule- og nordsamisk.

Stedsnavnloven gir myndighet til Sametinget ved samisk stedsnavntjeneste å forvalte lovverket for samiske stedsnavn. Sametingets språkavdeling har ansvaret for den samiske stedsnavntjenesten, som har vært underlagt Sametinget siden 2002. Samisk stedsnavntjeneste gir tilrådning om bruk og rettskriving av samiske stedsnavn, jfr. stadnamnlova. Sametinget følger opp og løfter frem navnesaker og har dialog med blant annet kommuner, fylker, kartverket, departement, Vegvesenet og andre. I tillegg foreleser samisk stedsnavntjeneste om stedsnavnarbeid på relevante arrangementer og etter invitasjon.

4.1 Virkemidler til samiske språk

4.1.1 Innsatsområder - språk

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Bruk av samisk språk	47 915	43 279	4 636	10,7 %
Utvikling av samiske språk	59 086	53 806	5 280	9,8 %
Hjertespråket	5 550	13 000	-7 450	-57,3 %
Sum	112 551	110 085	2 466	2,2 %

4.2 Bruk av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

- Innbyggerne i forvaltningsområdet for samisk språk kan aktivt bruke samisk i kommunikasjon med offentlige instanser.

Offentlige instanser i forvaltningsområdet for samisk språk skal oppfylle samelovens kapittel 3, og betjene sine brukere på samisk, både muntlig og skriftlig. Dette fører til at samisk brukes aktivt på de samfunnsområder som berører kommuner og fylkeskommuner.

Forvaltningsområdet for samisk språk er viktig for bruken av samiske språk. Kommunene og fylkeskommunene i forvaltningsområdet meddeler Sametinget at tospråklighetstilskuddet ikke dekker alle utgiftene som kommunene og fylkeskommunene har til samiskspråklig tjenesteyting og oppgaver.

Sametinget har ansvar for å informere Kongen hvert 4. år om situasjonen for samiske språk i Norge. Til det er det nødvendig å gjennomføre språkundersøkelser.

4.2.1 Samletabell - bruk av samiske språk

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd	43 671	39 624	4 047	10,2 %
Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd	4 244	3 655	589	16,1 %
Sum	47 915	43 279	4 636	10,7 %

4.2.2 Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Basis- tilskudd 2021	Betjenings- tilskudd 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
10000 Kautokeino kommune	7 566	1 792	5 774	7 057	509	7,2 %
10001 Karasjok kommune	6 473	1 792	4 681	6 098	375	6,1 %
10002 Tana kommune	4 278	1 792	2 486	3 952	326	8,2 %
10003 Porsanger kommune	4 110	1 792	2 318	3 929	181	4,6 %
10004 Nesseby kommune	3 128	1 792	1 336	2 931	197	6,7 %
10005 Kåfjord kommune	3 003	1 792	1 211	2 840	163	5,7 %
10007 Snåsa kommune	2 172	1 792	380	2 082	90	4,3 %
10008 Lavangen kommune	2 058	1 792	266	2 019	39	1,9 %
10009 Røyrvik kommune	1 888	1 792	96	1 847	41	2,2 %
10014 Hattfjelldal kommune	1 882	1 792	90	1 842	40	2,2 %
10015 Røros kommune	2 114	1 792	322	2 167	-53	-2,4 %
10016 Hamarøy kommune	2 452	1 792	660	2 860	-408	-14,3 %
10017 Tjeldsund kommune	2 547	1 792	755	0	2 547	-
Sum	43 671	23 296	20 375	39 624	4 047	10,2 %

Betjenningstilskuddet beregnes ut ifra antall elever som hadde samisk som første- eller andrespråk skoleåret 2019/20, samt antall innbyggere innmeldt i Sametingets valgmanntall pr. 30.06.2019.

4.2.3 Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
10052 Nordland fylkeskommune	1 299	1 291	8	0,6 %
10053 Trøndelag fylkeskommune	1 228	1 060	168	15,8 %
10055 Troms og Finnmark fylkeskommune	1 717	1 304	413	31,7 %
Sum	4 244	3 655	589	16,1 %

Fra 2020 er Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune slått sammen til ett fylke. Av den grunn har Sametinget endret beregningen av direktetilskuddet. Grunntilskuddet, 60 % fordeles likt til

hvert av fylkeskommunene. Betjeningstilskuddet fordeles med 10 % ut ifra antall samiske språk fylkeskommunen har forvaltningsansvar for, og 30 % ut ifra antall kommuner i fylket som er innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk.

4.3 Utvikling av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

- Befolkningen har mulighet til å lære seg samisk og fremme språket.

De samiske språkene har ulike behov og utfordringer, og Sametinget tar et stort ansvar for å styrke samefolkets språkutviklingsmuligheter i alle områder. Til dette arbeidet legger Sametinget forslagene i NOU 2016: 18 – Hjertespråket til grunn, hvor det oppfordres til å satse på barn og unge. Sametinget har skilt ut kommunenes og fylkeskommunenes språkutviklingsarbeid fra tospråklighetstilskuddet, slik at flere ressurser prioriteres til å styrke språket til barn og unge.

I støtten til språksentrene er tilrettelegging av språkkurs og språkarenaer lokalt på forskjellige nivåer prioritert. Det samiske folket skal kunne delta i aktiviteter for derigjennom å lære seg samisk og bruke samisk aktivt på alle samfunnsområder. Språksentrene skal også kunne samle inn og offentliggjøre samiske stedsnavn.

For styrking og utvikling av samiske språk er det viktig at det finnes aktive lokalmiljøer. Et mangfold av språkaktiviteter i lokalsamfunnene er grunnlaget for aktive språkmiljøer. Det er meget stor forskjell på språknivået i de forskjellige språkområdene, derfor er det viktig å tilpasse språktiltakene til de forskjellige områdene.

Samfunnet har stort behov for samisktalende fagpersonell på alle områder. For at man i fremtiden skal kunne rekruttere flere samisktalende fagfolk som behersker språket godt muntlig og skriftlig, gir Sametinget stipend til elever på videregående skole som har samisk som fag. For å øke antallet samiskspråklige fagansatte i sør-, lule- og markasamiske områder, bevilger Sametinget i tillegg stipend til studenter som tar høyere utdanning i sørsamisk og lulesamisk, og til studenter fra markasamiske områder som tar høyere utdanning i samisk.

I 2016 ble det utgitt en rettskrivingsbok i nordsamisk. Boka er nyttig både for forfattere, oversettere og andre som skriver på nordsamisk. En slik bok skal også utgis for lule- og sørsamisk, og i årets budsjett prioriterer Sametinget å fortsette arbeidet med rettskrivingsbok for lulesamisk som ble igangsatt i 2018, samt sette i gang arbeidet med å utarbeide rettskrivingsbok i sørsamisk. Dette er et samarbeid med Sametinget i Sverige.

Sametinget anser det som nødvendig å opprettholde et nordisk språksamarbeid som felles fundament for bevaring av samiske språk. Nordisk språksamarbeid er viktig for styrking og utvikling av de samiske språkene og for å øke bruken av samiske språk. Sámi Giellagáldu etableres som et permanent felles nordiske fagorgan i samiske språkspørsmål tilknyttet Sametinget i Norge fra 2021. Sámi Giellagáldu har ansvar for språkrøkt av de samiske språkene. Sámi Giellagáldu skal fungere som felles sakkyndig fagorgan i saker som gjelder normering av de samiske skriftspråkene. Dette omfatter normering av terminologi og skriveregler.

4.3.1 Samletabell - utvikling av samiske språk

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
10010 Språkutvikling i kommuner - direkte tilskudd	14 547	13 130	1 417	10,8 %
10054 Språkutvikling i fylkeskommuner - direkte tilskudd	1 416	1 360	56	4,1 %
Samiske språksentre - direkte tilskudd	25 989	21 682	4 307	19,9 %
13400 Språksentertreff - konferanse	100	100	0	0,0 %
11000 Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd	7 534	9 034	-1 500	-16,6 %
11100 Stipend til elever med samisk i videregående skole	3 000	3 000	0	0,0 %
11200 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd	400	300	100	33,3 %
12901 Språkmotiveringspris	100	0	100	-
13300 Rettskrivningsbok for lulesamisk og sørsamisk - prosjekt	200	200	0	0,0 %
13500 Samiske stedsnavstjenester - prosjekt	300	0	300	-
12000 Sámi giellagáldu - avtale	5 500	5 000	500	10,0 %
Sum	59 086	53 806	5 280	9,8 %

4.3.2 Språkutvikling i kommuner - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
10010 Språkutvikling i kommuner - direkte tilskudd	14 547	13 130	1 417	10,8 %
Sum	14 547	13 130	1 417	10,8 %

Mål for tilskuddsordningen - Språkutvikling i kommuner:

- Befolkningen har mulighet til å lære og utvikle samisk språk.

Kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk får tospråklighetstilskudd og språkutviklingstilskudd. Språkutviklingstilskuddet skal på grunnlag av kommunenes 3-årige språkplaner brukes først og fremst til å styrke situasjonen for samisk i barnehagene og i skolen. Tilskuddet skal ikke brukes til kommunenes lovpålagte oppgaver, men til ekstra tiltak for styrking og utvikling av de samiske språkene hos de samiskspråklige barna i kommunene.

4.3.3 Språkutvikling i fylkeskommuner - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
10054 Språkutvikling i fylkeskommuner - direkte tilskudd	1 416	1 360	56	4,1 %
Sum	1 416	1 360	56	4,1 %

Mål for tilskuddsordningen - Språkutvikling i fylkeskommuner:

- Befolkningen har mulighet til å lære og utvikle samisk språk.

Fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk får tospråklighetstilskudd og språkutviklingstilskudd. Språkutviklingstilskuddet skal brukes til ekstra tiltak for styrking og utvikling av de samiske språkene.

4.3.4 Samiske språksentre - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
10100	Sámi giella- ja kulturg. - Porsanger kommune	1 066	970	96	9,9 %
10101	Giellasiida - Samisk språksenter - Kåfjord kommune	1 066	970	96	9,9 %
10102	Árran julesáme guovdásj	1 066	970	96	9,9 %
10103	Várdobáiki sámí guovddáš	1 066	970	96	9,9 %
10104	Isak Saba guovddáš - Nesseby kommune	1 066	970	96	9,9 %
10105	Tana samiske språksenter - Samisk nærings- og utredningssenter (SEG)	1 066	970	96	9,9 %
10106	Gáisi Giellaguovddáš, Tromsø kommune	1 066	970	96	9,9 %
10107	Aajege, Røros - Trøndelag fylkeskommune a)	1 216	970	246	25,4 %
10108	Áltá Sámi Giellaguovddáš	1 066	970	96	9,9 %
10109	Ástávuona giellagoahie - Lavangen kommune	1 066	970	96	9,9 %
10110	Gielem nastedh - Snåsa kommune a)	1 216	970	246	25,4 %
10111	Gielearnie - Røyrvik kommune a)	1 216	970	246	25,4 %
10112	Storfjord språksenter - Storfjord kommune	1 066	970	96	9,9 %
10114	Giellagiisá - Kautokeino kommune	1 066	970	96	9,9 %
10115	Samisk hus i Oslo	1 066	0	1 066	-
10116	Kvævangen språksenter - Kvævangen kommune	1 066	0	1 066	-
10113	Aktivitetstilskudd	8 483	8 102	381	4,7 %
Sum		25 989	21 682	4 307	19,9 %

a) Gielearnie, Gielem nastedh og Aajege gis en ettårig økning på kr 150 000 hver i forbindelse med dokumentering og innsamling av samiske stedsnavn.

Mål for tilskuddsordningen - Samiske språksentre:

- Samiske språksentre fremmer og synliggjør samiske språk aktivt i sine virkeområder.

Språksentrene innehar språkfaglig kompetanse og er lokale språkbærere. De formidler tradisjonell kunnskap som er en del av språksentrenes tilbud. Ved hjelp av aktivitetstilskuddet arrangerer/tilrettelegger språksentrene språkarenaer og språkopplæring. Formålet med tilskuddsordningen er å gi muligheten til å utføre disse oppgavene i samråd med Sametinget og med nærmiljøet på en best mulig måte.

De samiske språksentrene er Sametingets viktigste samarbeidsaktører i arbeidet med å løfte språket, og i gjennomføringen av Giellavahku. Sametinget gir derfor kr 50 000 i ekstra tilskudd til hvert språksenter for gjennomføring av Giellavahku i 2021.

Sametinget vil prioritere arbeidet med stedsnavn i sørsamiske områder i 2021. De samiske språksentrene Gielearnie, Gielem nastedh og Aajege gis en ettårig økning på kr 150 000 hver i forbindelse med dokumentering og innsamling av samiske stedsnavn. Arbeidet skal skje i henhold til retningslinjer gitt av Sametinget. Dette er et tiltak som er knyttet opp mot prosjektet Váibmogiella (kap. 4.4.).

4.3.5 Språksentertreff - seminar

En gang i året arrangerer Sametinget sammen med språksentrene språksentertreff for alle samiske språksentre. Målet med treffet er å utveksle erfaringer og ideer, samt videreutvikling av språksentrene. Språksentertreffet skal styrke samarbeidet mellom Sametinget og språksentrene, og mellom

språksentrene. Sametinget oppfordrer de samiske språksentrene til nettverkssamarbeid, samhandling om digitale arrangementer, samt deling av samiskspråklig materiale.

Det settes av kr 100 000 til seminaret i 2021.

4.3.6 Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
11000 Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd	7 534	9 034	-1 500	-16,6 %
Sum	7 534	9 034	-1 500	-16,6 %

Mål for tilskuddsordningen - Språkprosjekter:

- Befolkningen har mulighet til å lære seg samisk og fremme språket.

Prioriteringer - Språkprosjekter:

- Lage samiskspråklige applikasjoner og spill eller oversette slike til samisk.
- Samiskkurs for voksne.
- Språkutviklingstiltak for språksentrene som er i etableringsfasen og som tidligere har fått tilskudd til etablering.
- Innsamling og/eller formidling av samiske stedsnavn.
- Lage digitale ordbøker på samisk.
- Terminologiprojekter der målet er å lage nye termer eller revitalisere gamle termer.
- Bidra til utviklingsprosjekter for samiskspråklige medietilbud som er i overgangsfase før stabile driftsstøtteordninger.
- Samiske språkarenaer.
- Samiskspråklige digitale arenaer for barn og unge, som for eksempel e-sport og sosiale medier.
- Samiske språktiltak og Samiske språktiltak i forbindelse med samisk språuke 2021.
- Utvikling av modeller for at tilgjengelige språkressurser i en region samlet kan bidra til å bedre språkopplæringen.
- Bidra til oversetting av Bibelen til lule- og sørsamisk.

4.3.7 Stipend til elever med samisk i videregående skole - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
11100 Stipend til elever med samisk i videregående skole	3 000	3 000	0	0,0 %
Sum	3 000	3 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Stipend til elever med samisk i videregående skole:

- Motivere ungdom til å ta samisk som fag på videregående skole.

For å motivere ungdom til å ta samisk som fag på videregående skole, gir Sametinget stipend til elever som har samisk i fagkretsen. Elever som velger samisk som førstespråk prioriteres.

4.3.8 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
11200 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd	400	300	100	33,3 %
Sum	400	300	100	33,3 %

Mål for tilskuddsordningen - Språkstipend høyere utdanning:

- Motivere flere til å lese de mest truede samiske språkene.

Prioriteringer - Språkstipend høyere utdanning:

- Høyere utdanning i språkene sørsamisk og lulesamisk.
- Høyere samisk språkutdanning for studenter fra markasamisk område.

4.3.9 Språkmotiveringspris

Språkmotiveringsprisen skal motivere, bevare, styrke og utvikle samisk. Sametinget deler ut prisen hvert fjerde år til en person, et foretak, organisasjon, et prosjekt eller til en gruppe som i stor grad har vært med å ta vare på, styrket og utviklet samisk språk.

Det settes av kr 100 000 til språkmotiveringsprisen i 2021.

4.3.10 Rettskrivningsbok for lulesamisk og sørsamisk - prosjekt

Rettskrivningsråd er effektive og gode redskaper for lulesamisk og sørsamisk rettskrivning. Henvisninger til regler og bruk av eksemplene i heftet er til god hjelp for de som behøver svar på spørsmål angående skriftspråket, for eksempel bruken av skille tegn, ulike skrifttegn og orddelinger. Boken er nyttig for bruken og utviklingen av lulesamisk og sørsamisk. Arbeidet med lulesamisk rettskrivningsbok ble igangsatt høsten 2018 og det er nedsatt en arbeidsgruppe bestående av språkarbeidere både fra norsk og svensk side. Arbeidet med den lulesamiske utgaven forventes avsluttet i 2021, mens arbeidet med den sørsamiske utgaven igangsettes i 2021.

Det settes av kr 200 000 til disse prosjektene i 2021.

4.3.11 Samiske stedsnavnstjenester - prosjekt

Samiske stedsnavn er beskyttet i Lov om stadnamn, på lik linje med alle andre stedsnavn i Norge. Stedsnavn er vår felles kulturarv, og loven ivaretar norske, samiske og kvenske stedsnavn i henhold til nasjonale regler og internasjonale avtaler og konvensjoner.

Samisk stedsnavntjeneste forvalter samiske stedsnavn etter Lov om stadnamn og Forskrift om stadnamn, og behandler navnesaker med bakgrunn i loven og forskriftene. Samisk stedsnavntjeneste har faglige eksterne navnekonsulenter både for nordsamiske, lulesamiske og sørsamiske stedsnavn, som har det faglige ansvaret i tilrådning og forslag om skrivemåte av samiske stedsnavn i offentlig bruk.

Navnekonsulentene er fordelt med 2 konsulenter til hvert språk, slik at det til sammen er 6 navnekonsulenter. Sametingets stedsnavntjeneste med faglige navnekonsulenter holder regelmessige

arbeidsmøter der stedsnavnsaker og andre aktuelle faglige saker innen stedsnavn blir behandlet. Sametingets stedsnavntjeneste skal tilby gode faglige arenaer for en sikker gjennomførelse av stedsnavnsaker i henhold til Lov om stadnamn og forskrift til loven.

Det settes av kr 300 000 til prosjektet i 2021.

4.3.12 Sámi Giellagáldu - avtale

Sametinget fremforhandler årlig med sametingene i Finland og Sverige finansiering av Sámi Giellagáldu etter vedtekter for Sámi Giellagáldu. Finansieringsavtalen for Sámi Giellagáldu er Sametingets viktigste redskap for normering av terminologi og skriveregler av de samiske skriftspråkene. Sametingene forhandlet i august 2020 finansiering av drift av Sámi Giellagáldu for 2021. Det ble avtalt at Sametingets andel for finansiering av Sámi Giellagáldu i 2021 er 5 500 000.

Sámi Giellagáldu er en selvstendig virksomhet etablert av Sametingene i Finland, Sverige og Norge. Praktisk og administrativt er Sámi Giellagáldu tilknyttet Sametinget i Norge som vertskap, men ledes av et eget styre hvor de tre sametingene har lik innflytelse.

Sámi Giellagáldu er samefolkets felles nordiske fagorgan i samiske språkspørsmål. Sámi Giellagáldu har ansvar for å koordinere, styrke, og utvikle det nordiske samiske språksamarbeidet. Sámi Giellagáldus formål er å bevare, verne og utvikle den kulturarven som de samiske skriftspråkene og talespråkene representerer, og å bevare, styrke og utvikle de samiske språkene samtidig som det tas hensyn til de forskjellige samiske språkenes behov, utfordringer og ressurser.

Det settes av kr 5 500 000 til etablering og drift av Sámi Giellagáldu i 2021.

4.4 Oppfølging av Hjertespråket

Mål for innsatsområdet:

- Samisk språk er et synlig og samfunnsbærende språk.

Sametinget vedtok i desember 2018 Sametingets strategier for samiske språk – Giellalokten (060/18). Denne strategien er Sametingets helhetlige oppfølging av NOU2016:18 Hjertespråket. Giellalokten består både av forslag til tiltak hentet fra Hjertespråket, samt tiltak som naturlig hører sammen med forslagene i Hjertespråket. Giellalokten er en langsiktig språksatsning, den er sektorivergripende og berører alle samfunnsområder. Målet med strategiene er at samiske og norsk språk skal være likestilte og likeverdige språk i samfunnet. Visjonen er at samiske språk er naturlige, samfunnsbærende og levende språk. Arbeidet med oppstart og gjennomføring av tiltak i Giellalokten startet i 2019, og vil fortsette i flere år framover. Høsten 2019 gjennomførte Sametinget en landsomfattende samisk språkuke som hadde som mål å sette samiske språk på dagsorden. Det var stor oppslutning om samisk språkuke over hele landet, og tilbakemeldingene er at dette bør vi ha hvert år. Hjertespråket og Giellalokten er omfattende og består av en rekke tiltak som det vil være behov for å gjennomføre over flere år.

4.4.1 Samletabell - Hjertespråket

(i 1000 kr)

		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
13201	Språkløyper - nasjonal strategi for lesing og skriving - prosjekt	500	0	500	-
13202	Grenseoverskridende barnehage- og skolesamarbeid - prosjekt	300	0	300	-
13210	Klageordning, tilsyn og samisk språkbud - prosjekt	650	0	650	-
13204	Samisk språkuke - prosjekt	800	0	800	-
13206	Samisk språkområde - prosjekt	200	0	200	-
13208	Utredning av språksituasjonen for pite- og umesamisk	100	0	100	-
13213	Utviklingsprogrammer for de samiske språkene - prosjekt	300	0	300	-
13214	Navnefaglig arkiv - prosjekt	400	0	400	-
13209	Rekrutteringsstrategier - prosjekt	500	0	500	-
13215	Særskilte rekrutteringstiltak sør og lulesamisk - prosjekt	1 800	0	1 800	-
13200	Oppfølging av Hjertespråket a) b) c) d) e)	0	13 000	-13 000	-100,0 %
Sum		5 550	13 000	-7 450	-57,3 %

a) Posten ble redusert i revidert budsjett 2020 med kr 4 290 000 for å dekke lønns- og prisstigning til mottakere av direkte tilskudd.

b) Kr 450 000 er overført til språksentrene Gielearene, Gielem nastedh og Aajege, i forbindelse med dokumentering og innsamling av samiske stedsnavn.

c) Kr 400 000 er overført til prosjektet Loga munnej! Les meg! Og 750 000 til prosjektstøtte til samisk litteratur i kulturkapittelet.

d) Kr 860 000 er overført til prosjektet Kompetanseheving av pilotbarnehager i oppvekstkapittelet.

e) Kr 800 000 er overført til de samiske språksentrene, til arbeidet med samisk språkuke.

4.4.2 Språktilbud for barn og unge

Å gi barn og unge tilgang til språk er en av våre viktigste oppgaver. Barn lærer språk fra de blir født, og foreldre og familie er barns nærmeste samarbeidspartnere i språkinnlæringen. Det språklige fundamentet legges i barneårene, der gode og trygge støttespillere og voksenrelasjoner er viktig for barnas språkopplæring. Det er derfor en forutsetning at barn hører og bruker samiske språk i barnehage, skole og ellers i hverdagen. Språkteorier vektlegger viktigheten av utviklingen av barns begrepsforståelse, ordforråd, setningsoppbygging og språkbruk fra de er små. Barns språkinnlæring legger grunnlaget for hele livet, og et godt språkmiljø spiller på denne måten en avgjørende rolle for språkinnlæringa. Det vil være viktig å bygge robuste og gode språkmiljø, som skaper mulighet for opplæring og bruk av språket i lokalmiljøet.

4.4.2.1 Språkløyper – nasjonal strategi for lesing og skriving - prosjekt

Regjeringen utarbeidet og gjennomførte nasjonal strategi for lesing og skriving – Språkløyper 2016-2019. Målet med strategien var å styrke barnehagens språkmiljø, sammenhengen mellom barnehagen og skolens språkarbeid, styrke lærernes kompetanse innenfor språk, lesing og skriving, raskere identifisering av språkvansker, redusere antall elever med svake lese- og skriveferdigheter og øke antall elever med svært gode lese- og skriveferdigheter. Det unike med denne strategien er at det for første gang satses systematisk og helhetlig på språk, lesing og skriving i både barnehage og skole, og at det utvikles praksisnære og kunnskapsbaserte digitale kompetansepakker som barnehager og skoler kan ta direkte i bruk i det lokale utviklingsarbeidet. Strategien omfatter introduksjonssamlinger for barnehager og skoler, nettbaserte kompetansepakker og støtte til lokalt utviklingsarbeid i kommunene.

Tiltaket er i gang i 2020 og vil foregå over flere år. Sametinget vil, i samarbeid med andre, fortsette arbeidet med å utvikle og tilpasse Språkløyper til de de samiske språkene.

Det settes av kr 500 000 til dette formålet i 2021.

4.4.2.2 Grenseoverskridende barnehage- og skolesamarbeid - prosjekt

Det nordiske skolesamarbeid inkluderer å søke samarbeid for å sikre god tilrettelegging for samisk opplæringsmuligheter i barnehage og skole på tvers av landegrensene. Sametinget ser nytten av å samarbeide på nordisk nivå om en felles barnehage- og skolepolitikk med grunnlag i samisk språk og samiske verdier. Sametinget har intensjon om å følge opp prosjektet "Rájáhis sámí oahpahus". I oppfølgingsarbeidet vil prosjektgruppens rapport og den samiske filosofitilnærmingen fra SáMOS-prosjektet bli lagt til grunn. Målet er gjennom felleserklæringen å fortsette å styrke samiske barn og unges rettigheter til barnehage tilbud og opplæring, hvor samiske verdier, naturfilosofi, språk, kultur, lederskap og tradisjonskunnskap er bærende elementer i det pedagogiske arbeidet.

Det settes av kr 300 000 til dette formålet i 2021.

4.4.2.3 Digital plattform for barn og unge - prosjekt

Medietilbud for barn og unge er i endring, og det vil være viktig at samiskspråklige medietilbud følger behovene i samfunnet og følger med på den teknologiske utviklinga. Det er behov for et variert og godt innhold på lik linje med tilbud for norskspråklige, og det må sørges for at dette er tilgjengelig for brukerne. Det er behov en egen portal hvor all informasjon som er relevant for samiske barn og unge er samlet. Arbeidet i 2021 skal avdekke brukernes behov og ønsker for en slik plattform. Det vil også være behov for å søke samarbeidspartnere og utrede ulike løsninger for fremtidig drift av en digital plattform. Prosjektet vil gå over flere år.

4.4.3 Synliggjøring og samarbeid

Synliggjøring av språk er symbol på tilhørighet, tilstedeværelse og anerkjennelse. Samiske og norsk språk er offisielle språk på norsk side av Sápmi. Til tross for dette, er ikke samisk og norsk språk likeverdige og likestilte i dagens samfunn. Det vil ha stor betydning for den samiske befolkningen, både de som har samisk som morsmål og de som ønsker å lære seg samiske språk, at samiske språk synes i samfunnet. Det vil både løfte språkenes status, og gi den samiske befolkningen en følelse av anerkjennelse av sine språk og sin kultur.

Synliggjøring av språk skjer tydeligst gjennom skriftspråket. Et synlig språk er et grunnleggende hjelpemiddel i språkopplæring samtidig som det gir språket verdi. Det er derfor viktig å legge forholdene til rette for økt bruk av skriftspråket.

4.4.3.1 Klageordning, tilsyn og samisk språkombud - prosjekt

Sametinget er i konsultasjoner med regjeringa om oppfølginga av NOU2016:18 Hjertespråket. Arbeidet med oppfølging av tiltak og lovforslag vil kunne kreve behov for ytterligere utredninger av økonomiske og administrative konsekvenser. Sametinget er særlig opptatt av klageretten, tilsyn med samelovens språkregler og opprettelse av samisk språkombud. Det vil være behov for å utrede økonomiske og administrative konsekvenser for disse tiltakene. For 2021 settes det av midler til å foreta slike utredninger.

Det settes av 650 000 til dette formålet i 2021.

4.4.3.2 Samisk språkuke - prosjekt

Synliggjøring av samiske språk er en sentral del av Giellalokten, og vi har sett behovet for å involvere og samarbeide med ulike aktører i arbeidet for at samiske språk skal synes i samfunnet. Sametinget tok initiativ til en landsomfattende samisk språkuke. Resultatet var en uke hvor samiske språk syntes og hørtes en rekke steder i landet, på sosiale medier og i riksdekkende medier. Samisk språkuke skapte et stort engasjement over hele landet, og en rekke aktører bidro til å synliggjøre samiske språk i samfunnet under uka. Det ble avholdt både lokale arrangementer og arrangementer på sosiale medier. Kongehuset, Stortinget, Regjeringen og institusjoner som Samisk Høgskole, Samiske videregående skoler, Nasjonalt senter for samisk i opplæringa, Finnmarkseiendommen, FN-sambandet, Redd Barna, NRK Super er noen av aktørene som bidro i markeringa av samisk språkuke. Sametinget vil ta initiativ til årlig samisk språkuke.

Det settes av kr 800 000 til dette formålet i 2021.

4.4.3.3 Samisk språkområde - prosjekt

Samisk språkutvalg har i Hjertespråket foreslått at dagens forvaltningsområde for samisk språk endres til samisk språkområde. Hensikten med språkområdet er en ordning mer tilpasset de ulike språksituasjonene i kommunene. Et nytt språkområde vil være mer differensiert, og er foreslått delt inn i ulike kommunekategorier.

Sametingets plenum behandlet språkutvalgets forslag om nytt språkområde under sak 053/18. Sametingets plenum foreslår at kommunene i språkområdet inndeles i fem kategorier; samiske språkressurskommuner, samiske språkutviklingskommuner, samiske språkitaliseringskommuner, samiske bykommuner og potensielle samiske språkkommuner. Ett av virkemidlene for best mulig å kunne legge forholdene til rette slik at språkområdeordningen gjenspeiler den faktiske situasjonen i den enkelte kommune vil være gjennom ulike kommunekategorier. Nytt samisk språkområde vil få konsekvenser for dagens tilskuddsordning til kommuner i forvaltningsområdet for samiske språk, og det vil være behov for nær dialog med kommunene om endringer av tilskuddsordningen.

Det settes av kr 200 000 til dette formålet i 2021.

4.4.3.4 Utredning av språksituasjonen for pite- og umesamisk - prosjekt

For å styrke pitesamisk og umesamisk er det først og fremst nødvendig å gjøre en del grunnleggende arbeid, slik som dokumentasjon og kartlegging av dagens situasjon for språkene. Kartleggingene av språkene skal brukes til å tilpasse språktiltak og tjenester i de ulike områdene. En kartlegging vil gi oss bedre grunnlag for å sette i gang språktiltak i de aktuelle miljøene, og vil gi en oversikt over arbeidet som er gjort og mulige veier videre i arbeidet med å vitalisere ume- og pitesamisk språk. Parallelt med kartleggingen vil også Sametinget ta initiativ for å arrangere språkseminar i ume- og pitesamisk område.

Det settes av kr 100 000 til dette formålet i 2021.

4.4.3.5 Utviklingsprogrammer for de samiske språkene - prosjekt

Situasjonen for de samiske språkene er forskjellig i de ulike språkområdene, og det vil være viktig i den fremtidige politikktutviklingen at det tas utgangspunkt i språksituasjonen i det aktuelle språkområdet i planleggingen av språkutviklingstiltak. Sametinget vil i samarbeid med institusjoner i det aktuelle språkområdet ha et nært samarbeid om utarbeidelse av konkrete utviklingsprogrammer

for de ulike språkene. Utviklingsprogrammer vil være gode redskap i Sametingets budsjettarbeid og vil gi forutsigbarhet i arbeidet for prioriteringer av språktiltak. I arbeidet for å skape robuste språkmiljø er det en forutsetning at man tar utgangspunkt i eksisterende institusjoner og ordninger, samtidig som man ser på behovene i opprettelsen av nye institusjoner.

Det settes av kr 300 000 til dette formålet i 2021.

4.4.3.6 Navnefaglig arkiv - prosjekt

En systematisk registrering og innsamling av samiske stedsnavn, spesielt i områder med mangelfull innsamling av samisk navnemateriale vil være en god investering. I denne sammenheng er det også viktig å bygge opp et samisk navnefaglig arkiv som gjør navnematerialet lett tilgjengelig. Dette innebærer også å få samiske stedsnavn offentlig godkjent for bruk på kart og skilt. Sametinget vil i samarbeid med aktuelle aktører igangsette arbeidet med å opprette et navnefaglig arkiv.

Det settes av kr 400 000 til dette formålet i 2021.

4.4.4 Rekruttering og kompetanseheving

Mangel på språkkompetanse er en stor utfordring på alle samfunnsområder. En helhetlig satsning på rekruttering av samiskspråklig personell, og tilbud om opplæring i samisk for studenter og fagpersonell vil være helt nødvendig for å dekke fremtidige behov i samfunnet.

Det må fremover satses på økt kompetanse i samiske språk og samisk kultur innenfor alle samfunnsområder, rekruttering av ungdom til opplæring i samiske språk, og rekruttering av samiskspråklige til ulike fagutdanninger. Det vil være viktig at det igangsettes rekrutterings og kompetansehevingstiltak, slik at vi kan møte utfordringen med mangel på språkkompetanse i fremtiden.

4.4.4.1 Rekrutteringsstrategier - prosjekt

Det samiske samfunnet står ovenfor store utfordringer når det gjelder rekruttering av samiskspråklige ansatte som behersker nord-, lule- og sørsamisk. Det er stor mangel på utdannet fagpersonell med kompetanse i samiske språk og samisk kultur innenfor de ulike samfunnsområdene. Dette gjelder over hele landet, og merkes spesielt innenfor opplæring og helse. Mangel på fagkompetanse oppgis som hovedårsak for at kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til samelovens språkregler. Det er derfor behov for en bred satsning på rekruttering og opplæring av fagfolk i utviklingen av et samiske tjenestetilbud. For at kommunal og offentlig forvaltning skal være i stand til å gjennomføre sine forpliktelser i henhold til en rekke lover.

Arbeidet med å rekruttere fagkompetanse innenfor alle samfunnsområder er utfordrende, og krever innsats på ulike nivåer. Andre tiltak for å rekruttere samiske studenter eller studenter til samisk høyere utdanninger og forskning er samiske studentkvoter i profesjonsstudier, ulike typer stipender og nedskrivninger av studielån.

Riksrevisjonens rapport om samisk opplæring viser at rekruttering av samisktalende lærere og barnehageansatte er en stor utfordringene innenfor opplæring. Tiltaket med å utarbeide en helhetlig rekrutteringsstrategi ble igangsatt i 2020 og arbeidet fortsetter i 2021.

Det settes av kr 500 000 til dette formålet i 2021.

4.4.4.2 Særskilte rekrutteringstiltak sør og lulesamisk - prosjekt

Hjertespråket vektlegger språksituasjonen i sør- og lulesamisk område, og belyser behovene for særlige tiltak i disse områdene. I møter med språkområdene fremheves stadig behovene for nettverk mellom institusjonene i områdene, koordineringsfunksjon mellom institusjoner og faglig rådgiving. Sametinget vil arrangere språk- og opplæringskonferanser, bidra til opprettelse av nettverk for språkarbeidere og pedagoger og bidra til koordinering av språktiltak.

Det settes av kr 1 800 000 til dette formålet i 2021.

5 Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

Samfunnsmål:

- Det samiske samfunnet har kunnskap, kompetanse og ferdigheter som verner, sikrer og utvikler samiske språk, kultur og samfunnsliv.

Sametinget arbeider for et kunnskapsbasert samfunn der tradisjonell kunnskap, samiske språk og verdier er grunnpillarene. Det kunnskapsbaserte samiske samfunnet er i stadig endring og utvikles i et samspill mellom árbediehtu/ tradisjonell kunnskap og forskningsbasert kunnskap.

Utviklingen av det samiske samfunnet med grunnlag i våre verdier språklig og kulturelt, forutsetter høy kvalitet i samisk barnehage- og grunnopplæringstilbud.

Sametinget vil arbeide for at den nasjonale barnehage-, opplærings- og utdanningspolitikken inneholder målsetninger og strategier som sikrer samiske rettigheter og et kvalitativt godt opplærings- og utdanningstilbud.

I stater hvor det finnes etniske, religiøse eller språklige minoriteter eller personer som tilhører en urbefolkning, skal et barn som tilhører en slik minoritet eller urbefolkningen, ikke nektes retten til sammen med andre medlemmer av sin gruppe å leve i pakt med sin kultur, bekjenne seg til og utøve sin religion, eller bruke sitt eget språk

(Artikkel 30 i FNs konvensjon om barnets rettigheter)

1. Urfolk har rett til å opprette og ha kontroll over sitt eget utdanningssystem og institusjoner som gir opplæring på deres eget språk, på en måte som svarer til undervisnings- og læringsmetodene i deres egen kultur.

2. Individer tilhørende urfolk, særlig barn, har rett til alle nivåer av og former for statlig utdanning, uten diskriminering.

3. Statene skal, sammen med urfolk, treffe effektive tiltak slik at individer tilhørende urfolk, særlig barn, herunder de som lever utenfor sine egne lokalsamfunn, har tilgang til opplæring i sin egen kultur og på sitt eget språk, når det er mulig.

(Artikkel 14 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

Sametingets innsatsområder innenfor oppvekst, opplæring, utdanning og forskning:

- Samiskspråklige barn i dagens samfunn.
- Tradisjonell kunnskap i ny tid.
- Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager.
- Samisk innhold i skolen.
- Læringsmiljø og skoleutvikling.
- Læremidler.
- Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning
- Utdanning- og forskningstilbud
- Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning.
- Árbediehtu.
- Samisk perspektiv i høyere utdanning og forskning.

Administrative ressurser - oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

Lønn, reise og kompetanseheving for avdelingen inngår i kapittel 15 Administrativt nivå.

Avdeling for oppvekst og utdanning har 19 fast ansatte fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for barnehage.
- Seksjon for grunnopplæringen.
- Seksjon for høyere utdanning og forskning.

Avdeling for oppvekst og utdanning (BOA) har ansvar for både politikkutvikling og forvaltningsoppgaver. Avdelingen følger opp sitt arbeid blant annet gjennom dialog, samarbeid og konsultasjoner med myndighetene for å oppnå samfunns målet. Avdelingen forvalter tilskuddsmidler etter Sametingets prioritering og sametingsrådets regelverk.

Sametinget har myndighet etter opplæringsloven § 6-4 til å revidere og fastsette læreplaner for grunn- og videregående opplæring. Avdelingen er ansvarlig for driften av Sametingets læremiddelsentral. Forvaltningen av læremiddelsentralen skal evalueres i 2021. Avdelingen forvalter utviklingsprosjekt SáMOS (Sámi mánát ođđa searvelanjain – Samiske barn i nye pedagogiske rom) i perioden april 2018 til april 2023.

5.1 Virkemidler til oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

5.1.1 Innsatsområder - oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Samiskspråklige barn i dagens samfunn	11 197	10 305	892	8,7 %
Tradisjonell kunnskap i ny tid	7 630	7 430	200	2,7 %
Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager	150	200	-50	-25,0 %
Samisk innhold i skolen	3 200	3 470	-270	-7,8 %
Læringsmiljø og skoleutvikling	1 527	1 503	24	1,6 %
Læremidler	35 250	21 945	13 305	60,6 %
Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning	2 450	2 450	0	0,0 %
Árbediehtu	0	200	-200	-100,0 %
Sum	61 404	47 503	13 901	29,3 %

5.2 Samiskspråklige barn i dagens samfunn

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barn får styrket og utviklet sitt samiske språk.

Barnehagen er en viktig språkarena for bevaring og styrking av samiske språk, og det er behov for klare og tydelige strategier og valg av metoder. Metodene for språkarbeidet må ta utgangspunkt i samiske verdier, samt være grunnlaget for både det pedagogiske arbeidet og språkarbeidet i barnehagen. Sametinget vil legge til rette for at barnehagene tar i bruk sterke språkmodeller som metode tilpasset den enkelte barnehagers lokale behov og språknivå. Språkarbeidet i barnehagene må derfor systematiseres bedre og implementeres i det pedagogiske arbeidet. Barna skal ha mulighet til å gå over til samisk skole som samiskspråklige og få opplæring i og på samisk som førstespråk.

Gjennom utviklingsprosjektet SáMOS (Sámi mánát ođđa searvelanjain) arbeider Sametinget med å få på plass rammene for det pedagogiske språkarbeidet i barnehagene. Det er behov for å definere hvilke strukturer og metoder det er som utvikler språkarbeidet i barnehager, og som dermed kan defineres som sterke språkmodeller i samiske barnehager. Dette krever at det må tilpasses kompetanseutviklingstiltak slik at samiske barnehageansatte får opplæring i hvordan arbeide med sterke språkmodeller i barnehagen.

Dagens lovgivning (Lov om barnehager 2006) gir ikke alle som ønsker det, rett til et samisk barnehagetilbud. Sametinget arbeider for en lovendring om rett til et samisk barnehagetilbud.

Et virkemiddel for å styrke samisk språk og kultur er tilskudd til barnehagene. Tilskuddet er et av mange tiltak for å nå målet om at samiske barnehagetilbud har samisk innhold som fremmer samiske barns utvikling, læring og dannelse. Barnehagefeltet er dynamisk og i stadig endring, noe som gjør at Sametinget må tilpasse tilskuddsordningene slik at barnehagene aktivt kan ta i bruk sterke språkmodeller.

5.2.1 Samletabell - samiskspråklige barn i dagens samfunn

(i 1000 kr)

		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
21210	Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd	1 845	1 845	0	0,0 %
21220	Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd	2 705	1 845	860	46,6 %
21230	Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	1 540	1 540	0	0,0 %
21400	Julevsáme sámastiddje - Árran mánáigárdde AS - direkte tilskudd a)	717	685	32	4,7 %
23000	Sámi mánát odđa searvelanjain - prosjekt	3 090	4 390	-1 300	-29,6 %
23001	Kompetanseheving av pilotbarnehager - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	1 300	0	1 300	-
Sum		11 197	10 305	892	8,7 %

a) Tilskuddet var i 2020 omtalt som Julevsáme giellatjehppe.

5.2.2 Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
21210	Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd	1 845	1 845	0	0,0 %
Sum		1 845	1 845	0	0,0 %

Mål for tilskuddordningen - Samisk språkopplæring i barnehager:

- Barnehager gir tilbud om samisk språkopplæring.

Prioriteringer - Samisk språkopplæring i barnehager:

- Tiltak som tilrettelegger for samisk språkopplæring i barnehager.

5.2.3 Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
21220	Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd	2 705	1 845	860	46,6 %
Sum		2 705	1 845	860	46,6 %

Mål for tilskuddsordningen - Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager:

- Høy kvalitet på samisk språk og kulturarbeid i barnehagene.

Prioriteringer - Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager:

- Språkutviklingsprosjekter (blant annet prosjekter som sámasteaddji).
- Lokale utviklingsprosjekter med vekt på samisk tradisjonelt arbeid.
- Etablering av nye samiskspråklige barnehagetilbud.
- Utvikling av pilotbarnehagene.

5.2.4 Tilskudd til utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
21230	Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	1 540	1 540	0	0,0 %
Sum		1 540	1 540	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager:

- Barnehager, barnehagelærere og utdanningsinstitusjoner har god tilgang på pedagogisk materiell som har et samisk innhold.

Prioriteringer - Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager:

- Språkstimulerende materiell som er egnet for barnehagebarn.
- Barnehagefaglig pedagogisk materiell som er egnet for samiske barnehagelærere og barnehagelærerstudenter.

5.2.5 Juvlesámi sámástiddje - direkte tilskudd til Árran mánnálgárdde

Sametinget gir direkte tilskudd til Árran mánnálgárdde til sámástiddje/språkmedarbeidere for å styrke arbeidet med språkutvikling i barnehagen.

Det settes av kr 717 000 i direkte tilskudd til Árran mánnálgárdde.

5.2.6 SáMOS (Sámi mánát ođđa searvelanjain) - utviklingsprosjekt 2018-2022

SáMOS (Sámi mánát ođđa searvelanjain – Samiske barn i nye pedagogiske rom) er et 5-årig utviklingsprosjekt. Prosjektets mål er å utvikle samisk barnehagefilosofi, samisk barnehagepedagogikk og utvikle sterke språkmodeller for bruk i samiske barnehager.

Prosjektet skal fremme en ny arbeidsmåte som svarer til den samiske tenkemåten i de ulike områdene i Sápmi, der samiske verdier ligger til grunn for den pedagogiske tilnærmingen. Med dette som utgangspunkt skal samiske barnehager bygge innholdet på samisk tradisjonskunnskap, samiske språk, levesett, tenkemåte, forståelse i arbeids- og læringsmetoder. Dette krever kompetanseheving til ansatte i samiske barnehager.

SáMOS skal bidra til at utviklingsarbeidet i barnehagene igangsettes. SáMOS har valgt ut pilotbarnehager hvor utviklingsarbeidet skal foregå. Dette utviklingsarbeidet er tilknyttet Sámi Allaskuvla, som vil tilby kompetansehevingstiltak.

Det skal også tilknyttes forskning til utviklingsarbeidet i pilotbarnehagene. Forskingen skal beskrive hva samisk barnehagefilosofi og pedagogikk er, og utvikle sterke språkmodeller for barnehager.

SáMOS i samarbeid med Sámi Allaskuvla skal arrangere en samisk utdanningskonferanse der tema er pedagogisk urfolksfilosofi i barnehage, skole og høyere utdanning. Målet med konferansen er å

utveksle erfaringer fra urfolksverden. Utveksling av erfaringer mellom urfolk kan støtte pedagogers og læreres arbeid med å implementere kulturbasert utdanning.

Det settes av kr 3 090 000 til prosjektet i 2021.

5.2.6.1 Kompetanseheving av pilotbarnehager - direkte tilskudd Sámi Allaskuvla

Sametinget vil sikre at barnehageansatte får mer kunnskap og kompetanse om hvordan de i barnehagehverdagen kan utvikle barnas samiske språk. Sametinget og Samisk høgskole har et samarbeidsprosjekt knyttet opp mot å gi pilotbarnehagene kompetanse på barnehagepedagogikk og språkarbeidet med samisk innhold, verdier og tenkning. Spesielt er det behov å få på plass klare arbeidsmetoder for hvordan vi arbeider for at barna smidigere tilegner seg språket, og hvordan de motiveres til å styrke og å bruke språket i hverdagen. Barnehageansatte behøver god veiledning om hvordan man kan jobbe med språket og hvordan få på plass nye arbeidsmetoder og sterke språkmodeller.

Først vil SÁMOS prosjektets pilotbarnehageansatte få tilbud om kompetansehevingen, men så fort rammene er på plass skal andre barnehageansatte også få denne muligheten. Prosjektet er knyttet opp mot oppfølging av Váibmogiella (Kap. 4.4.).

Det settes av kr 1 300 000 til dette formålet i 2021.

5.3 Tradisjonell kunnskap i ny tid

Mål for innsatsområdet:

- Den samiske barnehagen bygger på tradisjonell kunnskap.

Den samiske barnehagen må være rustet for å imøtekomme de behov som det samiske samfunnet har til enhver tid. Sametinget vil styrke den samiske barnehagens stilling som en sentral samisk kulturbærer. Samisk tradisjonell kunnskap har i dag en vesentlig plass i samiske barnehager. De samiske barnehagene legger opp sitt arbeid etter den samiske årstidskalenderen. Det vil si at barnehagen knytter det pedagogiske arbeidet til årets gang og endringene i naturens årssyklus. Gjennom SÁMOS prosjektet vil Sametinget arbeide for å styrke barnehagenes arbeid med samisk tradisjonell kunnskap, slik at barnehagen får økt kunnskap og kompetanse i bruk av samiske tradisjonelle lærings- og arbeidsmetoder.

5.3.1 Samletabell - Tradisjonell kunnskap i ny tid

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
21200 Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd	7 630	7 430	200	2,7 %
Sum	7 630	7 430	200	2,7 %

5.3.2 Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
21200	Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd	7 630	7 430	200	2,7 %
Sum		7 630	7 430	200	2,7 %

Mål for tilskuddsordningen - Samiske barnehager og avdelinger:

- Samiske barnehager og samiske avdelinger i norske barnehager har tilbud som bygger på samisk språk og kultur.

Prioriteringer - Samiske barnehager og avdelinger:

- Tiltak som utvikler og bygger på samiske verdier, språk, kultur og tradisjonell kunnskap.

5.4 Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager

Mål for innsatsområdet:

- Økt kunnskap og kompetanse i barnehagesektoren.

Kunnskap og kompetanse om samiske barns rettigheter, samisk språk, kultur og samfunnsliv er avgjørende for å sikre utvikling i den samiske barnehagesektoren. Sametinget vil arbeide for at kunnskapsgrunnlaget heves for alle aktører rundt den samiske barnehagesektoren. Sametinget vil utarbeide informasjonsmateriell om blant annet samiske barns rettigheter.

Utvikling av kvalitet i de samiske barnehagene er avhengig av at de ansatte får mulighet til å heve sin kompetanse individuelt og i et faglig fellesskap. Sametinget ønsker å bidra til at det tilrettelegges kompetansehevingstiltak for alle ansatte i barnehager med samiske barn.

5.4.1 Samletabell - kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager

(i 1000 kr)

		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
22503	Evalueringsordningen for barnehager	0	200	-200	-100,0 %
22505	Informasjon om samiske barns rettigheter til samiskspråklig barnehagetilbud - prosjekt	150	0	150	-
Sum		150	200	-50	-25,0 %

5.4.2 Informasjon om samiske barns rettigheter til samiskspråklig barnehagetilbud

Kunnskap om samiske barns rettigheter til samiskspråklig barnehagetilbud er en viktig faktor for å kunne opprette, tilrettelegge og beholde et samiskspråklig barnehagetilbud. Ifølge rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017) har Norge, med bakgrunn i urfolks særlige rettigheter, en

særlig forpliktelse til å ivareta samiske barns og foreldres interesser, jf. Grunnloven §108, barnekonvensjonen art. 30 og ILO-konvensjonen. Samiske barn i barnehager skal få støtte til å bevare og utvikle sitt språk, sin kunnskap og sin kultur uavhengig av hvor i landet de bor. Sametinget ser behov for å utarbeide informasjonsmaterieell om samiske barns rettigheter til samiskspråklig barnehage tilbud.

Det settes av kr 150 000 til dette arbeidet.

5.5 Samisk innhold i skolen

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever og elever med samisk opplæring har kvalitetsmessig god opplæring i og på samisk.

God kvalitet i opplæringen avhenger av gode rammebetingelser. Samiske elever og foreldre opplever at samiske elever ikke får oppfylt opplæringsrettighetene de etter loven har krav på. Dette kan skyldes at skoleeiere og skoleledere ikke har tilstrekkelig kjennskap til samiske elevers rett til opplæring i og på samisk. I tillegg kan opplæring i og på samisk være en ressursmessig utfordring for kommuner/fylkeskommuner og skoleeiere. Sametinget vil i dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter arbeide for å få gode rammevilkår for samisk opplæring. Sametinget vil arbeide for å styrke rettighetene gjennom ny opplæringslov og gjennom friskoleloven. Ivaretakelse og oppfyllelse av elevenes rettigheter må bli lik, uavhengig av hvor elevene går på skole. Sametinget vil arbeide for at språksamlinger inkluderes som en naturlig del av opplæring i samisk.

For elever med behov for særskilt tilrettelegging er det avgjørende viktig at de får opplæring basert på sitt språk og sin kultur. Dette er ingen selvfølge. Sametinget ser det som særlig viktig å arbeide for å ivareta det helhetlige opplæringstilbudet for disse elevene.

Tradisjonell kunnskap er en del av vår kunnskapsarv og det er viktig at samisk tradisjonell kunnskap implementeres i skolens læreplaner. I fagfornyelsen er dybdelæring og tverrfaglige tema vektlagt. Og arbeidet med tradisjonskunnskap vil være et område som skolene kan bruke som tema og fordype seg i. Gjennom tilskuddsordningen "Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen" motiverer Sametinget skolene til å gjennomføre prosjekter knyttet til samisk kulturverdier og tradisjoner.

Det nordiske skolesamarbeidet inkluderer tilrettelegging for samisk opplæring på tvers av landegrensene. Sametinget ser nytten av å samarbeide på nordisk nivå om en felles skolepolitikk med grunnlag i samisk språk og samiske verdier. Sametinget har en intensjon om å følge opp prosjektet "Rájáhis sámí oahpahus". I oppfølgingsarbeidet vil prosjektgruppens rapport og den samiske filosofiske tilnærmingen fra SáMOS-prosjektet bli lagt til grunn. Målet er at man gjennom en felleserklæring fortsetter å styrke samiske barn og unges rettigheter til barnehage tilbud og opplæring, hvor samiske verdier, naturfilosofi, språk, kultur, lederskap og tradisjonskunnskap er bærende elementer i det pedagogiske arbeidet. Gjennom samarbeid over landegrensene vil Sametinget se på mulighetene til å utarbeide felles læremidler, blant annet i historiefaget.

Videregående opplæring har i tillegg til fagfornyelsen de senere årene gjennomgått strukturendringer. I forlengelsen av blant annet Liedutvalget, om endringer i struktur, organisering og fagsammensetning

i fremtidens videregående opplæring, har regjeringen vedtatt å utarbeide en Stortingsmelding om innhold og struktur i videregående opplæring. Sametinget vil arbeide for at endringene ivaretar og styrker opplæringstilbudet for samiske elever og elever med samisk opplæring.

Sametinget har i 2017 signert strategien Nasjonal kompetansepolitisk strategi 2017-2021. Kunnskapsdepartementet har i samråd med partene vedtatt å forlenge strategiarbeidet. For Sametinget er det viktig at kompetansebehovet for det samiske samfunns- og arbeidslivet blir kartlagt og at det utarbeides og iverksettes tiltak.

5.5.1 Samletabell - samisk innhold i skolen

(i 1000 kr)

		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
22600	Revidering av læreplaner - prosjekt	2 500	2 850	-350	-12,3 %
21130	Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd	700	500	200	40,0 %
22402	Pedagogiske fagdager a)	0	120	-120	-100,0 %
Sum		3 200	3 470	-270	-7,8 %

a) Kr 120 000 er overført til 21000 Tilskudd til ordinære læremidler.

5.5.2 Revidering av læreplaner - prosjekt

Innhold i læreplanene er et viktig virkemiddel for å sikre et kvalitativt godt innhold i samisk opplæring. Sametinget har myndighet til å fastsette læreplaner i faget samisk for grunnopplæringen, i særskilte samiske fag for videregående opplæring og samisk innhold i de samiske parallelle likeverdige læreplanene og i de ordinære læreplanene.

For grunnopplæringen er alle læreplanene fastsatt, og for videregående opplæring er læreplanene for de gjennomgående fagene, Vg1 for yrkesfagene og for 19 av de valgfrie programfagene for studiespesialisering fastsatt og tatt i bruk høsten 2020. De siste læreplanene som er for Vg2 og Vg3 yrkesfag og de resterende valgfrie programfagene for studiespesialisering gjøres gjeldende høsten 2021 og høsten 2022.

For å støtte lærere i arbeidet med innholdet i læreplanene skal det utarbeides støttemateriell som kan bidra til å jobbe godt med innholdet, og støttemateriellet skal bidra til å støtte opp om målene for de nye læreplanene og bruken av læreplanene. Sametinget skal utarbeide støttemateriell til de læreplanene Sametinget har ansvar for ifølge opplæringsloven.

Det samiske parallelle likeverdige læreplanverket mangler læreplaner til blant annet fagene engelsk, matematikk, kroppsøving og samisk for hørselshemmede. Sametinget vil i 2021 fortsette arbeidet med dette læreplanarbeidet.

Dette er et stort og viktig arbeid som Sametinget vil prioritere i 2021, og det vil kreve høy arbeidsintensitet i tiden fremover.

Det settes av kr 2 500 000 til dette arbeidet i 2021.

5.5.3 Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
21130 Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd	700	500	200	40,0 %
Sum	700	500	200	40,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen:

- Samisk innhold er implementert i læreplanene.

Prioriteringer - Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen:

- Tiltak som bidrar til å konkretisere samisk innhold i læreplanene.
- Tiltak/prosjekter som vil bidra til økt bruk av samisk tradisjonell kunnskap i skoleverket og hvor kunnskapsoverføring skjer fra eldre til yngre generasjoner med fokus på birgen, duodji/ duodje/ duedtie og samisk språkopplæring.
- Prosjekter hvor elever får samisk språkopplæring gjennom praktisk arbeid.
- Opplæringsprosjekter som bidrar til økt bruk av muntlig fortellertradisjon og joik, duodji/ duodje/ duedtie.
- Tiltak innen utmarksbruk og fangst/fiske der fokus er på samisk språkopplæring gjennom praktisk arbeid.
- Verdestallan/Rádnastallat/Vienestalleme.
- Boazodoallu/Reindrift.

5.6 Læringsmiljø og skoleutvikling

Mål for innsatsområdet:

- Gode og trygge læringsmiljøer.

Gode og trygge læringsmiljøer fremmer læring, trygghet og kreativitet hos elevene. Både foreldre/foresatte, lærere, skoleledelsen og skoleeier har et ansvar for å skape gode og trygge læringsmiljøer. Sametinget er opptatt av at elever skal ha et trygt og godt fysisk og psykososialt læringsmiljø, som stimulerer til god læring og som er fritt for mobbing og diskriminering.

Elevundersøkelsen for 2019 viser at 4,6 prosent av alle elever i Norge blir mobbet to til tre ganger i måneden eller oftere. Mobbing er et problem innenfor de samiske samfunnene og dette tar Sametinget på alvor og har iverksatt forebyggende tiltak. Sametinget har et bredt samarbeid med ulike relevante instanser med mål om å oppnå et trygt og godt læringsmiljø til det beste for elevers læringsutbytte.

5.6.1 Samletabell - læringsmiljø og skoleutvikling

(i 1000 kr)

		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
22400	Nettverk for samiskopplæring - Sámi allaskuvla - direkte tilskudd	527	503	24	4,8 %
23100	Arbeid mot mobbing - prosjekt	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum		1 527	1 503	24	1,6 %

5.6.2 Nettverk for samiskopplæring/ NetSam - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Målet med nettverk for samiskopplæring/ NetSam er et godt fungerende nettverk for lærere, skoleledere, studenter og institusjoner som jobber med samiskopplæring. NetSam arbeider for å fremme og utvikle et godt samarbeid, utveksling av kunnskap om samisk opplæring i henhold til de enhver tid gjeldende samiske læreplaner og læreplaner for samisk språk i Norge. Videre skal de fremme og utvikle samiskopplæring igjennom informasjon, kompetanseutvikling, erfaringsutveksling og nettverksbygging.

Det settes av kr 527 000 til NetSam i direkte tilskudd i 2021.

5.6.3 Arbeid mot mobbing - prosjekt

Sametinget arbeider for at samiske barn i barnehage og skole opplever en god og trygg hverdag. Ett av virkemidlene for å følge opp dette arbeidet i 2020 var å arrangere en konferanse med fokus på den psykososiale helsen til samiske barn og unge. På grunn av Covid-19 var det ikke mulig å gjennomføre denne konferanse og den er utsatt til i år 2021. Målet med konferansen skal være å få kunnskapsgrunnlag, erfaringsutveksling og forskning om temaet. I forbindelse med denne konferansen ønsker Sametinget å arrangere barnefagligforum (samisk barneråd) for samiske barn og unge i en parallell sesjon om forebygging av mobbing. Målet er å øke samiske barn og unges kompetanse om forebygging av mobbing, hva mobbing og andre krenkelser er, og hvordan de skal gå frem om de selv eller andre blir utsatt for det.

Det settes av kr 1 000 000 til dette arbeidet i 2021.

5.7 Læremidler

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever og elever med samisk opplæring har tilgang til samiske læremidler på alle tre samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen.

Sametinget har ansvar for utvikling av samiske læremidler. Sametinget har i 2019 vedtatt ny fireårig handlingsplan for utvikling av samiske læremidler. Som følge av fagfornyelsen er det behov for læremidler som er i tråd med de nye læreplanene. Digitalisering står sentralt i fagfornyelsen og generelt i samfunnsutviklingen og Sametinget følger dette opp med tydeligere prioritering på utvikling av samiske digital læremidler av høy kvalitet. Sametinget vil følge opp digitaliseringsstrategien. Derfor

har Sametinget behov for å styrke seksjonens fagkompetanse og til å innfri forventningene i fagfornyelsen og få utarbeidet digitale læremidler som det stilles krav om kvalitet til.

5.7.1 Samletabell - læremidler

(i 1000 kr)

		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
21000	Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd a) b) c) d)	27 660	17 590	10 070	57,2 %
22700	Rammeavtaler for læremiddelprodusenter	6 000	3 000	3 000	100,0 %
22000	Ovtas Aktan Aktasne - Sámi allaskuvla - direkte tilskudd	790	755	35	4,6 %
22810	Stimuleringstiltak for læremiddelutviklere - prosjekt	300	100	200	200,0 %
22801	Evaluering av tilskudd til læremidler - evaluering	0	500	-500	-100,0 %
22820	Grenseoverskridende samisk opplæring, læremidler - prosjekt	500	0	500	0,0 %
Sum		35 250	21 945	13 305	60,6 %

5.7.2 Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
21000	Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd a) b) c) d)	27 660	17 590	10 070	57,2 %
Sum		27 660	17 590	10 070	57,2 %

a) Kr 120 000 er overført fra 22402 Pedagogiske fagdager.

b) Kr 850 000 er overført til Driftsutgifter administrasjon. Det gjelder 1 stillingsressurs.

c) Kr 3 000 000 er overført til 22700 Rammeavtaler for læremiddelprodusenter.

d) Kr 500 000 er overført til 22820 Grenseoverskridende samisk opplæring, læremidler.

Mål for tilskuddsordningen - Utvikling av læremidler:

- Sametinget utvikler læremidler på samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen.

Sametinget gir tilskudd til utvikling av samiske læremidler som ivaretar intensjonene i læreplanverket for LK20S og fag i LK20 som ikke har parallelle samiske læreplaner.

Prioriteringer:

- Digitale læremidler.
- Læremidler med rask realisering.
- Revidering av eksisterende læremidler, tilleggskomponenter til eller komplementering av læremiddel/læreverk.
- Oversettelser, oversettelser med tilpasning.
- Nyutvikling, parallellutgaver og nyopptrykk.
- Tilskudd til læremidler med behov for tilpasning til LKS20.

I Sametingets vedtatte handlingsplan for læremiddelutvikling 2020-2023 defineres fokusområder i planperioden. Dette er en prioritering av fag hvor det er behov for å få utviklet læremidler i planperioden.

Fokusområder for 2021:

Læremidler på sørsamisk:

- Samisk som førstespråk 5.-7. årstrinn.
- Samisk som førstespråk 8. årstrinn.
- Samisk som andrespråk, samisk 2 5.-7. årstrinn.
- Samisk som andrespråk 8.-10. årstrinn.

Læremidler på lulesamisk:

- Samisk som førstespråk 5.-7. årstrinn.
- Samisk som førstespråk 8.-10. årstrinn.
- Samisk som andrespråk, samisk 3 nivå 1-3.
- Samisk som andrespråk, 8.-10. årstrinn.

Læremidler nordsamisk:

- Samisk som andrespråk, samisk 3 nivå 1-3.

Læremidler i tverrfaglige temaer på nord-, lule- og sørsamisk:

- Folkehelse og livsmestring.
- Demokrati og medborgerskap, og da spesielt forebygging av trakassering, krenkelser og diskriminering.

De tverrfaglige læremidlene skal inneholde en eller flere komponenter som passer for elever med behov for særskilt tilrettelegging.

Særskilt tilrettelagte læremidler på nord-, lule- og sørsamisk utover ordinær tilpasning

- Skolelydbøker til elever fra mellomtrinnet til videregående opplæring i fagene samisk, samfunnsfag og samfunnskunnskap.
- Lærerveiledning og/eller en brukerveiledning som viser hvordan læreren kan bruke læremidler sammen med barn og unge med særskilte behov i et inkluderende læringsmiljø. Fag: samisk, samfunnsfag og samfunnskunnskap.
- Konkretiseringsmaterieell.

Dersom det søkes om tilskudd til prosjekter som ikke er med i årets prioritering, må det legges ved begrunnelse og dokumentasjon på behovet.

5.7.3 Rammeavtale for anskaffelse av læremidler

Sametinget har i 2020 via offentlig anbudskonkurranse inngått rammeavtale om kjøp av samiske læremidler for grunnopplæringen.

Det lyses ut ny rammeavtale konkurranse. Prioritering av hvilke fag læremidlene skal dekke tar utgangspunkt i fokusområdene i Sametingets handlingsplan for læremiddelutvikling 2020-2023 og sees i sammenheng med Sametingets årlige utlysning av søkerbasert tilskudd til utvikling av læremidler og eksisterende rammeavtale.

Det settes av kr 3 000 000 til oppfølging av eksisterende avtale og kr 3 000 000 til inngåelse av ny rammeavtale, totalt settes det av kr 6 000 000 til rammeavtaler i 2021.

5.7.4 Ovttas|Aktan|Aktesne - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Mål: Godt besøkt nettsted med samlet informasjon om samiske læremidler med aktiv deling av læringsmateriale og aktiv bruk av produksjonsverktøy for digitale læremidler.

Ovttas|Aktan|Aktesne er et nettsted der informasjon om samiske læremidler er samlet, med mulighet for lån av læremidler og en delingsarena for egne produserte læringsressurser/læremidler. Nettstedet har også produksjonsverktøy for utvikling av digitale læringsressurser/læremidler. Portalen er tilgjengelig på tre samiske språk samt bokmål. Tilskuddet skal sikre videre drift og videreutvikling av nettportalen.

Det settes av kr 790 000 til Ovttas|Aktan|Aktesne i direktetilskudd i 2021.

5.7.5 Stimuleringstiltak innen læremiddelutvikling - prosjekt

Det er behov for flere læremiddelutviklere og for høy kompetanse på utvikling av digitale læremidler. I dag er det begrenset tilgang på samiske læremiddelutviklere, og da spesielt for de med kompetanse i sør- og lulesamisk. Prosjektet skal initiere samarbeid med aktuelle parter der målet er å rekruttere læremiddelutviklere og øke kompetansen om læremiddelutvikling.

Det settes av kr 300 000 i 2021 til prosjektet.

5.7.6 Grenseoverskridende samisk opplæring, læremidler - prosjekt

Med bakgrunn i rapporten "Grenseløs samisk opplæring" er målet å etablere samarbeid i Sápmi om felles læremidler for å styrke samiske barn og unges rettighet til opplæring hvor samiske verdier, naturfilosofi, språk, kultur, lederskap og tradisjonskunnskap er bærende elementer i det pedagogiske arbeidet. Gjennom samarbeid over landegrensene vil Sametinget se på mulighetene til å utarbeide felles læremidler, blant annet i historiefaget.

Det settes av kr 500 000 til prosjektet i 2021.

5.8 Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har reell myndighet innen samisk høyere utdanning og forskning gjennom lov og forskrifter, og gjennom konsultasjoner.

Sametingets myndighet innen høyere utdanning og forskning har betydning for hvordan denne sektoren ivaretar det samiske samfunnets behov for kunnskapsutvikling. Med unntak av myndighet til

å oppnevne to styrerepresentanter og en vararepresentant, til styret for Sámi allaskuvla, har Sametinget ingen formell myndighet innenfor sektoren. Denne myndigheten er foreslått fjernet av Aune-utvalget i NOU 2020:3 Forslag til ny lov om universiteter og høyskoler.

For å styrke det samiske innholdet i høyere utdanning og forskning vil Sametinget i 2021 fortsette sitt arbeid gjennom dialog og konsultasjoner med aktuelle aktører, og ha spesielt fokus på oppfølging av NOU 2020:3.

5.9 Utdanning- og forskningstilbud

Mål for innsatsområdet:

- Tilbud og aktivitet innen samisk høyere utdanning og forskning dekker kompetanse- og kunnskapsbehov i det samiske samfunnet.

Det samiske samfunnet er i likhet med samfunnet for øvrig, i stadig endring. Det er et mål at utdanningstilbud og forskningsaktivitet samsvarer med de behov det samiske samfunnet til enhver tid har.

Sametinget vil derfor gjennom dialog og konsultasjoner med aktuelle aktører, arbeide for at utdannings- og forskningsinstitusjonene tilrettelegger og innretter sine tilbud og sin forskning i tråd med behovene.

5.10 Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse.

Mangelen på samiskspråklige lærere i barnehage og grunnskole er prekær, spesielt gjelder dette for lule- og sørsamisk språkområde. Sametinget prioriterer derfor i 2021 rekruttering til barnehage- og grunnskolelærerutdanning, og vil være i dialog med aktuelle aktører for å styrke rekrutteringen til disse utdanningene.

5.10.1 Stipend for høyere utdanning - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
21110 Stipend for høyere utdanning	2 450	2 450	0	0,0 %
Sum	2 450	2 450	0	0,0 %

Mål for tilskuddordningen - Stipend for høyere utdanning:

- Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse.

Prioriteringer - Stipend for høyere utdanning:

- Barnehagelærerutdanning.
- Grunnskolelærerutdanning 5-årig master 1-7 og 5-10, med samisk i fagkretsen.
- Annen lærerutdanning (PPU o.l.).
- Videreutdanning i samisk språk.
 - Kompetansekrav i samisk for grunnskolelærere 1-7, 30 studiepoeng.
 - Kompetansekrav i samisk for grunnskolelærere 5-10, 60 studiepoeng.

5.11 Árbediehtu

Mål for innsatsområdet:

- Árbediehtu blir vektlagt som kunnskapssystem ved siden av annen kunnskap.

Sametinget er en av mange aktører med ansvar innen feltet Árbediehtu, og har et spesielt ansvar som samisk myndighet. Sametingets arbeid med Árbediehtu har vist at det er behov for en avklaring for hvordan Árbediehtu skal forvaltes.

Sametingets arbeidsgruppe for aerpiemaahoe-árbbiediehto-árbediehtu leverer sin rapport i mars 2021. Rapporten behandles av Sametingets plenum i 2021.

5.12 Samisk perspektiv i høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Samisk perspektiv er implementert i alle relevante utdanninger og i forskning

Sametinget arbeider for at relevante utdanninger får forskriftsfestet et samisk innhold. Sametinget bruker konsultasjonsavtalen aktivt i konsultasjoner med regjeringen om styringsdokumenter til utdanning- og forskningsinstitusjoner. Sametinget er i dialog med institusjoner om implementering av det samiske innholdet.

6 Arealer, miljø og klima

Samfunns mål:

- Arealer og naturressurser i samiske områder forvaltes med tanke på å sikre kommende generasjoners livsgrunnlag og mulighet til videreføring og utvikling av samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Sametingsmelding om areal og miljø danner grunnlaget for Sametingets prioriteringer i areal- og miljøpolitikken i årene framover. Samene har som ett av Norges statskonstituerende folk og landets urfolk en rett til selvbestemmelse. Denne retten innebærer også en rett til medbestemmelse over arealer og naturressurser samt en rettmessig andel av den økonomiske utviklingen. Dette skal skje gjennom å sikre samisk deltakelse i bruk, forvaltning og bevaring av naturressurser i samiske områder. Tradisjonelle levemåter og rettigheter som er opparbeidet gjennom langvarig bruk av områdene må beskyttes. Areal- og ressursforvaltning som er bygd på tradisjonell samisk praksis og kunnskap er god miljø- og klimapolitikk, da tradisjonell bruk har vært i balanse med tilgjengelige arealer og ressurser. Sametinget arbeider for å sikre at urfolks kunnskap om naturen og endringer vektlegges i nasjonal og internasjonal klimapolitisk sammenheng. Sametinget forutsetter at samisk bruk som reindrift, jordbruk, fiske og høsting fra utmark vektlegges ved forvaltning av nye verneområder, i kommunal behandling og ved konsesjoner til energianlegg, gruvevirksomhet, akvakultur m.m.

Levedyktige samiske lokalsamfunn er en betingelse for styrking og utvikling av samisk kultur, næringer og samfunnsutvikling. Å bidra til å sikre en balansert bosettingsutvikling er en sentral utfordring også for areal- og ressursforvaltningen.

Samisk utmarksbruk – meahcásteapmi - er en viktig del av det materielle kulturgrunnlaget. Sametinget vil arbeide for at samisk utmarksbruk får tydeligere lovmessig anerkjennelse, både som næringsgrunnlag til husholdningen, som kulturbærer samt som uttrykk for samisk identitet. Sametinget vil arbeide for at bygdenes rettigheter til fornybare ressurser i sine nærområder anerkjennes og at disse ressursene forvaltes lokalt.

1. Urfolk har rett til de landområder, territorier og ressurser de tradisjonelt har eid eller befolket, eller som de på annen måte har brukt eller ervervet.

2. Urfolk har rett til å eie, bruke, utvikle og ha kontroll med landområder, territorier og ressurser de besitter som følge av tradisjonelt eierskap eller annen tradisjonell besittelse eller bruk, og også landområder, territorier og ressurser de har ervervet på annen måte.

3. Statene skal gi disse landområdene, territoriene og ressursene rettslig anerkjennelse og vern. Slik anerkjennelse skal finne sted med behørig respekt for vedkommende urfolks sedvaner, tradisjoner og landrettssystem.

(Artikkel 26 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

Sametingets innsatsområder innenfor areal, miljø og klima:

- Forvaltning av arealer.
- Naturressurser.
- Naturmangfold.

Administrative ressurser - seksjon for areal og miljø:

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for areal og miljø inngår i kapittel 15 Administrativt nivå.

Seksjonen for areal og miljø er en del av avdeling for kulturminner, areal og miljø (KAB). Avdelingen har 20 fast ansatte fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for kulturminner.
- Seksjon for areal og miljø.
- Seksjon for bygningsvern og kulturlandskap.

Seksjon for areal og miljø har ansvar for Sametingets forvaltning av plan- og bygningslovens § 3-1 og gir på bakgrunn av dette høringsuttalelser på kommuneplaner og reguleringsplaner. I tillegg veileder Sametinget kommunale planleggere i bruk av Sametingets planveileder. Det geografiske forvaltningsområdet for arealsaker omfatter fylkene Troms og Finnmark, Nordland og 36 kommuner i Trøndelag fylke, 6 kommuner i Innlandet fylke og 3 kommuner i Møre og Romsdal fylke, rundt regnet 40 prosent av Norges landareal. Seksjonen har ansvar for konsultasjoner i alle saker innen energi, areal og miljø.

6.1 Virkemidler til arealer, miljø og klima

6.1.1 Innsatsområder arealer, miljø og klima

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Tradisjonell kunnskap i forvaltning av arealer	2 575	2 217	358	16,1 %
Naturmangfold	350	350	0	0,0 %
Sum	2 925	2 567	358	13,9 %

6.2 Forvaltning av arealer

Mål for innsatsområdet:

- Naturgrunnlaget for samiske næringer, kultur og samfunnsliv er sikret i all planlegging, og Sametinget er en viktig premissleverandør og konsultasjonspart i forvaltning av arealer.

Arealene er under stadig press som følge av utviklingsbehovet det moderne samfunnet har. De tradisjonelle samiske næringer; reindrift, fiskeri, jordbruk og utmarksnæringer opplever disse utfordringene på ulike måter. Forvaltning av arealer skjer i stor grad lokalt i kommunene, med plan- og bygningsloven som det viktigste styringsredskapet. All planlegging skal etter loven sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Dette er i dag ikke tilstrekkelig innarbeidet hos de som forvalter arealene. Sametingets arbeid skal bidra til å øke forståelsen for samisk naturbruk og verdigrunnlag.

Staten er folkerettslig forpliktet til å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur og for å sikre samisk deltakelse i bruk, forvaltning og bevaring av naturressurser i samiske områder. Konsultasjonsavtalen med statlige myndigheter og forpliktende samarbeidsavtaler som Sametinget har med andre etater skal bidra til at folkerettslige forpliktelser blir fulgt opp.

6.2.1 Samletabell - tradisjonell kunnskap i forvaltning av arealer

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
30000 Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd	916	617	299	48,5 %
30500 Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd	1 450	1 450	0	0,0 %
31500 Forsøk om motorferdsel i utmark - prosjekt	209	150	59	39,3 %
Sum	2 575	2 217	358	16,1 %

6.2.2 Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd

Stiftelsen Protect Sápmi skal arbeide for at samiske rettighetshavere kan gi sitt frie og på forhånd informerte samtykke til utbyggingssaker.

Det settes av kr 916 000 til direkte tilskuddet i 2021.

6.2.3 Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
30500 Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd	1 450	1 450	0	0,0 %
Sum	1 450	1 450	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Samiske rettigheter til arealer og ressurser:

- Samiske interesser og rettighetshavere har en reell mulighet til å bli konsultert for å kunne gi et fritt forhåndsinformert samtykke til planer og tiltak knyttet til areal- og ressursforvaltning.

Prioriteringer - Samiske rettigheter til arealer og ressurser:

- Prosjekter og tiltak som har som formål å yte bistand til samiske rettighetshavere i saker knyttet til ivaretagelse av land- og ressursrettigheter, herunder saker som gjelder vern av tradisjonelle samiske næringer.
- Prosjekter og tiltak knyttet til veiledning og forundersøkelser for at noen med rettslig interesse fremmer krav om kollektive rettigheter overfor Finnmarkskommisjonen, herunder rettigheter til fiskeplasser i sjø- og fjordområder.
- Nettverk og organisasjoner som arbeider for anerkjennelse av land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark (Samerettsutvalget).

6.2.4 Forsøk om motorferdsel i utmark - prosjekt

Samisk utmarksbruk – meahcásteapmi handler om mer enn næring. Det kulturelle perspektiv i forbindelse med retten til utmarksbruk og høsting av naturen er en viktig del av det samiske samfunn. Tilgang og tilgjengelighet til områder som generasjoner har høstet av fordrer regelverk som tillater motorisert ferdsel i aktuelle kommuner.

Dagens regelverk oppfattes som rigid og uten å hensynta samisk kulturelle tradisjoner og behov. Derfor vil Sametinget oppfordre samiske kommuner til å vise interesse for deltakelse i forsøket.

Det settes av kr 209 000 til oppfølging av dette arbeidet i 2021.

6.3 Naturressurser

Mål for innsatsområdet:

- Uttak av naturressurser i samiske områder skjer på en måte som ivaretar samiske rettighetshavere og lokalsamfunn sine interesser og rettigheter, og er i samsvar med internasjonal folkerett.

Dagens samfunnsutvikling innebærer et behov for økt energiproduksjon og uttak av ikke-fornybare ressurser, også i det samiske samfunnet. Sametingets utgangspunkt er å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsutvikling. Dette sikres også ved behandling av, og konsultasjoner om søknader om utbygginger som følge av energi- eller mineralutvinning. Disse typer tiltak utgjør ofte store inngrep i områder hvor det tidligere ikke har vært inngrep. Sametinget mener at denne utviklingen ikke skal gå på bekostning av samenenes tradisjonelle næringsområder, og dermed forringe utviklingsmulighetene for samisk kultur.

Sametinget forventer at lokale og sentrale myndigheter legger til rette for en god og reell medvirkning for samiske rettighetshavere og lokalsamfunn i utnyttelsen av naturressursene i samiske områder, og at vedtak om slik utnyttelse er innenfor folkerettens rammer.

Sametinget skal bruke sin innsigelsesmyndighet for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutvikling for fremtidige generasjoner. Sametinget skal utvikle veilederrolle for å bidra til å legge bedre til rette for reell medvirkning av direkte berørte samiske interesser. Videre ser Sametinget behov for at energiloven tas til revisjon slik at den setter tydeligere krav om helhetlig planlegging som sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse.

6.4 Naturmangfold

Mål for innsatsområdet:

- Vern av naturmangfoldet gir et robust grunnlag for samisk kultur og næringsutøvelse. Forvaltning av verneområder tar utgangspunkt i og muliggjør fortsatt tradisjonell bruk av vernede områder.

6.4.1 Samletabell - naturmangfold

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
31002 Vernestyreseminar	350	350	0	0,0 %
Sum	350	350	0	0,0 %

Samene har en sterk kontinuitet fra historisk til dagens bruk av utmark. I et moderne samfunn blir det stadig viktigere å holde ved like kunnskap om egen kultur og historie. Sametinget vil at lokalbefolkningens bruk av sine ressursområder videreføres i verneområdene. Forvaltning av verneområder skal ta utgangspunkt i tradisjonell bruk av vernede områder.

Konvensjonen om biologisk mangfold anerkjenner urfolks tradisjonelle kunnskap og slår fast at statene er forpliktet til å respektere, bevare og videreføre slik kunnskap. Sametingets målsetting er at tradisjonell og lokal kunnskap, her under samiske kvinners kunnskap og forståelse, anerkjennes og tas i bruk i forvaltning av arealer og naturressurser på lik linje med forskningsbasert kunnskap.

6.4.2 Verneområdestyreseminar

Kompetanse om samisk naturbruk, herunder reindrift, og generell samisk kulturkompetanse, må vektlegges sterkere i forvaltning av verneområder. Sametinget har oppnevnt 42 representanter i til sammen 21 nasjonalpark- og verneområdestyrer til å ivareta samiske interesser på en helhetlig måte.

Nasjonalparkkonferansen i 2020 ble utsatt på grunn av koronapandemien. Planen er at Nasjonalparkkonferansen skal arrangeres i februar 2021 og 1 skal ha samisk bruk av nasjonalparker som et av hovedtemaene. På bakgrunn av tilbakemeldinger fra tidligere år ser Sametinget at det er behov for en egen samling for de samiske representantene i verneområdestyrene i forbindelse med Nasjonalparkkonferansen. Utveksling av erfaringer og kunnskap styrker de samiske representantenes mulighet til å ivareta de samiske hensynene i arbeidet i styrearbeidesammenheng.

Det settes av kr 350 000 til seminaret i 2021.

7 Næringer

Samfunns mål:

- Samiske områder skal ha sterke næringer som utvikler og opprettholder livskraftige samiske samfunn.

Korona-pandemien har gitt utfordringer for samisk næringsliv som ikke var mulig å forutse for ett år siden. Mange bedrifter sliter på grunn av sviktende eller manglende kundegrunnlag, eksempelvis innenfor reiseliv, serveringsbransjen, duodjinæringen, kreative næringer og lignende bransjer. For mange bedrifter er det vanskelig å planlegge aktiviteter og tiltak i denne urolige tiden. Sametinget vil følge nøye med utviklingen innen våre næringer og er innstilt på å være fleksibel og tilpasse ordninger slik at næringslivet i våre områder blir minst mulig skadelidende som følge av pandemien.

I 2019 utarbeidet Sametinget en melding om næringsutvikling - Šattolaš Sápmi. Sametinget skal legge premisser for en positiv utvikling av samisk kultur og språk ved å sikre bosetting og sysselsetting i samiske områder. Meldingen gir et godt grunnlag for aktiv næringsutvikling i regi av Sametinget framover. Sametinget ønsker å bygge en sterk merkevare med utgangspunkt i samisk språk, kultur og næring og bruke dette som et konkurransefortrinn i markedet.

Samiske primærnæringer er viktige i samiske lokalsamfunn. De er med på å bidra til stabil befolkningsutvikling, arbeidsplasser og næringsutvikling. Primærnæringene er et ankerpunkt for samisk språk, kultur og tradisjonell kunnskap i lokalsamfunnene og det øvrige samiske samfunnet. Sametinget ønsker å styrke primærnæringene, slik at de også i fremtiden ivaretar den sentrale rollen de har for det samiske samfunnet. Samisk reindrift er en næring og et levesett for mange i Sápmi. Reindriften har vært tilpasningsdyktig og har i århundrer gitt levebrød til mange samer. Sametinget ønsker å styrke reindriftens rettsgrunnlag, og vil bidra til at reindriftsnæringen utvikles og opprettholdes som en tradisjonell kunnskapsbærer. Sametinget skal være en sentral aktør i reindriftspolitikken og vil bruke konsultasjonsordningen aktivt for å sikre Sametinget innflytelse i sentrale prosesser, meldinger og forskrifter, samt gi innspill til reindriftsavtalen. Sametinget skal opprettholde og utvikle en god dialog med reindriftsnæringa, Norske Reindriftssamers Landsforbund og reinbeitedistriktene/siidaer, samt delta i regionale dialogfora og følge opp Sametingets oppnevnte i reindriftsstyret, og ha tett dialog med øvrige reindriftsmyndigheter.

1. Urfolk har rett til å opprettholde og utvikle sine egne politiske, økonomiske og sosiale systemer og institusjoner, til å ha trygghet for eget livsgrunnlag og egen utvikling, og til på fritt grunnlag å delta i enhver form for tradisjonell eller annen økonomisk virksomhet.

(Artikkel 20 i FN's erklæring om urfolks rettigheter)

1. Håndverk, bygde og lokalt basert virksomhet, naturalhusholdning og tradisjonell virksomhet for vedkommende folk, som jakt, fiske, fangst og sanking, skal anerkjennes som viktige faktorer for å opprettholde deres kultur, økonomiske selverving og utvikling. Når det er aktuelt, skal regjeringene sikre at slik virksomhet blir styrket og fremmet, med deltakelse av disse folk.

(Artikkel 23.1 ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater)

Sametingets midler skal først og fremst prioriteres i tradisjonelle samiske områder, der målet er å styrke lokalsamfunn med et svakere næringsgrunnlag. Behovet for tilskudd er mye større i samiske områder enn i byene og større tettsteder. Aktører i byene har et større marked og dermed flere muligheter for å oppnå kommersialisering og lønnsomhet og av den grunn er behovet for tilskudd mindre.

Sametingets verdiskapingspolitikk baserer seg på en kunnskapsbasert næringsutvikling, hvor økt kunnskap og ny viten, sammen med tradisjonell kunnskap skal danne grunnlag for et fremtidsrettet næringsliv. Sametinget vil ha et sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø. På den måten sikrer man at tradisjonelle og nye næringer kan utvikles side om side.

For å sikre en god utvikling for samisk livsgrunnlag, bosetting, kultur og språk må man ha fokus på natur, miljø og fornybare næringer. Sametinget vil prioritere fornybar næringsutvikling basert på fornybare ressurser og legge til grunn ett perspektiv som strekker seg over flere generasjoner.

Sametingets innsatsområder innenfor næringer:

- Primærnæringer.
- Variert næringsliv.
- Kreative næringer.
- Duodji.

Administrative ressurser - seksjon for næring:

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for næring inngår i kapittel 15 Administrativt nivå.

Seksjon for næring er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Avdelingen har 31 fast ansatte fordelt på fire seksjoner:

- Seksjon for næring.
- Seksjon for kultur.
- Seksjon for helse.
- Seksjon for bibliotek.

Seksjon for næring har ansvar for å følge opp politiske prosesser som tilhører det næringspolitiske feltet. Herunder primærnæringene og utmarks-/kombinasjonsnæring, og generell næringsutvikling som grunnlag for sysselsetting og bosetting. Seksjonen har også ansvar for å forvalte Sametingets tilskuddsmidler etter Sametingets prioriteringer, Sametingsrådets vedtatte regelverk og delegasjon.

7.1 Virkemidler til næringer

7.1.1 Innsatsområder - næringer

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Primærnæringer	10 900	11 700	-800	-6,8 %
Variert næringsliv	6 696	6 465	231	3,6 %
Kreative næringer	2 655	2 750	-95	-3,5 %
Duodji	14 553	13 980	573	4,1 %
Sum	34 804	34 895	-91	-0,3 %

For de økonomiske virkemidlene som ytes over næringskapittelet, gjelder virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området). For å se hvilke geografiske områder som tilhører STN-området, se kapittel 7.6.

7.2 Primærnæringer

Mål for innsatsområdet:

- Primærnæringer som bærere av samisk kultur, språk og levestett.

I samiske områder er primærnæringene den største sysselsetteren med totalt 1798 sysselsatte i 2019. I 2019 har antall sysselsatte falt, men siden 2000 har det vært en stor nedgang på hele 639 arbeidsplasser (Telemarksforskning 2020).

Primærnæringene har en svært viktig plass i store deler av samiske områder, og utgjør en viktig del av grunnlaget for sysselsetting og bosetting i disse områdene. Primærnæringene er dessuten svært viktige som språk- og kulturbærere. Et rikt samisk språk for primærnæringene viser tydelig hvor viktig disse næringene har vært langt tilbake i tid. Næringskombinasjon jordbruk- fiske har vært en særlig viktig del av det materielle og kulturelle grunnlaget for sjøsamisk bosetting, kultur og levestett.

Innen fiskeriene har nedgangen stoppet opp og antall sysselsatte er økende. Den beste strategien for utvikling av det sjøsamiske samfunnet er å sikre samenes rettigheter til fiske og at det nedfelles en god forvaltning av de marine ressursene. Det vil være sentralt at verdiskaping skjer lokalt, og dermed danne grunnlag for stabil bosetting og levende sjøsamisk kultur. Sametinget oppnår dette gjennom å få innflytelse i fiskeripolitikken gjennom aktiv bruk av konsultasjonsordningen, delta i fiskerireguleringer og følge opp fjordfiskeriemndas arbeid, og ha samarbeid og dialog med fiskerinæringens organisasjoner.

Arbeidet med Sametinget vil i 2021 utarbeide en sametingsmelding om laksefiskeforvaltning vil bli sluttført i 2021. Meldingen vil omhandle forvaltning laksefiske i både sjø og elv. I meldingen vil Sametinget fokusere på blant annet forvaltning, politikk og rettigheter.

Sametinget vil gjennom politisk påvirkning, samt tilskudd, bidra til å øke matproduksjonen og øke rekrutteringen til primærnæringer og kombinasjonsnæringer i Sápmi. Selv om antall gårdsbruk går ned, så minker ikke verdiskapingen tilsvarende. Dette kan forklares med at det både blir større

enheter i jordbruket og at produksjonen pr. enhet øker. Sametinget skal påvirke denne utviklingen gjennom dialog og konsultasjon med sentrale landbruksmyndigheter, gi innspill til jordbruksavtalen, samarbeide og ha dialog med jordbruksorganisasjonene og samordne, samt sikre oppdatert kunnskap og samordnet politikkutforming innenfor næringen. Sametinget vil også jobbe for å motivere unge til å satse på jordbruk.

Reindrifta har hatt en annen utvikling enn øvrige primærnæringer. Antallet utøvere har økt og mange unge ønsker å etablere seg i næringen. Samtidig er det utfordrende for unge å etablere seg i reindrifta, på grunn av vanskelige rammebetingelser blant annet knyttet til siidaandeler, reintall og areal. Beitearealene begrenser utviklingspotensialet i reindriftsnæringen, der tap av beitearealer er en trussel for vekst i næringen. Det er også høyst nødvendig og sikre de resterende tilgjengelige beitearealene i reindriften for å opprettholde en bærekraftig næring.

Reindriftsnæringen har stor betydning for næringsutviklingen i samiske samfunn, og det er cirka 3300 personer knyttet til reindriften (ressursregnskapet for reindriftsnæringen 2017/2018).

Reindriften er tett knyttet opp mot tradisjonell samisk kunnskap, blant annet drives næringen fortsatt etter de gamle siidasystemene. Dette gjør at samisk reindrift er en blanding av tradisjoner opparbeidet gjennom generasjoner, og nyskapning og innovasjon. Sametinget ønsker å bidra til utvikling og styrking av driften til de enkelte reindriftsutøverne og familiene. Reindriften som kultur- og språkbærer er tett knyttet opp mot reindriften som familiebasert næring. Gjennom å støtte prosjekter og tiltak som styrker tradisjonell kunnskap, vil tilskuddet løfte reindriften som en familiebasert næring. Siden vekstmulighetene er begrenset, er det nødvendig å se på produktutvikling og utviklingen av reinkjøttmarkedet. Denne utviklingen må støtte opp under reindriften som familiebasert næring, hvor man legger til rette for at hele familien kan delta i den daglige driften, og dermed sikre den tradisjonelle kunnskapsoverføring mellom generasjoner, som er høyst nødvendig for å ivareta mulighetene til å utnytte hele dyret i produktutviklingen. Sametinget skal utvikles som en sentral aktør i reindriftspolitikken gjennom oppfølging av Sametingets reindriftsmelding. Sametinget skal bruke konsultasjonsordningen aktivt for å sikre Sametinget innflytelse i sentrale prosesser, meldinger og forskrifter, og gi innspill i reindriftsavtalen. Sametinget skal opprettholde og utvikle en god dialog med reindriftsnæringa, Norske Reindriftssamers Landsforbund og reinbeitedistriktene/siidaer, samt delta i regionale dialogfora og følge opp Sametingets oppnevnte i reindriftsstyret, og ha tett dialog med øvrige reindriftsmyndigheter.

Rovviltpolitikken har stor innflytelse på målsetningen innenfor primærnæringer. Sametinget har som mål at rovdyrforvaltningen er utformet slik at rovdyrbestandene er på et nivå som ikke truer de samiske beitenæringenes bærekraft. Erfaringsbasert og tradisjonell kunnskap om beitenæringene og rovvilt er en del av kunnskapsgrunnlaget for beslutninger i rovdyrpolitikken og -forvaltningen.

Det forholdet at primærnæringene er viktige bærere av samiske språk og kultur gjør at disse næringene har en viktig funksjon i det samiske samfunnet. Sametinget skal være med på å skape næringsvirksomhet i primærnæringene både gjennom politiske prosesser og gjennom tilskuddsmidlene.

7.2.1 Samletabell - primærnæringer

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
40000 Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd	9 900	9 900	0	0,0 %
40050 Utredning om gjennomgang av reindriftsloven og reindriftsforvaltninga - prosjekt	1 000	1 800	-800	-44,4 %
Sum	10 900	11 700	-800	-6,8 %

7.2.2 Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
40000 Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd	9 900	9 900	0	0,0 %
Sum	9 900	9 900	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Primærnæringer:

- Økt antall arbeidsplasser i primærnæringene innen 2025.

Prioriteringer - tilskudd til marine næringer:

- Tilretteleggende tiltak og prosjekter som bidrar til høyere verdiskaping og videreforedling av marine råvarer, spesielt med sikte på å opprettholde og styrke fiskemottak.
- Førstegangsinvesteringer i fiskefartøy, redskap og utstyr.
- Ungdomsfiskeprosjekter.

Prioriteringer - tilskudd til jordbruk, hagebruk og skogbruk:

- Nybygg og omfattende ombygging av driftsbygninger.
- Tiltak og prosjekter som bidrar til å dokumentere rovvilttap.
- Tilretteleggende tiltak og prosjekter som bidrar til rekruttering, høyere verdiskaping og utvikling av næringen.

Prioriteringer - tilskudd til reindrift:

- Investeringer som bidrar til betydelig grad av nyskaping og utvikling av reindriften.
- Tiltak og prosjekter som bidrar til å dokumentere rovvilttap.
- Prosjekter og tiltak som styrker tradisjonell kunnskap i reindriften.
- Tiltak som kan bidra til dokumentasjon av rein drept av fredet rovvilt.
- Tiltak med mål om å lære/lære bort tradisjonell kunnskap.

Med tilretteleggende tiltak og prosjekter menes utviklingsprosjekter der kun myke investeringer inngår.

7.2.3 Utredning om gjennomgang av reindriftsloven og reindriftsforvaltningen - prosjekt

Sametinget har i sametingsmelding om reindrift (2016) konstatert at det er flere forhold i reindriftsloven og -forvaltningen som er problematisk sett opp mot Norges folkerettslige forpliktelser. Det har de senere år skjedd en rekke endringer i reindriftsloven og den offentlige reindriftsforvaltningen, uten Sametingets og Norske Reindriftsamers Landsforbunds (NRL) samtykke. Sametinget og NRL har nedsatt et utvalg som skal vurdere hvilke endringer i reindriftsloven som er nødvendige for å styrke og

å utvikle reindriften som familiebasert næring og livsstil. Bevaring av kulturell bærekraft, bevaring av reindriftsspråket og videreutvikling av reindrifta som urfolksnæring med sikkerhet for det økonomiske inntektsgrunnlaget må sikres i lov og regelverk.

2019 ble det budsjettert med 850 000 kroner til utvalget, med de midlene er det gjennomført 5 samlinger med 3 åpne møter. I 2020 skal innspillene fra reindrifta og de øvrige tilbakemeldingene som utvalget har fått omsettes til forslag for lovendringer. Lovutvalget er i gang med å utvikle forslag til endringer i dagens reindriftslov, og skal i løpet av 2021 være ferdig med arbeidet. Det legges opp til minst 6 møter i 2021, samtidig som det er to underutvalg som skal jobbe mellom møtene. Underutvalgene skal sikre innholdet i rapportene, slik at reindriftslovutvalget svarer på mandatet og ivaretar reindriftens tilbakemeldinger i de forslag til endringer som fremkommer til slutt. Det er ansatt en sekretær for utvalget, som ivaretar den helhetlige utformingen av rapporten, og det kan bli ytterligere behov for å hente inn person med kompetanse på lovtekstutforming.

Det settes av kr 1 000 000 til prosjektet i 2021.

7.3 Variert næringsliv

Posten omfatter variert næringsliv, samisk reiseliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping, lokalmat og entreprenørskap. Disse næringene og nisjene representerer fornybare ressurser som bidrar til positiv nærings- og samfunnsutvikling i samiske områder. Sametinget vil derfor legge vekt på utviklingsprosesser og -prosjekter for å utløse potensialet i disse næringene.

Verdiskapningen styrkes gjennom mer videreforedling, matproduksjon og satsning på lokalmat. Primærnæringer og utmarksnæringer utgjør et materielt grunnlag for samisk kultur og bosetting. Primærnæringene har lang tradisjon for kombinasjonsdrift og denne næringstilpasningen skal videreføres. Det nordnorske mat- og reiselivsprosjektet ble satt i gang i 2019. Det skal løfte satsning på lokal mat og arktisk mat i samarbeid med reiselivsnæringen. Innovasjon Norge har ansvaret for programmet og Sametinget er med i finansieringen. Virksomheter innen reindrift, jordbruk, marine næringer og reiseliv vil bli involvert. Samiske mattradisjoner og samisk kultur vil ha et stort fortrinn i denne satsningen. Utmarksprodukter gir også et viktig bidrag i husholdningen til mange i samiske områder.

Sametinget vil satse på bærekraftig utvikling, fornybare ressurser og fortsatt prioritere utviklingen av naturbaserte næringer.

Entreprenørskap, innovasjoner og nyskaping er viktig for fornyelse og utvikling i det samiske samfunn. Innovasjoner er sentralt for å oppnå økt lønnsomhet og dermed bedre muligheter for etablering av nye arbeidsplasser. Sápmi næringshage er tatt inn i det nasjonale næringshageprogrammet og gjennom sitt nettverk nasjonalt (SIVA) og regionalt (fylkeskommunene, andre næringshager og kunnskapsparter) bidrar de aktivt til nyetableringer og innovasjoner i næringslivet i samiske områder. Sametinget vil derfor legge til rette for at Sápmi næringshage utvikles og gis rammer for å kunne være et sentralt verktøy for utvikling av bedrifter i våre områder.

Det er stort fokus på reiselivsutviklingen både nasjonalt og regionalt. Satsingen på samisk reiseliv skal basere seg på ekte og troverdige samiske reiselivsprodukter. Sametinget vil at samisk reiseliv utvikler

sterke merkevarer med tydelig samisk forankring, der etikk ved kommersialisering av samisk kultur også er del i dette. Sametinget vil arbeide for at reiselivsutviklingen totalt sett styrker samisk språk, kultur og levestett på en positiv og etisk forsvarlig måte. Samene selv må være premissleverandør for den næringspolitiske reiselivsutviklingen som skjer.

Mål for innsatsområdet:

- Etableringsfrekvens nærmere gjennomsnittet for Norge som helhet og 2 % vekst i antall foretak.

7.3.1 Samletabell - variert næringsliv

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
40510 Tilskudd til variert næringsliv - søkerbasert tilskudd	3 600	3 600	0	0,0 %
40530 Sápmi næringshage - direkte tilskudd	831	412	419	101,7 %
40540 Ungt entreprenørskap - direkte tilskudd	265	253	12	4,7 %
41011 Samisk reiseliv - prosjekt	1 000	1 000	0	0,0 %
41012 Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd	1 000	1 000	0	0,0 %
41013 Vacha - prosjekt	0	200	-200	-100,0 %
Sum	6 696	6 465	231	3,6 %

7.3.2 Tilskudd til variert næringsliv - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
40510 Tilskudd til variert næringsliv - søkerbasert tilskudd	3 600	3 600	0	0,0 %
Sum	3 600	3 600	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Variert næringsliv:

- Vekst i antall foretak nærmer seg 2 % i samiske områder.

Prioriteringer - Variert næringsliv:

- Tiltak som gir en betydelig grad av nyskaping og bedriftsutvikling.
- Tiltak som styrker næringer med potensiale for vekst og høy sysselsetting, for å skape befolkningsvekst/tilflytting.
- Tiltak som gir økt omsetning av kortreist mat og andre matprodukter fra samiske områder.
- Tiltak som gir lønnsomme etableringer innen utmarksnæringer og kombinasjonsvirksomhet.
- Det nordnorske mat- og reiselivsprosjektet.

7.3.3 Sápmi næringshage - direkte tilskudd

Sápmi næringshage er en del av det nasjonale næringshageprogrammet og har Indre Finnmark som sitt virkeområde. Næringshagen dekker kommunene Nesseby, Tana, Porsanger, Karasjok og Kautokeino. Næringslivet i samiske områder er preget av mange små bedrifter med et stort potensial for vekst og utvikling. Samarbeid, nettverksbygging, kompetanseheving og et effektivt støtteapparat er viktig for positiv utvikling i næringslivet. Sápmi næringshage ivaretar en slik funksjon.

Det settes av kr 831 000 i direkte tilskudd til Sápmi Næringshage i 2021.

7.3.4 Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd

Nyetableringer er avgjørende for vekst og fornying i næringslivet og der igjennom flere arbeidsplasser. For å lykkes med mer entreprenørskap og flere nyetableringer er det nødvendig å starte allerede på grunnskolen og videregående skole. Ungt entreprenørskap arbeider med egne studieopplegg med konkrete arbeids- og prosjektoppgaver som blant annet munner ut i konkurranser. Gjennom tilskuddet vil Ungt Entreprenørskap ha et spesielt fokus på samiske områder.

Det settes av kr 265 000 i direkte tilskudd til Ungt Entreprenørskap i 2021.

7.3.5 Samisk reiseliv - prosjekt

Samisk reiseliv er definert som reiseliv der samiske kulturelementer utgjør en sentral del av virksomheten.

Sametinget ønsker mange helårs reiselivsbedrifter som formidler samisk kultur på en måte som samene selv kjenner seg igjen i. Den samiske reiselivsnæringen består av mange små bedrifter, ofte enkeltmannsforetak, der eierne har en annen jobb ved siden av. Mange av de som driver med samisk reiseliv bor i distriktene, langt unna flyplasser og hurtigrutekaier. Det gir noen ekstra utfordringer. For å lykkes med utvikling av helårlige, attraktive, bærekraftige opplevelsesprodukter og konsepter, må bedrifter og destinasjoner differensieres og opplevelsesbasert reiseliv må profesjonaliseres. Dette gjelder uavhengig om man ser på Norge, Nord-Norge eller samiske samfunn spesielt.

Den samiske kulturen er unik. I reiselivssammenheng er den et stort konkurransefortrinn for de samiske områdene i Nord- og Midt-Norge. Det ligger derfor et verdiskapingspotensial i å tilby reiselivsopplevelser basert på den samiske kulturen til et større publikum utenfor det samiske samfunnet. Dette må likevel gjøres på en måte som er troverdig og ekte og som gir en presentasjon av samisk kultur som det samiske samfunnet selv kjenner seg igjen i.

Sametinget ønsker å bidra til å både videreutvikle de eksisterende reiselivsbedriftene og få flere samiske reiselivsaktører. I det samiske reiselivsprosjektet Johtit, som Nordnorsk Reiseliv AS har ansvaret for å gjennomføre, er hovedmålet at samisk kultur og historie skal kunne stå som en hovedgrunn for å reise til Nord-Norge på ferie. Et av delmålene er å gjøre samiske reiselivsprodukter lettere tilgjengelig i markedet. Prosjektet ledes av en styringsgruppe.

Det settes av kr 1 000 000 til prosjektet i 2021.

7.3.6 Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
41012 Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum	1 000	1 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Samisk reiseliv:

- Flere samiske reiselivsaktører som driver med helårsbedrift.

Prioriteringer - Samisk reiseliv:

- Reiselivsaktører som formidler og fremstiller samisk kultur på en innovativ måte.
- Tiltak for å utvikle sterke merkevarer med tydelig samisk forankring, der etikk ved kommersialisering av samisk kultur også er del i dette.
- Utviklings- og investeringsprosjekter som vil gi helårs sysselsetting i bedriften.
- Reiselivsaktører som satser på å fremme den sjøsamiske kulturen.
- Tiltak som styrker økonomikompetansen til bedriften.

7.4 Kreative næringer

Kreative næringer omfatter et bredt spekter av virksomheter, der samisk kunst og kulturuttrykk er kjernen i virksomheten. Sametinget definerer kreativ næring som en næring der samiske kulturelementer utgjør hovedelementet i virksomheten.

Utfordringene til den samiske kreative næringen er at den består av mange mikrobedrifter med lav lønnsomhet og et potensielt marked som ligger langt fra Nord-Norge. Mulighetene er mange da flere og flere får øynene opp for den samiske kulturen og samisk design. Med den positive utviklingen i næringen er det viktig at Sametinget følger dette opp, slik at utviklingen skjer på de samiske bedriftenes premisser.

Mål for innsatsområdet:

- Flere samiske kulturnæringsutøvere som skaper robuste og lønnsomme kulturnæringsbedrifter med en større overlevelsesgrad.

7.4.1 Samletabell - kreative næringer

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
41002 Kreative næringer - søkerbasert tilskudd	750	750	0	0,0 %
41000 Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt	1 700	1 900	-200	-10,5 %
41004 Dáiddadállu - direkte tilskudd	205	100	105	105,0 %
Sum	2 655	2 750	-95	-3,5 %

7.4.2 Tilskudd til kreative næringer - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
41002 Kreative næringer - søkerbasert tilskudd	750	750	0	0,0 %
Sum	750	750	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Kreative næringer:

- Flere samiske kulturnæringsutøvere som skaper robuste og lønnsomme kulturnæringsbedrifter med en større overlevelsesgrad.

Prioriteringer - Kreative næringer:

- Aktører innen samisk kultur- og kreative næringer som starter utviklingsprosjekter som gir nye produkter/tjenester eller nye/innovative produksjonsmetoder.
- Prosjekter/tiltak som bidrar til at produkter og tjenester med basis i samisk kulturuttrykk når nye og større markeder.
- Investeringer som styrker inntjeningen og er nødvendig for å skape større lønnsomhet for kultur- og kreative næringsaktører.
- Tiltak som er med på å styrke merkevaren til bedriften.
- Tiltak som styrker økonomikompentansen til bedriften.

7.4.3 Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt

Generelt sett er dette snakk om mikrobedrifter som har et enorme muligheter. Den samiske kreative næringen består av mange små bedrifter, ofte enkeltmannsforetak, der mange har dette som en bijobb. Sametinget ønsker flere lønnsomme bedrifter innenfor denne næringen, fordi det ligger et stort potensial i næringen. Sametinget har fokus på den forretningsmessige delen av bedriften; hvordan bedriften skal tjene penger og hvordan den skal bli robust og levedyktig. Det er hovedfokuset, og er bakgrunnen for at Sametinget har igangsatt bedriftsutviklingsprogrammet Faamoe (betyr styrke/makt). Programmet skal være med å stryke bedriftenes forretningsferdigheter innenfor merkevare og økonomistyring.

De største utfordringene til næringen er at det store markedet (kundegruppen) ligger utenfor Nord-Norge. Ett av tiltakene til Sametinget har Šoop Šoop - Sámi design days, som er en messe mellom samiske designere og innkjøpere. Šoop Šoop vil være en av de største satsningsområdene til Sametinget for denne bransjen de neste årene.

Det settes av kr 1 700 000 til prosjektet i 2021.

7.4.4 Dáiddadállu - direkte tilskudd

Dáiddadállu er et samisk kunstnerkollektiv lokalisert i Kautokeino. I dag består kollektivet av 19 kunstnere innenfor forskjellige sjangre som blant annet film, dans, visuell kunst, og litteratur. Dáiddadállu er organisert som en forening, og har siden etableringen i 2014 basert seg på prosjektstøtte fra mange tilskuddsgivere. Samiske kunstproduksjoner av høy kvalitet er etterspurt av både internasjonale og nasjonale aktører. Dáiddadállu er en aktør i internasjonal klasse med nettverk over hele verden.

Det settes av kr 205 000 i direkte tilskudd til Dáiddadállu i 2021.

7.5 Duodji

Mål for innsatsområdet:

- Flere duodjiutøvere som driver med duodji som næring.

Sametinget ønsker å utvikle duodji som en framtidsrettet og attraktiv næring. Økt omsetning av egenprodusert duodji for et større marked står sentralt i Sametingets satsing. Med dette menes at

duodjinæringen er i stand til å tilpasse seg endringer og utfordringer i næringen, og at profesjonaliteten, inntjeningen og lønnsomheten i næringen økes.

Næringsavtalen for duodji er Sametingets viktigste redskap for utvikling av denne næringen. Næringsavtalen inneholder blant annet ordning for driftstilskudd til duodjiutøvere, investerings- og utviklingstilskudd, etablerertilskudd, velferdsordninger, salgsfremmende tiltak og tilskudd til organisasjoner.

7.5.1 Samletabell - duodji

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
41030 Tilskudd til Duodjeinstituhitta - direkte tilskudd	5 443	5 199	244	4,7 %
41020 Opplæringskontoret for reindrift og duodji - direkte tilskudd	1 760	1 681	79	4,7 %
Næringsavtale for duodji	7 350	7 100	250	3,5 %
Sum	14 553	13 980	573	4,1 %

7.5.2 Duodjeinstituhitta - direkte tilskudd

Duodjeinstituhitta er en sentral aktør innen duodji og har som oppgave å utvikle og bistå med fagkompetanse innen duodji, yte bistand til produktutvikling og produksjonsveiledning, initiere til deltakelse i forsøks- og utviklingsarbeid. Veilederstillingene inngår i tilskuddet.

Det settes av kr 5 443 000 i direkte tilskudd til Duodjeinstituhitta i 2021.

7.5.3 Utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji

Opplæringskontoret har som formål å utdanne ungdom til dyktige fagarbeidere, og videreutdanne reindrift- og duodjiutøvere med sikte på å ta fagbrev etter fagopplæringsloven. Opplæringskontoret arbeider aktivt for å rekruttere lærlinger i reindrift og duodji, og motivere reindrifts- og duodjiutøvere til å ta imot lærlinger. Kontoret medvirker til å øke fagenes kompetanse og renommé. Sametingets tilskudd skal gå til lærlingeordningen i duodji og kontorets arbeid innenfor duodji.

Det settes av kr 1 760 000 i 2021 i direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji.

7.5.4 Næringsavtale for duodji

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
41050 Driftstilskudd - søkerbasert tilskudd	2 500	2 100	400	19,0 %
41051 Investeringer, utviklingstiltak, konsulentbistand, etablerertilskudd og prosjekter - søkerbasert tilskudd	1 150	1 500	-350	-23,3 %
41052 Duodjistipend - søkerbasert tilskudd	150	150	0	0,0 %
41053 Velferdsordninger - søkerbasert tilskudd	20	50	-30	-60,0 %
41054 Kompetanse, opplæring, kurs	80	400	-320	-80,0 %
41056 Duojáriid Ealáhus Searvi - direkte tilskudd	630	613	17	2,8 %
41057 Sámiid Duodji - direkte tilskudd	1 310	1 277	33	2,6 %
41058 Fag- og økonomisk utvalg	100	100	0	0,0 %
41062 Markedstilpasning	600	700	-100	-14,3 %
41063 Koronatilskudd	810	0	810	-
41066 Endring av hovedavtalen	0	60	-60	-100,0 %
41067 Organisering av duodji	0	150	-150	-100,0 %
Sum	7 350	7 100	250	3,5 %

Mål for tilskuddsordningen - Driftstilskudd:

- Øke omsetningen av egenprodusert tradisjonell duodji.

Prioriteringer - Driftstilskudd:

- Duodjiutøvere som er godkjent i duodjiregisteret, er registrert i Merverdiavgiftregisteret og har en omsetning over kr 50 000 (brutto).
- Godkjente duodjiutøvere med autorisert regnskapsfører.

Mål for tilskuddsordningen - Investerings- og utviklingstilskudd:

- Duodjibedriftenes profesjonalitet og inntjening økes.

Prioriteringer - Investerings- og utviklingstilskudd:

- Bedrifter som har bedriftsutvikling i fokus.

Mål for tilskuddsordningen - Duodjistipend:

- Flere med formell kompetanse innenfor duodji.

Prioriteringer - Duodjistipend:

- Elever som på heltid tar Vg1 Design og håndverk eller Vg2 Design og duodji.
- Studenter fra Norge som på heltid tar duodji ved Samernas utdanningscentrum eller duodji på bachelor- og masternivå.

Mål for tilskuddsordningen - Velferdsordninger:

- Gode velferdsordninger for duodjiutøvere som er godkjent i duodjiregisteret.

Prioriteringer - Velferdsordninger:

- Foreldrepenger.
- Sykepengeordning.

7.6 Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)

I påvente av inngåelse av samarbeidsavtaler mellom Sametinget og utvalgte kommuner videreføres det gamle virkeområdet uendret.

5430 Kautokeino, hele kommunen

5403 Alta, følgende grunnkretser:

- 0101 Stjernøy
- 0102 Seiland
- 0103 Lille Lerresfjord
- 0104 Store Lerresfjord
- 0105 Komagfjord
- 0106 Korsfjord
- 0107 Nyvoll
- 0108 Storekorsnes
- 0110 Kongshus
- 0201 Isnestofte
- 0202 Tappeluft/Riverbukt
- 0203 Langfjordbotn
- 0204 Talvik
- 0205 Vasbotnelv

5432 Loppa, hele kommunen

2017 Tidligere Kvalsund kommune

5434 Måsøy, følgende grunnkretser:

- 0119 Snefjorden
- 0120 Litlefjord
- 0121 Slåtten
- 0122 Gunnarnes
- 0123 Tufjord
- 0124 Ingøy

5435 Nordkapp, følgende grunnkretser:

- 0101 Skarsvåg
- 0102 Kamøyvær
- 0113 Vestersida-Botnområdet
- 0114 Nordvågnesområdet
- 0115 Kjølvik-Helnesområdet
- 0117 Skuotanjargga
- 0118 Mannskarvik-Repvåg
- 0119 Sværholthavøya
- 0200 Gjesvær
- 0201 Gjesvær
- 0202 Knivskjellodden
- 0203 Tufjorden
- 0204 Magerøystua
- 0205 Finnvik
- 0206 Vannfjordnæringen
- Bygda Sarnes

5436 Porsanger, hele kommunen

5437 Karasjok, hele kommunen

5438 Lebesby, følgende grunnkretser:

- 0103 Dyfjord
- 0104 Kifjord/Normanset/Mårøfj.
- 0105 Torskefjord/Bekkarfjord
- 0106 Lebesby
- 0107 Ifjord
- 0108 Friarfjord/Adamsfjord
- 0109 Laksefjordbotn/Kunes
- 0110 Veidnesklubben/Godviknes
- 0111 Vadasbaksæibos
- 0112 Gappatvarri
- 0113 Eretoaivit
- 0114 Vuonjalrásšá

5439 Gamvik, hele kommunen

5441 Tana, hele kommunen

5442 Nesseby, hele kommunen

5444 Sør-Varanger, følgende grunnkretser:

- 0101 Bugøynes
- 0102 Bugøyfjord
- 0103 Spurvnes/Skogerøya
- 0104 Neiden
- 0402 Jakobsnes
- 0403 Ropelv
- 0404 Jarfjord
- 0405 Grense Jakobselv
- 0503 Svanvik
- 0504 Melkefoss/Skrotnes
- 0505 Øvre Pasvik

5401 Tromsø, følgende grunnkretser:

- 3301 Jøvik
- 3302 Olderbakken
- 3303 Lakselvbukt
- 3304 Lakselvdalen
- 3305 Sjøvassbotn
- 3306 Stordal
- 3307 Sjursnes
- 3308 Reiervik
- 3309 Breivika
- 3310 Ullsfjordmoane

1913 Tidligere Skånland kommune

5412 Gratangen, hele kommunen

5415 Lavangen, hele kommunen

5417 Salangen, hele kommunen

5419 Sørreisa, følgende grunnkretser:

- 0101 Gumpedal
- 0102 Øvre Bakkejord
- 0103 Skøelvdal
- 0104 Smørsgård
- 0201 Storlia/Rabbås
- 0207 Reinelv
- 0208 Andsvatn

5422 Balsfjord, hele kommunen

5423 Karlsøy, hele kommunen

5424 Lyngen, hele kommunen

5425 Storfjord, hele kommunen

5426 Kåfjord, hele kommunen

5427 Skjervøy, hele kommunen

5428 Nordreisa, hele kommunen

5429 Kvænangen, hele kommunen

1805 Narvik, følgende grunnkretser:

- 0102 Herjangen
- 0109 Vassdal
- 0110 Elvegården
- 0111 Kvandal

1875 Hamarøy, følgende grunnkretser:

- 0116 Innhavet
- 0117 Veggfjell
- 0118 Sagvatnan
- 0119 Grensefjellene

1850 Tidligere Tysfjord kommune

1853 Evenes, følgende grunnkretser:

- 0109 Evenesmark
- 0110 Myrnes
- 0111 Osmark
- 0114 Lenvik/Lenvikmark
- 0117 Veggen

Midler til næringsutvikling kan i tillegg til det geografiske virkeområdet ytes til:

- Duodji i hele landet
- Samiske kulturnæringer i hele landet
- Samisk reiseliv i hele landet
- Tilleggsnæringer i reindrift

8 Kultur

Samfunns mål:

- Et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet.

Sametingets hovedoppgave i kulturpolitikken er å legge til rette for utvikling av samiske kunst- og kulturaktiviteter. Sametinget skal være en av de viktigste premissgiverne for utviklingen av samisk kunst og kultur. Gode rammevilkår for samiske kunstnere, samiske kulturinstitusjoner, samt samisk idrett skal Sametinget gjennom ulike virkemidler styrke og videreutvikle samisk kultur. Nasjonale, regionale og lokale myndigheter har imidlertid også ansvar for at samisk kunst og kultur har de samme utviklingsmulighetene som øvrig kunst- og kulturliv i Norge.

Sametinget har et godt samarbeid med kunstnerorganisasjonene, samarbeidsavtalen er for 4 år med en årlig kunstneravtale mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd er et sentralt verktøy. Avtalen er etablert for å styrke samarbeidet med kunstnerne om prioriteringer for å utvikle samisk kunst.

Samisk kunst og kultur har over lang tid vist seg å ha internasjonal gjennomslagskraft, og har de siste årene hatt en sterk utvikling på ulike internasjonale arenaer. Her kan nevnes Documenta 14 i 2017, den internasjonale bokmessen i Frankfurt i 2019 og nå senest lanseringen av samiske kunstnere til Veneziabienalen i 2022. Den økte interessen som samisk kunst og kultur opplever både nasjonalt og internasjonalt vil Sametinget videreføre og støtte opp om, og legge til rette for at det prioriteres i dette budsjettet.

Sametinget er opptatt av å skape faglig sterke samiske institusjoner gjennom dialog og gode økonomiske rammevilkår. Sametingets rammebetingelser og virkemidler gir samiske institusjonene rom for utvikling og nytenking for å bli gode arenaer for utvikling av samisk kunst og kultur.

Sametinget har de siste årene hatt sterkt fokus på samisk litteratur og lagt om mye av ordningene til produksjon og formidling av litteratur. Dette budsjettet viser at satsingen på produksjon og formidling av samisk litteratur aldri har vært større enn budsjettet for 2021. Samtidig er det også satt av midler til lesekampanjer og nye formidlingsstillinger i sørsamisk og lulesamisk område som vil

1. Urfolk har rett til å bevare, ha kontroll med, verne og utvikle sin kulturarv og sin tradisjonelle kunnskap og sine kulturuttrykk, og også uttrykkene for deres egen vitenskap, teknologi og kultur, herunder menneskelige og genetiske ressurser, frø, medisiner, kunnskap om dyr og planter, egen-skaper, muntlige overleveringer, litteratur, mønstre, sportslige aktiviteter og tradisjonelle leker, bildende og utøvende kunst. De har også rett til å bevare, ha kontroll med, beskytte og utvikle immaterielle rettigheter til slik kulturarv og tradisjonell kunnskap, og slike kulturuttrykk.

2. Sammen med urfolk skal statene treffe effektive tiltak for å anerkjenne og verne utøvelse av disse rettighetene.

(Artikkel 31 i FN's erklæring om urfolks rettigheter)

være operative fra tidlig 2021. Alt i alt vil det gi flere samiske bøker som blir formidlet til flere lesere.

Sametingets innsatsområder innenfor kultur:

- Gode rammevilkår for samiske kunstnere.
- Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur.
- Samisk litteratur og medier.
- Samisk idrett.

Administrative ressurser - seksjon for kultur:

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for kultur inngår i kapittel 15 Administrativt nivå.

Seksjon for kultur er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Avdelingen har 31 fast ansatte fordelt på fire seksjoner:

- Seksjon for næring.
- Seksjon for kultur.
- Seksjon for helse.
- Seksjon for bibliotek.

Seksjon for kultur er politisk sekretariat for sametingsrådet og har ansvar for å følge opp målsettingene for fagområdet kultur. Seksjonen har forvaltningsansvaret for områder som direkte tilskudd til samiske kulturhus, festivaler, idrett, teater, museer, publikasjoner og medier, søkerbaserte tilskudd til kulturprosjekter, herunder tilskudd til samiske forlag og arenaer for kunst- og kulturformidling, samt kunstneravtalen.

8.1 Virkemidler til kultur

8.1.1 Innsatsområder - kultur

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Gode rammevilkår for samiske kunstere	21 829	16 377	5 452	33,3 %
Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur	95 401	92 065	3 336	3,6 %
Samisk litteratur og medier	24 450	22 275	2 175	9,8 %
Samisk idrett	3 366	3 219	147	4,6 %
Sum	145 046	133 936	11 110	8,3 %

8.2 Gode rammevilkår for samiske kunstnere

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kunstnere som utvikler sin kunst og utfordrer sitt publikum og det samiske samfunn.

Et mangfold av samiske kunst- og kulturuttrykk er viktig. Samtidig er det like viktig at kunst utfordrer og utvikler samisk kultur og samfunn. Samtidig som det er viktig å ha et mangfold av samiske kunst- og kulturuttrykk, er det like viktig at kunst utfordrer og utvikler samisk kultur. Samiske kunstnere har alltid bidratt til å skape debatt om viktige samfunnsspørsmål i det samiske samfunn. Samiske kunstnere må

derfor ha rammer for å skape og utøve sin kunst. Sametingets viktigste verktøy i denne sammenheng er våre økonomiske virkemidler, men også påvirkningsmuligheten vi har gjennom konsultasjoner, dialog, kontakt og samarbeid med andre offentlige myndigheter.

Sametinget ser det som naturlig i politikkkutformingene å ha en aktiv dialog med samiske kunstnerorganisasjoner om politikk- og strategiutvikling. Samisk kunstnerråd med sine medlemsorganisasjoner representerer et bredt utvalg av samiske kunstnere og kunstsjangere. Sametinget har som mål å både videreutvikle Samisk kunstnerråd og samarbeidet med dem. Kunstneravtalen er det viktigste verktøyet for å nå det målet og er blitt både en viktig strategisk arena og et virkemiddel for gjennomføring av kunst- og kulturpolitikk.

8.2.1 Samletabell - gode rammevilkår for samiske kunstnere

(i 1000 kr)

Akt.	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
17810 Samisk kunstneravtale - avtale	8 877	8 570	307	3,6 %
17012 Musikkutgivelser og musikkutvikling - søkerbasert tilskudd	2 500	2 500	0	0,0 %
17100 Kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	3 400	3 550	-150	-4,2 %
15700 Internasjonalt Samisk Filminstitutt - direkte tilskudd	1 840	1 757	83	4,7 %
15001 Samisk senter for samtidskunst - direkte tilskudd a)	5 212	0	5 212	0,0 %
Sum	21 829	16 377	5 452	33,3 %

a) Samisk senter for samtidskunst var i 2020 i tabellen Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner.

8.2.2 Samisk kunstneravtale - avtale

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
19000 Samisk kunstneravtale - direkte tilskudd til Samisk kunstnerråd	8 877	8 570	307	3,6 %
Sum	8 877	8 570	307	3,6 %

Målsetning med kunstneravtalen:

- De samiske kunstnerorganisasjonene og de samiske kunstnerne har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet.

Samarbeidsavtalen mellom Samisk kunstnerråd og Sametinget inneholder målsettinger for samisk kunstpolitikk og retningslinjer for hvordan forhandlinger om en samisk kunstneravtale skal foregå mellom partene. Denne kunstneravtalen omfatter økonomisk ramme for ordninger partene er enige om. Den økonomiske rammen utbetales årlig som et direkte tilskudd til Samisk kunstnerråd.

For 2021 er rammen på kr 8 877 000.

8.2.2.1 Samisk kunstneravtale - fordeling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Kunsthond	900	800	100	12,5 %
Stipend for samiske kunstnere	3 530	3 430	100	2,9 %
Driftsstøtte til kunstnerorg. og Samisk kunstnerråd	4 397	4 290	107	2,5 %
Visningsvederlag	50	50	0	0,0 %
Sum	8 877	8 570	307	3,6 %

8.2.3 Musikkutgifter og musikkutvikling - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
17012 Musikkutgifter og musikkutvikling - søkerbasert tilskudd	2 500	2 500	0	0,0 %
Sum	2 500	2 500	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Musikkutgifter og musikkutvikling:

- Produksjon av samisk musikk og joik.
- Synliggjøring og formidling av joik og samisk musikk innenlands og utenlands, herunder samisk musikk både i tradisjonell og nyskapende form.

Prioriteringer - Musikkutgifter og musikkutvikling:

- Promotering av samiske musikere og artister, herunder turnéstøtte, musikkvideo, internasjonalisering og management.
- Joik og samisk musikkproduksjon for ulike plattformer.

8.2.4 Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
17100 Kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	3 400	3 550	-150	-4,2 %
Sum	3 400	3 550	-150	-4,2 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til kulturtiltak:

- Publikum får ta del i gode samiske kunstproduksjoner og kulturopplevelser.

Prioriteringer - Tilskudd til kulturtiltak:

- Kulturarrangement med fokus på samisk kunst, kultur og samfunnsdebatt.
- Prosjekter og produksjoner med kulturell og kunstneriske uttrykk.
- Kunstneriske og kulturelle tiltak med barn og unge.
- Formidling på digitale plattformer.
- Prosjekter som ivaretar tradisjonell kunnskap og immateriell kulturarv.
- Samiske filmproduksjoner og dubbing av filmer for barn og unge.
- Prosjekter som bidrar til internasjonalisering av samisk kunst og kultur.

8.2.5 Samisk Filminstitutt - direkte tilskudd

Mål for innsatsområdet - tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt:

- Samisk filminstitutt skal utvikle og fremme samisk film nasjonalt og internasjonalt

Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI) ble etablert i 2007 og i 2014 ble instituttet anerkjent som et internasjonalt samisk filminstitutt. Instituttet skal styrke samisk filmproduksjon og løfte både kompetansen og de økonomiske mulighetene for samisk film produksjon. I tillegg skal ISFI utvikle og styrke samarbeidet mellom urfolks filmselskaper internasjonalt.

Internasjonalt Samisk Filminstitutt har etablert Duottar studio/Tundra studio for å kunne gjennomføre dubbing til samiske språk, og til bruk ved filmproduksjoner. Sametinget prioriterer arbeidet med dubbing av filmer og TV-serier på de samiske språkene for samiske barn og unge.

Arctic International Film Fund ble etablert i 2018 av Internasjonalt Samisk Filminstitutt, Canada Media Fund, Nunavut Film Corporation i Canada, Sundance Institute i USA, Film Greenland i Grønland og Sahka-Film i Russland. Fondet har som mål å øke internasjonal kunstnerisk og kultursamarbeid med andre sirkumpolare urfolk.

Det settes av kr 1 840 000 til det Internasjonalt Samisk Filminstitutt i direktetilskudd i 2021.

8.2.6 Sámi Dáiddaguovddáš - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Sámi Dáiddaguovddáš:

- Sámi Dáiddaguovddáš formidler kunst til et bredt nasjonalt og internasjonalt publikum blant annet gjennom samarbeid med samiske og norske institusjoner om kuratering og formidling.

Stiftelsen Sámi Dáiddaguovddáš ble etablert i 1986 og skal være det ledende internasjonale senteret for samiske samtidskunstnere. Senterets formål er å være en betydningsfull visningsarena med hovedfokus på internasjonal samisk samtidskunst med lokal forankring i Sápmi, samtidig som den skal være en viktig møteplass for alle kunstnere og kunstinteresserte. Visjonen er å være en viktig, aktuell møteplass midt i Sápmi, samtidig med å være en viktig kulturbærer og kulturformidler både innenfor og utenfor de samiske samfunn. Institusjon med formål om å støtte, formidle og synliggjøre samisk samtidskunst i Europa, til urfolksområder og til de største kunstarenaer i verden. Et viktig formål er å formidle og skape interesse og forståelse for samtidskunstens uttrykk samtidig som å gi rom for nye og eksperimentelle kunstneriske praksiser og virke for kunstnerisk ytringsfrihet. Sámi Dáiddaguovddáš arbeider for å utvikle og utvide den samiske samtidskunstens møte med publikum.

Det settes av kr 5 212 000 til direkte tilskuddet i 2021.

8.3 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

Mål for innsatsområdet:

- Sterke samiske institusjoner som forvalter, formidler og utvikler samisk kunst, kultur og historie.

Samiske kultur- og kulturformidlingsinstitusjoner er viktige arenaer når samisk kunst, kultur og kulturarv ivaretas, utvikles og presenteres for allmennheten på ulike måter. De samiske kulturinstitusjonene og festivalene er sentrale i utviklingen av det samiske samfunn. Institusjonene er en del av pilarene i samfunnsorganiseringen. Det er viktig at ressursene utnyttes effektivt og at arbeidet som utføres er av høy kvalitet.

Samiske kulturinstitusjoner må være likestilt med sammenlignbare norske institusjoner, herunder at de har økonomiske rammer og bygg/lokaler til å kunne forvalte, formidle, forske og utvikle. Slik er det ikke i dag.

Sametinget vil også i 2021 arbeide for at prioriterte byggeprosjekter blir realisert. Arbeidet med å prosjektere et nytt bygg til Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole har pågått i 2019 og høsten 2019 ble avklaringsfasen avsluttet. Neste fase i det prosjektet vil være forprosjektfase som Sametinget forventes fulgt opp av regjeringen i 2021.

En mulighetsstudie for nytt kunstmuseum og restaurering av museet i Karasjok ble avsluttet høsten 2019. Sametinget forventer at dette blir fulgt med et konseptvalgsnotat (KVN) i 2021 og at dette arbeidet finansieres av regjeringen ved Kulturdepartementet.

8.3.1 Samletabell - samiske kulturinstitusjoner

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Festivaler - direkte tilskudd	6 516	5 889	627	10,6 %
Teatre - direkte tilskudd	26 289	24 535	1 754	7,1 %
Museer - direkte tilskudd	46 253	41 306	4 947	12,0 %
Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner- direkte tilskudd	15 343	19 335	-3 992	-20,6 %
17300 Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum	95 401	92 065	3 336	3,6 %

8.3.2 Festivaler - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
15100 Riddu Riđđu Festivála	1 427	1 220	207	17,0 %
15101 Samisk påskefestival i Kautokeino	1 602	1 530	72	4,7 %
15102 Márkomeannu	1 218	972	246	25,3 %
15103 Kárášjoga festiválat / Festivaler Karasjok	883	843	40	4,7 %
15104 Raasten Rastah	530	506	24	4,7 %
15105 Julevsáme vahkko - Doajmmasiebrre Julevsábme (DSJ)	243	232	11	4,7 %
15106 Samisk uke i Tromsø - Stiftelsen Midnight Sun Marathon	207	198	9	4,5 %
15107 Samisk musikkfestuke i Alta - Audioland AS	165	158	7	4,4 %
15109 Beaskán Luossarock	133	127	6	4,7 %
15110 Tjaktjen Tjáanghkoe - Saemien Sijte	108	103	5	4,9 %
Sum	6 516	5 889	627	10,6 %

Mål for tilskuddsordningen - Festivaler:

- Festivaler som synliggjør, formidler og utvikler samisk kunst og kultur.

Márkomeannu har vært samarbeidspartner for flere aktører som blant annet Festspillene i Nord-Norge og SALT. Økning skal gi mulighet til helårsdrift og å styrke spesielt barne- og ungdomsdelen av festivalen. En styrking vil også bidra til å sikre at Márkomeannu kan bli en av flere viktige bidragsytere til Bodø som europeisk kulturhovedstad.

Økningen til Riddu Riđđu-festivalen er for å støtte opp festivalens mangeårige arbeid med unge samisk kunstnere og utnevning av årets unge kunstner, alt under betegnelsen Riddu Sessions. Riddu Sessions gir unge samiske kunstnere mulighet til å skape sitt eget kunstprosjekt og vise det for et større publikum.

Samiske festivaler er mangfoldige og viser en stor bredde i presentasjon og formidling av kunst og kultur. De er samtidig viktige arena for utvikling, nyskaping og profilering spesielt av samisk musikk og joik, men også samisk kunst og kultur for øvrig. Raasten Rastah og Tjaktjen Tjáanghkoe arrangeres annet hvert år og rullerer i Sametingets budsjett etter en innarbeidet fordelingsnøkkel.

8.3.3 Teatre - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
15300 Beaivváš Sámi Našunálateáhter	23 384	21 761	1 623	7,5 %
15301 Áarjelhsaemien Teatere	2 381	2 274	107	4,7 %
15302 Sámi mánáidteáhter - Tana kommune	524	500	24	4,8 %
Sum	26 289	24 535	1 754	7,1 %

Mål for tilskuddsordningen - Teater:

- De etablerte samiske teatrene kan utvikle seg kunstnerisk, produsere samisk scenekunst på høyt nivå og kan turnere med scenekunst som gir kulturopplevelser og synliggjør samiske språk.

For Sametinget er det viktig at samiske teatre har rammer til å fremføre og formidle samisk kunst på et høyt nivå og til et stort publikum. Beaivváš Sámi Našunálateáhter har i dag ikke lokaler som gjør

teateret i stand til å utføre sitt oppdrag eller sitt mandat som nasjonalteater for det samiske folk. Sametinget vil i 2021 følge opp prosjektering av et nytt bygg til teateret. I forbindelse med prosjektering av nytt bygg er samfunns målet i forbindelse med utbyggingen at Sámi Našunálateáhter Beaivváš skal styrke samisk identitet, språk og kultur ved å bevare og utvikle den samiske forteller- og scenekunsten. Som ledd i arbeidet med realisering av nytt bygg, har Sametinget signalisert opptrapping av driftstilskuddet til teateret. For 2021 bevilges kr 600 000 for å styrke rekrutteringen av nye unge skuespillere til teateret.

Sámi mánaidteáhter i Tana har siden 2014 mottatt direkte tilskudd fra Sametinget. Teateret er en viktig arena for å utvikle nye talenter og har gjort mye for å synliggjøre det samiske språket som et scenespråk for barn og unge. Tana kommune finansierer sammen med Sametinget driften av teateret. Forutsetningen for Sametingets bevilgning er at Tana kommune opprettholder sin andel av bevilgningen til teateret.

8.3.4 Museer

		(i 1000 kr)			
		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
15500	Árran julevsáme guovdásj/ Árran lulesamisk senter - direkte tilskudd	7 221	6 897	324	4,7 %
15501	Saemien Sijte - direkte tilskudd	8 455	5 755	2 700	46,9 %
15503	RiddoDuottarMuseat - direkte tilskudd a)	12 692	11 645	1 047	9,0 %
15504	Deanu ja Várjjat museasiida/Tana og Varanger museumssiida - direkte tilskudd b)	10 213	9 516	697	7,3 %
15505	Várdobáiki Sámi guovddáš/ Várdobáiki samisk senter - direkte tilskudd	3 626	3 463	163	4,7 %
15506	Davvi álbmogiid guovddáš/Senter for nordlige folk - direkte tilskudd	2 695	2 574	121	4,7 %
15507	Samisk museums lag - direkte tilskudd	817	446	371	83,2 %
15508	Bååstede - Norsk Folkemuseum - direkte tilskudd	534	510	24	4,7 %
15530	Dokumentasjonssenter for Kautokeino/Alta-saken - prosjekt	0	500	-500	-100,0 %
Sum		46 253	41 306	4 947	12,0 %

a) Kr 500 000 øremerkes til dokumentasjon om formidling knyttet til Altaaksjon-saken.

b) Kr 250 000 øremerkes til oppfølging av arbeidet med Bååstede.

Mål for tilskuddsordningen - Museer:

- Samisk kulturarv eies og forvaltes av faglig sterke samiske museer på vegne av det samiske samfunnet.

Sametingets plenum har i 2020 vedtatt sak om Prinsipper for Sametingets museums virksomhet. Der slås det fast at samisk kulturarv skal eies og forvaltes av det samiske samfunnet. For å trekke fram noen hovedtrekk i saken er museenes rolle i dette arbeidet og i det samiske samfunnet for øvrig sentral. Samtidig er det nødvendig å styrke museenes rolle som samfunnsrelevante og aktive faginstitusjoner som arena for debatt og demokrati, samtidig som man formidler bredt til ulike publikumsgrupper.

Prosjektet Bååstede -tilbakeføring av samisk kulturarv videreføres, der Sametinget bidrar til å sikre at gjenstandene blir fysisk tilbakeført til de samiske museene. Det arbeides også for at ytterligere tilbakeføringer fra utlandet, spesielt av seremonielle gjenstander, kan realiseres.

Nytt bygg for Saemien Sijte vil stå ferdig høsten 2021. Som ledd i arbeidet med å styrke den faglige kapasiteten ved museet, blant annet i arbeidet med ny fast utstilling, og for å imøtekomme økt husleie ved innflytting i det nye bygget, styrker Sametinget bevilgningen til museet med kr 2 700 000 for 2021.

Tana og Varanger museumssiida er et av museene som skal få tilbakeført gjenstander som del av Bååstede-prosjektet. For å sette museet i stand til å oppbevare og stille ut gjenstandene, styrker Sametinget den årlige bevilgningen til museet med kr 250 000.

Sametinget styrker bevilgningen til Samisk museums lag med kr 350 000 i 2021. Dette for å gjøre laget i stand til å kunne ha en faglig- og administrativ ressurs.

De samiske kunstsamlingene øker, og forvaltning av samisk kunst ved de ulike samiske museene blir mer i fokus. Det er nødvendig med en kunstfaglig og infrastrukturmessig styrking av dette arbeidet, samt styrking av formidlingsvirksomheten ved museene.

Det arbeides for en felles allsamisk strategi gjennom Samisk Parlamentarisk råd om forvaltningen av samisk immateriell kulturarv og árbediehtu.

Sametinget vil sikre at de samiske museene utvikles til robuste institusjoner som kan forvalte, forske på, fornye og formidle den samiske kulturarven til kommende generasjoner.

Det nasjonale og regionale forvaltningsnivået har ansvar for å sikre de økonomiske rammene for at de samiske museene har samme rammebetingelser som museer i Det nasjonale museumsnettverket. Dette må også trygges ved eventuell innføring av en nasjonal museumslov.

8.3.5 Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
15000 Árran julevsáme guovdásj/ Árran lulesamisk senter	2 390	2 283	107	4,7 %
15002 Davvi álbmogiid guovddáš/Senter for nordlige folk	1 750	1 671	79	4,7 %
15003 Mearrasiida	1 160	821	339	41,3 %
15004 Sijti Jarngje	1 714	1 637	77	4,7 %
15005 Várdobáiki Sámi guovddáš/ Várdobáiki samisk senter	2 481	2 370	111	4,7 %
15006 Duoddara ráfe	920	879	41	4,7 %
15007 Sámi viessu Oslo/Samisk hus Oslo	1 529	1 460	69	4,7 %
15008 Lásságámmi	335	320	15	4,7 %
15009 Dállágádden, Tollådal	75	72	3	4,2 %
15011 Saemien Sijte	1 292	1 234	58	4,7 %
15012 Áltta siida	488	466	22	4,7 %
15013 Sjeltie - Samisk kulturpark	198	178	20	11,2 %
15016 Deanu ja Várjjet museasiida/Tana og Varanger museumssiida	514	491	23	4,7 %
15017 Sjøsamisk tun	181	173	8	4,6 %
15018 Aajege Saemien gieles & maahtoejarnge	316	302	14	4,6 %
15001 Samisk senter for samtidskunst a)	0	4 978	-4 978	-100,0 %
Sum	15 343	19 335	-3 992	-20,6 %

a) Samisk senter for samtidskunst er i 2021 flyttet til Samletabell - gode rammevilkår for samiske kunstnere.

Mål for tilskuddsordningen - Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner:

- Samiske kulturhus og kulturinstitusjoner er attraktive møteplasser og arena for samisk kunst- og kulturformidling.

Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner er av ulik størrelse, samt at det har varierende grad av aktiviteter og faglig virksomhet. De skal likevel jobbe etter samfunnsoppdraget som er skissert i deres vedtekter. De skal tilby et variert tilbud innen samisk kultur og kulturhistorie i et lokalt og regionalt perspektiv. De skal ha regelmessige åpningstider og arrangere ulike arrangementer, kurs og prosjekter, samt ha dialog med befolkningen om aktivitetstilbudene.

8.3.6 Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
17300 Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum	1 000	1 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Institusjonsutvikling:

- Samiske kulturinstitusjoner som har faglig fornying og institusjonell utvikling.

Prioriteringer - Institusjonsutvikling:

- Prosjekter som har som mål å utvikle institusjonen faglig.
- Prosjekter som bidrar til formidling av kunst og kultur på nye måter.
- Samarbeidsprosjekter mellom institusjoner som kan åpne nye markeder for samisk kunst og kultur.
- Samarbeid med andre urfolksinstitusjoner som bidrar til en faglig utvikling og markedsføring på større og flere arenaer.

8.4 Samisk litteratur og medier

Mål for innsatsområdet:

- Kvalitativ samisk litteratur utgis, formidles aktivt og gjøres tilgjengelig.

Sametinget har i 2018 gjennom en litteraturredegjørelse og en sak om formidling av samisk litteratur satt fokus på en helhetlig gjennomgang av samisk litteratur, herunder se på hva som skal til innenfor de ulike elementene i litteraturfeltet for å skape en positiv utvikling.

8.4.1 Samletabell - samisk litteratur og medier

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
17050 Čális fal - prosjekt	900	900	0	0,0 %
Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur - direkte tilskudd	11 344	10 548	796	7,5 %
17010 Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd	3 600	2 850	750	26,3 %
Formidling av litteratur på bokbussene - direkte tilskudd	2 330	2 330	0	0,0 %
17500 Samiske litteraturdager - konferanse	300	300	0	0,0 %
17800 Styrke formidling i nordsamisk område - prosjekt	300	300	0	0,0 %
17810 Loga munnje! Les meg! - prosjekt a)	600	200	400	200,0 %
Samiske medier - direkte tilskudd	5 076	4 847	229	4,7 %
Sum	24 450	22 275	2 175	9,8 %

a) Prosjektet Loga munnje! Les meg! var i 2020 omtalt som Lese kampanje.

8.4.2 Čális fal - prosjekt

Som en del av satsingen på litteratur har Sametinget strategier rettet mot å få flere til å bli forfattere, få utgitt flere samiske bøker og få flere til å lese samiske bøker. Sametinget startet i 2015 et forfatterskapsprosjekt i samarbeid med Samisk kunstnerråd (SDR) og Samisk forfatterforening (SGS). Dette har så langt vært en suksess og Sametinget viderefører prosjektet i 2021.

Det settes av kr 900 000 i 2021 til prosjektet.

8.4.3 Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
17040 Davvi Girji AS	4 544	4 340	204	4,7 %
17041 ČálliidLágádus AS	3 440	3 286	154	4,7 %
17042 Idut AS	1 786	1 706	80	4,7 %
17043 ABC-Company E-skuvla AS	637	608	29	4,8 %
17044 DAT AS	637	608	29	4,8 %
17045 Samisk litteratursenter AS	300	0	300	-
Sum	11 344	10 548	796	7,5 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur:

- Samisk litteratur utvikles, produseres og formidles.

Direktetilskuddsordningen til fem samiske forlag ble igangsatt i 2018 som en treårig forsøksordning. Målet er å gi forlagene et større ansvar, og en forutsigbarhet i arbeidet med utgivelse av samisk skjønn- og faglitteratur. Det er en forventning om at forlagene i sin utgivelsespolitikk tar ansvar for utgivelser på alle de aktuelle samiske språkene, og at samiskspråklige utgivelser skal gjøres tilgjengelig også i ebok- og lydbokformat. Det skal gjennomføres en evaluering av ordningen, og denne evalueringen skal danne grunnlag for Sametingets videre engasjement og satsing innenfor dette saksfeltet.

Samisk litteratursenter har en viktig funksjon i formidlingen av samisk litteratur med formål om at samiske språk og bøker søker brukere. Litteratursenteret skal aktivt formidle samisk litteratur med spesiell vekt på oppsøkende virksomhet og spesielt med barn og unge som målgruppe. Formidling og promotering skal skje i samarbeid med forfattere, forlag, forfatterorganisasjoner, bibliotek, språksentre, skoler og andre. Samisk litteratursenter har over flere år hatt samlinger, foredrag, kåseri o.l. både på senteret i Karasjok og rundt om i Sápmi. Aktiviteter som har vært prosjektfinansiert fra Sametingets side. Dette direkte tilskuddet erstatter prosjektfinansieringen som har vært gitt fra Sametinget tidligere.

8.4.4 Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
17010	Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd	3 600	2 850	750	26,3 %
Sum		3 600	2 850	750	26,3 %

Det er viktig å stimulere til et mangfold av samiske utgivelser i en søkerbasert ordning for samisk litteratur til de forlag som ikke omfattes av direktetilskuddsordningen. I litteraturstrategien fokuseres det på at samisk litteratur skal utgis i flere formater og på flere plattformer. Digitale utgivelser som e-bøker og lydbøker er viktige tiltak både for litteraturpolitikken og for språkpolitikken. I tillegg er det viktig at det finnes et tilbud, spesielt innenfor skjønnlitteratur, for synshemmede og andre som ikke kan lese samisk. I litteraturstrategien er i tillegg utgivelser på lule- og sørsamisk prioritert.

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd:

- Kvalitativ litteratur som er tilgjengelig på samisk.

Prioriteringer - Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd:

- Skjønnlitteratur med originalmanus på samiske språk.
- Faglitteratur med originalmanus på samiske språk.
- Digital litteratur for barn og unge.

8.4.5 Formidling av litteratur på bokbussene - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
15800	Kautokeino - Kautokeino kommune	330	330	0	0,0 %
15801	Tana/Nesseby - Nesseby kommune	500	500	0	0,0 %
15802	Kåfjord - Kåfjord kommune	500	500	0	0,0 %
15803	Sør-Troms - Troms og Finnmark fylkeskommune	500	500	0	0,0 %
15804	Sør-Trøndelag - Trøndelag fylkeskommune	500	500	0	0,0 %
Sum		2 330	2 330	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Formidling av litteratur på bokbussene:

- Samisk litteratur er tilgjengelig og kjent for brukerne.

Det er viktig å jobbe mer målrettet for å øke kompetansen og interessen for samisk litteratur i de samiske områdene. De samiske bokbussene skal tilby arrangement som synliggjør samisk litteratur.

De skal ha et godt tilbud av samiskspråklig litteratur, og aktivt bidra til at brukerne er kjent med tilbudet.

Sametingets tilskudd kan ikke overstige kr 500 000 pr. buss jf. vedtak i SP 49/18 Formidling av samisk litteratur.

8.4.6 Samiske litteraturdager - konferanse

Sametinget arrangerer årlig de samiske litteraturdagene i Karasjok. De samiske litteraturdagene er et godt etablert arrangement i det samiske litteratur og forfattermiljøet, som har stor deltakerinteresse. De samiske litteraturdagene er en viktig arena hvor samiske forfattere og lesere møtes for å diskutere samisk litteratur.

Sametinget ønsker mer handlingsrom til å utvikle og utvide programmet for de samiske litteraturdagene, samt å flytte arrangementet til andre steder i Sápmi for å nå ut til et bredere samisk publikum.

Det settes av kr 300 000 til dette prosjektet i 2021.

8.4.7 Styrke formidling i nordsamisk område

Troms og Finnmark fylkeskommune og Sametinget etablerer et samarbeid om formidling av samisk litteratur i nordsamisk område. Samarbeidsområder knyttes til en egen samarbeidsavtale. Et samarbeid kan eksempelvis dreie seg om arrangementer som fremmer samisk litteratur i det nordsamiske språkområdet, utvikling av samarbeid på tvers av nasjonalgrensene om formidling av nordsamisk litteratur eller lignende.

Det settes av kr 300 000 til dette formidlingssamarbeidet i 2021.

8.4.8 Loga munnje! Les meg! - prosjekt

Forskning viser at lesing i hjemmet er avgjørende for barnas leseferdigheter. Ved å sitte med en voksen som leser i bøker, blir barna kjent med hva bokstaver og ord er, og vil ha lettere for å lese selv. Dette vil på sikt kunne føre til økt bruk av samisk språk og en interesse for samisk litteratur i senere alder. Sametinget initierer til et pilotprosjekt for å motivere til økt leselyst og styrket interesse for litteratur. Ved å samarbeide med bibliotek vil dette kunne bidra til et bedre samiskspråklig tilbud ved bibliotekene og potensielt flere nye brukere/lånere på bibliotekene.

Det settes av kr 600 000 til dette prosjektet i 2021.

8.4.9 Samiske medier - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
17001 Nuorttanaste	1 245	1 189	56	4,7 %
17002 Ungdomsmagasinet Š - Iđut AS	1 708	1 631	77	4,7 %
17003 Sámis - Čállidlagádus AS	403	385	18	4,7 %
17004 Daerpies Dierie/sørsamisk kirkeblad - Den norske kirke	260	248	12	4,8 %
17005 Bårjås - Árran julesáme guovdásj	137	131	6	4,6 %
17007 Guovdageainnu Lagasradio (GLR)	353	337	16	4,7 %
17008 NuorajTV	601	574	27	4,7 %
17009 Bamsebladet - ABC-Company E-skuvla AS	369	352	17	4,8 %
Sum	5 076	4 847	229	4,7 %

Mål for tilskuddsordningen - Samiske medier:

- Samiske medier som skaper samfunnsengasjement.

Medier er en viktig del av samfunnet og samfunnsdebatten. For Sametinget er det viktig at samisk språk, kunst og kultur er tilgjengelig på ulike medier, på ulike plattformer og at det produseres og formidles med høy kvalitet.

8.5 Samisk idrett

Mål for innsatsområdet:

- Et mangfold av idrettsaktiviteter.

For Sametinget er det viktig at den samiske idrettsorganisasjonen, med sine særforbund, og lokale lag og foreninger har ressurser og kompetanse til å legge til rette for et bredt spekter av idrettsaktiviteter lokalt, og samtidig er i stand til å delta i og utvikle arenaer i allsamisk sammenheng, og også utvikle samarbeid med andre urfolk og folk fra andre arktiske områder. En tilrettelegging av idrettsaktiviteter er også viktig i et folkehelseperspektiv.

8.5.1 Samletabell - samisk idrett

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Samisk idrett - direkte tilskudd	3 266	3 119	147	4,7 %
Kultur- og idrettsstipend	100	100	0	0,0 %
Sum	3 366	3 219	147	4,6 %

8.5.2 Samisk idrett - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
15200 Sámiid Válašállan Lihttu - Norga (SVL-N)	3 266	3 119	147	4,7 %
Sum	3 266	3 119	147	4,7 %

Mål med tilskuddsordningen - samisk idrett:

- Samisk idrett har et mangfold av idrettsaktiviteter.

8.5.3 Kultur- og idrettsstipend - stipend

Sametingets kultur- og idrettsstipend skal motivere samisk ungdom til å engasjere seg innenfor kunst, kultur og idrett. Sametinget deler ut fire stipend årlig til ungdom som engasjerer seg innenfor musikk, kunst, kultur og idrett.

Det settes av kr 100 000 til stipendene i 2021.

9 Kulturminnevern

Samfunns mål:

- Samiske kulturminner er viktige kilder til kunnskap om vår kulturhistorie og legger premisser for all planlegging og inngrep.

Samiske kulturminner er synlige spor etter våre forfedres bruk og tilstedeværelse i landskapet. De formidler kunnskap om livsvilkår, overlevelsesstrategier, ressursbruk, trosforestillinger og tilpassinger til landskapet. Dette landskapet formidler også kunnskap om rike ressurser og langvarig bosetting. Deler av den tradisjonelle kunnskapen er fortsatt i aktiv bruk i samiske samfunn, parallelt med nye kunnskaper. Sikring av kulturminner og formidling av kunnskapen de inneholder er viktig for å sikre og videreføre samisk kultur inn i framtiden. Kunnskap om landskaps- og ressurstilpassing, som er nedfelt i samiske kulturmiljø, har verdi langt utenfor samiske samfunn. Klimaendringene har konsekvenser for samiske kulturminner, da gjengroing av landskap blant annet innebærer at arkeologiske kulturminner som ikke er kartfestet og dokumentert mister synlighet. I tillegg utgjør økende nedbørsmengder en trussel mot freda samiske bygninger.

Kulturminneloven slår fast at alle samiske kulturminner fra 1917 eller eldre er automatisk fredet. Sametinget, som samenes øverste politiske myndighet, har forvaltningsansvar for samiske kulturminner og legger hovedpremissene for dette arbeidet. Det følger også av folkeretten.

Sametinget har ansvar for forvaltning av den samiske bygningsarven, og det er de siste årene registrert opp mot 900 automatisk freda samiske bygninger. Overordnede prinsipper for forvaltning av bygningene er beskrevet i «Sametingets plan for forvaltning av freda samiske bygninger» som ble vedtatt i Sametingets plenum i juni 2017.

Arbeidet med Sametingets melding om samisk kulturminnevern slutføres i 2021. Endringer i rammebetingelser og lovverk, kunnskapsgrunnlag og arealbruk gjør det nødvendig å utarbeide overordnede retningslinjer for den samiske kulturminneforvaltningen. Presset mot våre bruks- og bosettingsområder er stort, og over tid endrer det karakter. Den kulturhistoriske kunnskapen, og utvikling av ny informasjonsteknologi gir forvaltningen nye muligheter.

1. Urfolk har rett til å praktisere og gjenopplive sine kulturelle skikker og tradisjoner. Dette omfatter retten til å bevare, verne og videreutvikle tidligere, nåværende og fremtidige kulturuttrykk, som arkeologiske og historiske steder, artefakter, mønstre, seremonier, teknologier, bildende og utøvende kunst samt litteratur.

2. Statene skal gjennom effektive ordninger, for eksempel i form av gjenoppbygging, utformet i samarbeid med vedkommende urfolk, sørge for avhjelping for eiendom av kulturell, intellektuell, religiøs eller åndelig art som urfolk er fratatt uten deres frie og informerte forhåndssamtykke, eller som er fratatt dem i strid med deres lover, sedvaner og tradisjoner.

(Artikkel 11 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

Sametingets innsatsområder innenfor kulturminnevern:

- Forvaltning av kulturminner.
- Rammebetingelser for samisk kulturminnevern.
- Synliggjøring av den samiske kulturarven.
- Bygningsvern.
- Kulturminnemelding og tilhørende dialog- / innspillsmøter.

Administrative ressurser - kulturminnevern

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for bygningsvern, skjøtsel og kulturlandskap samt seksjon for kulturminner inngår i kapittel 15 administrativt nivå.

Seksjonen for kulturminner og seksjonen for bygningsvern, skjøtsel og kulturlandskap inngår i avdeling for kulturminner, areal og miljø (KAB). Avdelingen har 20 fast ansatte fordelt på tre seksjoner:

- Seksjon for kulturminner.
- Seksjon for areal og miljø.
- Seksjon for bygningsvern, skjøtsel og kulturlandskap.

Sametinget har myndighet etter kulturminneloven til forvaltning av samiske kulturminner. Hovedoppgavene til seksjon for kulturminner samt seksjon for bygningsvern, skjøtsel og kulturlandskap er forvaltning, formidling og dokumentasjon av samiske kulturminner og samisk bygningsarv. Dokumentasjon av immateriell kulturarv, muntlige tradisjoner og samiske kulturmiljøer inngår også. Arbeidet består av publikumskontakt, befaringer, intervjuer, befarringsrapporter, billedadministrering og registrering i den nasjonale databasen Askeladden. I tillegg utarbeides det med skjøtselsplaner for samiske kulturminner og kulturmiljøer.

Seksjonene administrerer også de søkerbaserte tilskuddsordningene til kulturminner og bygningsvern. Inkludert i dette er veiledning av søkere. Seksjonene gir også høringsuttalelser til kommunale og regionale planer. Sametinget har kontakt med 114 kommuner, 5 regioner/fylker, 3 arkeologiske landsdelsmuseer, de samiske museene og andre museer i området.

Sametinget har dessuten hovedansvaret for skjøtsel og forvaltning av Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde og Skoltebyen kulturmiljø.

9.1 Virkemidler til kulturminnevern

9.1.1 Innsatsområder - kulturminnevern

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Forvaltning av kulturminner	2 950	2 800	150	5,4 %
Synliggjøring av den samiske kulturarven	114	0	114	0,0 %
Bygningsvern	6 000	6 000	0	0,0 %
Sum	9 064	8 800	264	3,0 %

9.2 Forvaltning av kulturminner

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner forvaltes på grunnlag av egen historie og egne verdier.

Sametingets arbeid skal føre til at flere samiske kulturminner registreres og istandsettes. Gjennom dette arbeidet styrkes kunnskapen om samisk tradisjon og historie, samt grunnlaget for bevaring og vern av samiske kulturminner.

Til forvaltningen hører tilskuddene, Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde, Skoltebyen kulturmiljø og ulike prosjekter som omhandler registrering, skjøtsel, sikring og tilrettelegging av samiske kulturminner, herunder også samiske bygninger. Sametinget har en funksjonell, kunnskapsbasert og forutsigbar forvaltning etter kulturminneloven og plan- og bygningsloven.

Sametinget har utarbeidet en plan for skjøtsel og tilrettelegging av arkeologiske kulturminner fram til 2020. Et bredt utvalg av kulturmiljø i det samiske bosettingsområdet skal vedlikeholdes og formidles.

Etter flere år med tilrettelegging, synliggjøring og formidling av samiske kulturminner ser Sametinget at det kreves ressurser for å ivareta oppfølging og vedlikehold av de tilrettelagte kulturminnelokalitetene. Det settes derfor av en egen post til dette på Sametingets budsjett fra 2021.

9.2.1 Samletabell - forvaltning av kulturminner

(i 1000 kr)					
		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
35000	Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	2 400	2 400	0	0,0 %
36400	Skjøtsels- og formidlingsarbeid på Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt	200	200	0	0,0 %
36500	Skjøtsel og formidling av kulturminner - prosjekt	200	200	0	0,0 %
36600	Oppfølging og vedlikehold av tilrettelagte kulturminner - prosjekt	150	0	150	0,0 %
Sum		2 950	2 800	150	5,4 %

9.2.2 Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)					
		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
35000	Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	2 400	2 400	0	0,0 %
Sum		2 400	2 400	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Samisk kulturminnevern:

- Samiske kulturminner synliggjøres, istandsettes og formidles som en ressurs for de samiske samfunnene og for allmennheten for øvrig.

Prioriteringer 2021 for søkerbasert tilskudd til samisk kulturminnevern:

For bygningsvernprosjekter:

- Utarbeide antikvariske restaureringsplaner for automatisk fredete og verneverdige samiske bygg.
- Restaurering av automatisk fredete og verneverdige samiske bygninger, bygninger som har særskilt betydning for det samiske lokalsamfunnet prioriteres.
- Formidling knyttet til automatisk fredete og verneverdige samiske bygninger.

For registrering og dokumentasjon:

- Registrering av automatisk fredete samiske kulturminner og kulturmiljøer. Områder som er lite undersøkt i forhold til samiske kulturminner prioriteres.
- Innsamling og dokumentasjon av samiske immaterielle kulturminner i landskapet.
- Innsamling av muntlige historier og minner knyttet til andre verdenskrig og brenning, evakuering og gjenoppbygging i Nord-Troms og Finnmark.

For skjøtsel og tilrettelegging:

- Utarbeidelse av skjøtselsplaner for samiske kulturminner og kulturmiljøer.
- Skjøtselstiltak og tilrettelegging av kulturminner og kulturmiljøer.

9.2.3 Skjøtsels- og formidlingsarbeid Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt

Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde ble fredet i 1988 og forvaltes av Sametinget. Arbeidet med oppgradering av parkeringsplassen ved Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde er nå avsluttet da parkeringsplassen er ferdig. Sametinget vil i 2021 derfor prioritere vedlikehold av kulturstier og servicebygninger, videreføring av kartlegging og dokumentasjon, samt videreutvikling av fysisk og digital formidling. Sametinget vil også jobbe videre med at Várjjat siida/Mortensnes fremmes som samisk verdensarvområde på UNESCOs liste over verdens kulturarv.

Det settes av kr 200 000 til dette formålet i 2021 og midlene forvaltes av Sametinget som prosjekt i egen regi.

9.2.4 Skjøtsel og formidling av kulturminner - prosjekt

Bevaringsprogrammet for utvalgte arkeologiske kulturminner (BARK) har vært et program som har hatt som mål å sikre at et representativt utvalg av arkeologiske kulturminner og kulturmiljøer skal bli gjort tilgjengelige for publikum. Sametinget har over flere år hatt prosjekter innen dette programmet og vil i 2021 følge opp disse.

Det settes av kr 200 000 i 2021 til prosjektene.

9.2.5 Oppfølging og vedlikehold av tilrettelagte kulturminner - prosjekt

Under de siste årene har Sametinget gjennom ulike prosjekter og tiltak fått tilrettelagt en rekke samiske kulturminnelokaliteter. Dette har ført til at vi har fått synliggjort samiske kulturminner og samisk kultur på en fin måte og dette har vært positivt. I forbindelse med dette ser vi også at det er behov for en mer samlet oppfølging med vedlikehold av disse lokalitetene og dette har det ikke vært satt av ressurser til tidligere. Fra 2021 innføres det derfor en ny post til oppfølging og vedlikehold.

Det settes av kr 150 000 til dette arbeidet i 2021.

9.3 Rammebetingelser for samisk kulturminnevern

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har formell forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner etter kulturminneloven.

Forvaltningsmyndigheten for samiske kulturminner etter kulturminneloven ble lagt til Sametinget som en prøveordning i 2001. Denne prøveordningen gjelder fortsatt. Sametinget skal imidlertid være den viktigste premissleverandøren for det samiske kulturminnevernet. Dette krever en endring av kulturminneloven. En slik forvaltningsordning vil også være i tråd med folkeretten når det gjelder Sametinget som et urfolksparlament.

Videre er gode økonomiske rammebetingelser avgjørende for forvaltningen av samiske kulturminner. For å oppnå dette må Sametinget gis mulighet til reelle konsultasjoner med regjeringen om bevilgningene til samisk kulturminnevern.

Kunnskapsmengden om samiske bosettingsområder og antall kulturminner er økende, særlig med hensyn til automatisk freda samiske byggverk. Gode rammebetingelser oppnås også gjennom samarbeid med aktuelle partnere innen kulturminnevernet. Sametinget samarbeider i dag nært med enkelte fylkeskommuner, et samarbeid som gir gevinst for alle parter.

9.4 Synliggjøring av den samiske kulturarven

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner er grunnlag for kunnskapsproduksjon og verdiskaping.

Synliggjøring av samiske kulturminner medfører økt kunnskap om samisk historie og levesett. Sametinget arbeider for at formidling av samiske kulturminner og kulturmiljøer skal skje gjennom muntlige og skriftlige framstillinger og ved tilrettelegging og bruk av kulturminnene. Samiske kulturminner skal brukes for å dokumentere bruk av ressurser og landskap og Sametinget må være en premissleverandør ved formidlingen av den samiske kulturarven.

9.4.1 Metodeutvikling samiske kulturminner - prosjekt

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
36700 Metodeutvikling samiske kulturminner - prosjekt	114	0	114	-
Sum	114	0	114	-

Samiske kulturminner skal brukes for å dokumentere bruk av ressurser og landskap. Sametinget vil i 2021 fortsatt jobbe med å bruke og utvikle naturvitenskapelig metodikk innenfor samisk kulturminnevern, herunder blant annet 14C -dateringer, dendrokronologi og LIDAR-skanning. Sametinget ønsker å styrke formidling av kulturminner gjennom utvikling av digitale formidlingsmetoder.

Det settes av kr 114 000 til dette arbeidet i 2021.

9.5 Bygningsvern

Mål for innsatsområdet:

- God kvalitet og tilfredsstillende vedlikehold på samiske antikvariske bygninger.

Bygningsregistreringsprosjektet, som Sametinget har gjennomført i samarbeid med Riksantikvaren, har resultert i at antallet automatisk freda samiske byggverk har økt fra 60 til rundt 900. Sametingets ansvar er å forvalte disse byggverkene og formidle historien de representerer. Registreringsprosjektet har skapt forventninger i de samiske lokalsamfunnene og det forplikter alle ansvarlige deltakere til å imøtekomme disse forventningene, og til å følge opp det klare ansvaret som er nedfelt i kulturminneloven. Riksantikvaren har bevilget midler til Sametinget for å styrke oppfølgingen av arbeidet med bevaring av automatisk fredede samiske bygninger. Sametinget vil følge dette opp med styring av tilskudd til fredede kulturminner i privat eie og ellers i tråd med «Plan for forvaltning av automatisk fredede samiske bygninger» som er vedtatt av Sametingets plenum.

Antall identifiserte og registrerte samiske kulturminner øker fra år til år, og bidrar til å synliggjøre samisk historie og tilstedeværelse i stadig nye områder. Det voksende antallet kulturminner er et godt bidrag til å framstille den sammensatte historien i nordområdene.

9.5.1 Bygningsvernprosjekter - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
35001 Bygningsvernprosjekter - søkerbasert tilskudd	6 000	6 000	0	0,0 %
Sum	6 000	6 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Bygningsvernprosjekter:

- Sikring, vedlikehold og istandsetting av automatisk freda bygninger og anlegg.

Prioriteringer for søkerbasert tilskudd til bygningsvernprosjekter følger vedtatt forvaltningsplan for freda samiske bygninger, jf. Riksantikvarens tilsagnsbrev.

10 Helse, sosial og barnevern

Samfunnsmål:

- Det samiske folk har god helse og mottar likeverdige tjenester tilrettelagt deres språklige og kulturelle bakgrunn, og deres rettigheter som urfolk.

Sametingets politikk bygger på at det samiske folk har rett til en god og likeverdig helse- og omsorgstjeneste og barnevernstjeneste på lik linje med befolkningen for øvrig. Dette følger av norsk lov og internasjonale konvensjoner. Der fremgår det at utforming og gjennomføring av helsetjenester for urfolk skal skje under urfolks eget ansvar og kontroll, slik at urfolk kan nyte godt av så høy fysisk og mental helse som mulig. Videre må tjenestetilbudet tilrettelegges pasientens språklige og kulturelle bakgrunn.

Sametinget erfarer at dersom samiske pasienters behov skal ivaretas, må dette komme klart til uttrykk i nasjonale føringer og lovtekster. Det er viktig å løfte ansvaret for kvalitetssikring av samiske helse- og omsorgstjenester fra enkeltpersoner til et overordnet nivå. Sametinget forutsetter at samiske pasienters rett til god helse og tilrettelagte tjenester etterspørres og synliggjøres i planlegging, utredninger og når beslutninger tas. Utvikling av god helse for det samiske folk må bygge på dokumentert kunnskap om det samiske folks helse og levekår, og hvilke faktorer som påvirker helsetilstanden. Kunnskap er viktig både for identifisering av helseutfordringer og for igangsetting av tiltak. Sametinget ser behov for styrking av forskning på forhold som påvirker helse, og forskning på tjenestetilbudet til samiske pasienter. Videre er det behov for å øke samisk språk- og kulturkompetanse på alle nivåer innenfor helsetjenesten.

Samiske barn har rettigheter regulert i norsk lov og internasjonale konvensjoner som stadfester deres rett til å vokse opp i egen kultur og med eget språk. Dette gjelder også samiske barn under barnevernets omsorg. Samiske barn har en selvstendig rett til tjenester og tiltak som tar utgangspunkt i deres etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn.

Ivaretagelse av samiske barns identitet, språk og kultur er viktige forutsetninger for at samiske barn og deres familier skal få de tilbud de har krav på innenfor barnevernet. En god

2. Individer tilhørende urfolk har samme individuelle rett som andre til å ha den høyest oppnåelige **helsestandard** både fysisk som psykisk. Statene skal treffe nødvendige tiltak for gradvis å sikre full gjennomføring av denne rettigheten.

(Artikkel 24 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

2. Statene skal, sammen med vedkommende urfolk, treffe tiltak for å sikre at kvinner og barn tilhørende urfolk er fullt ut beskyttet og sikret mot enhver form for **vold og diskriminering**.

(Artikkel 22 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

Samiske barn har rett til et fullverdig helse- og sosialtilbud som er tilrettelagt i deres språk og kultur, og der det tas tilbørlig hensyn til deres etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn ved utvikling av hjelpetiltak. Dette er barns selvstendige rett, som også gjelder for samiske barn under barnevernets omsorg.

(Artiklene 2, 20 og 30 i FNs barnekonvensjon)

barnevernsomsorg for samiske barn forutsetter kunnskap om samisk barns rettigheter til eget språk og kultur innenfor alle deler av barnevernet. I dag har vi ikke dokumentert kunnskap om samiske barn som er eller har vært under barnevernets omsorg. Offentlige myndigheter forklarer dette med manglende registrering av barns samiske bakgrunn. Kunnskap om samiske barn under barnevernets omsorg er en forutsetning for å sikre ivaretagelse av samiske barns rettigheter som urfolk.

Sametinget ønsker å nå hovedmålet for helse og sosial ved å fokusere på følgende innsatsområder:

- Helse- og omsorgstjenester.
- Barnevernstjenesten.
- Etikk i samisk helseforskning.

Administrative ressurser - seksjon for helse og sosial:

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for helse inngår i kapittel 15 Administrativt nivå.

Seksjon for helse er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Avdelingen har 31 fast ansatte fordelt på fire seksjoner:

- Seksjon for næring.
- Seksjon for kultur.
- Seksjon for helse.
- Seksjon for bibliotek.

Seksjon for helse har ansvar for å følge opp politiske prosesser som tilhører det helse- og omsorgspolitiske feltet og barnevern. Seksjonen har også ansvar for å forvalte Sametingets tilskuddsmidler etter Sametingets prioriteringer, Sametingsrådets vedtatte regelverk og delegasjon.

10.1 Virkemidler til helse, omsorg og barnevern

10.1.1 Innsatsområder - helse, omsorg og barnevern

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Helse- og omsorgstjenesten	1 085	1 105	-20	-1,8 %
En likeverdig barnevernstjeneste	1 700	1 700	0	0,0 %
Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning	200	200	0	0,0 %
Sum	2 985	3 005	-20	-0,7 %

10.2 Helse- og omsorgstjenesten

Mål for innsatsområdet:

- Samiske pasienter mottar spesialisthelsetjenester der deres språklige og kulturelle bakgrunn har en naturlig plass, og samisk språk kan benyttes i behandlingssammenheng.

10.2.1 Samletabell - Helse- og omsorgstjenesten

(i 1000 kr)

		Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
25000	Brukerrettede tilbud for eldre samer - Várdobáiki Sámi guovddáš/ Várdobáiki samisk senter - direkte tilskudd	639	610	29	4,8 %
25100	Samisk legeforening - direkte tilskudd	100	165	-65	-39,4 %
25300	Sørsamisk helsenettverk/Áarjelsaemien healsoeviermie - direkte tilskudd	105	100	5	5,0 %
25400	Samisk hus i Oslo - direkte tilskudd	105	100	5	5,0 %
27300	Sørsamisk helsekonferanse - direkte tilskudd til Aajege - Trøndelag fylkeskommune a)	136	130	6	4,6 %
Sum		1 085	1 105	-20	-1,8 %

a) Tilskuddet var i 2020 omtalt som helse- og sosialfaglig seminar.

10.2.2 Spesialisthelsetjenesten

Mål:

- Samiske pasienter mottar spesialisthelsetjenester der deres språklige og kulturelle bakgrunn har en naturlig plass, og samisk språk kan benyttes i behandlingssammenheng.

Samiske pasienter har rett på likeverdige helsetjenester på lik linje med den øvrige befolkning. Likeverdige tjenester forutsetter helsetjenester som er tilrettelagt pasientens språklige og kulturelle bakgrunn. Samiske pasienter møter ofte en spesialisthelsetjeneste med liten kunnskap om samisk språk og kultur, der muligheten til å bruke eget språk er liten. Dette gir dårlig kvalitet på tjenesten, øker faren for feilbehandling, og begrenser pasientenes innvirkning og medvirkning på egen behandling. Manglende kompetanse i samisk språk medfører også at enkelte behandlingstilbud ikke er tilgjengelig for samiske pasienter.

For å sikre likeverdige tjenester for det samiske folk, mener Sametinget at det må utredes og planlegges en egen modell for organisering av samiske spesialisthelsetjenester. Organiseringen av samisk spesialisthelsetjeneste må reflektere samenes særstilling som urfolk. Den overordnede organisasjonsstrukturen må erkjenne samenes rett til selvbestemmelse i utforming, styring og kontroll av helsetjenester til samiske pasienter. Sametinget slår fast at dagens organisering der samiske helsetjenester er organisert under et underliggende helseforetak, ikke oppfyller samers rett til selvbestemmelse. Organisering av samiske spesialisthelsetjenester vil ha innvirkning på hvorvidt norske helsemyndigheter lykkes i å oppfylle sine forpliktelser på helsetilbud til det samiske folk. Sametinget mener at dette forutsetter at organisering av samiske helsetjenester løftes til et sentralt nivå.

Samiske spesialisthelsetjenester må bygges på definerte utfordringer og behov i det samiske samfunnet, og ta utgangspunkt i dagens etablerte samiske institusjoner som Sámi Klinihkka. Samtidig må også øvrige regionale og underliggende helseforetak forpliktes på kulturelt og språklige tilrettede tjenester til samiske pasienter.

10.2.3 Folkehelse

Mål:

- God helse og trivsel i den samiske befolkningen.

En god folkehelse for det samiske samfunnet forutsetter kunnskap om samisk språk, kultur og samfunnsliv. Dette er avgjørende for både identifisering av helseutfordringer og for igangsetting av gode folkehelse tiltak. Det finnes begrenset dokumentert kunnskap om folkehelse i den samiske befolkningen. Vi vet lite om folkehelse hos den samiske befolkningen sett i forhold til den norske befolkningen. Likeledes vet vi lite om eventuelle forskjeller innad i den samiske befolkningen. Det har tidligere vært gjennomført studier som Finnmarksundersøkelsen, studier koblet til folketellingen fra 1970, Ung i Nord, og Helse- og levekårsundersøkelsen i områder med blandet samisk og norsk bosetning (SAMINOR-studien). Sametinget ser behov for en styrking av forskning som omhandler samiske forhold, slik at man kan skaffe tilveie mer nøkkeldata som kan brukes i forebyggende arbeid og folkehelse tiltak.

Sametinget mener at en ny helse- og levekårsundersøkelse (Saminor 3) må igangsettes. Sametinget er tilfreds med at samisk folkehelseprofil inngår i folkehelseundersøkelsene for Troms- og Finnmark fylke og Nordland fylke. Folkehelseundersøkelsen viser blant annet til forskjeller på bakgrunn av etnisitet i egenrapportert helse, og til en del forskjeller mellom kvinner og menn. Sametinget vil arbeide for at øvrige fylker med samiske innbyggere forpliktes på at samisk folkehelseprofil inngår i folkehelseundersøkelsene.

Sametinget vil styrke samiske eldres rett til en verdig alderdom. Folkehelse for samiske eldre handler om en alderdom hvor samisk språk og kultur er en del av hverdagen.

Sametinget etterlyser helseforskning om følgene av fornorskningspolitikken. Samer rapporterer langt oftere enn øvrig befolkningen at de er utsatt for diskriminering. Det er en sammenheng mellom omfanget av opplevd diskriminering og hvor sterk den psykiske belastningen oppleves. Det samiske samfunnet står også overfor store utfordringer, spesielt innenfor samiske tradisjonelle næringer. Utfordringer som innskrenkning av arealer, kamp om ressurser, rovdyrproblematikk, stadig endrede rammevilkår, samt negative holdninger fra samfunnet for øvrig, påvirker den enkeltes helse både psykisk og fysisk. Sametinget vil påpeke alvoret i dette, og ser behov for et større fokus på diskriminering, rasisme og hatytringer, og hvilken påvirkning det har på barn og unges oppvekstvilkår. Sametinget mener at det er nødvendig med tiltak som forebygger selvmord blant den samiske befolkningen. Noen studier viser økt risiko for selvmord blant samer, og dette gir grunn til bekymring. Det er behov for mer kunnskap om årsakssammenhenger og risikofaktorer for selvmord blant samer, samt kunnskap om forebyggende tiltak. I 2017 utviklet SANKS og Samerådet en plan for forebygging av selvmord blant samer i Norge, Sverige og Finland. Sametinget vil følge opp dette arbeidet.

10.2.4 Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd til Várdobáiki

Mål for tilskuddsordningen - Brukerrettede tilbud for eldre samer:

- Tilrettelegge for personer og organisasjoner som ønsker å gjennomføre frivillige brukerrettede tiltak for samiske eldre.

Gjennom denne ordningen gir Várdobáiki veiledning og råd til personer og organisasjoner som ønsker å gjennomføre frivillige tiltak for samiske eldre.

Det settes av kr 639 000 i direkte tilskudd til Várdobáiki i forbindelse med dette arbeidet i 2021.

10.2.5 Samisk legeforening - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Samisk legeforening:

- At samisk legeforening gjennom faglig bistand og informasjonsvirksomhet kan bidra til at den samiske befolkningen har et helsetilbud som er tilpasset deres språk og kultur.

Sámi Doaktáriid Searvi/Samisk Legeforening er en frivillig, uavhengig, ideell organisasjon som arbeider for å bedre helsetilbudet til den samiske befolkningen samt fremme helseopplysning på samisk. Samisk legeforening er en svært viktig samarbeidspartner for å fremme Sametingets helsepolitikk. De har ofte en avgjørende rolle for gjennomføring av Sametingets politikk, og er en viktig ressurs for Sametinget.

Samisk legeforening vil bidra til rekruttering av samisk helsepersonell til samiske områder.

Det settes av kr 100 000 i direkte tilskudd til Samisk legeforening i 2021.

10.2.6 Sørsamisk helsenettverk - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Sørsamisk helsenettverk:

- Bidra og styrke arbeidet for likeverdige helsetjenester til den samiske befolkningen i sørsamisk område.

Sørsamisk helsenettverk består av helsepersonell i sørsamisk område, og har som formål å arbeide for likeverdige helsetjenester til den samiske befolkningen i sørsamisk område. Nettverket samarbeider på tvers av etater, kommuner, fylker og landegrensen.

Det settes av 105 000 i direkte tilskudd til Sørsamisk helsenettverk.

10.2.7 Samisk hus Oslo - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Samisk hus Oslo:

- Utvikle brukerrettede tilbud for samiske eldre i områder hvor samer er i mindretall.

Gjennom denne ordningen arrangerer Samisk hus Oslo helsetreff for samiske eldre.

Det settes av kr 105 000 i direkte tilskudd til Samisk hus Oslo.

10.2.8 Sørsamisk helsekonferanse - direkte tilskudd

Mål for konferansen - Sørsamisk helsekonferanse:

- Økt kompetanse om helse og levekår, samt utfordringer og behov for samiske pasienter i sørsamisk område.

Gjennom denne ordningen legger Aajege til rette for at samiske fagfolk, samiske brukere og andre kan dele kompetanse og erfaringer som kan bidra til utvikling og tilrettelegging av helse- og omsorgstjenester til sørsamiske områder.

Det settes av kr 136 000 til direktetilskuddet i 2021.

10.3 En likeverdig barneverntjeneste

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barns rettigheter og behov er sikret i møte med barnevernet.

Samiske barn har rettigheter regulert i norsk lov og i internasjonale konvensjoner som stadfester deres rett til å vokse opp i egen kultur og med eget språk. Ved utvikling av hjelpetilbud skal det tas tilbørlig hensyn til deres etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. Kunnskap om samiske barns rettigheter, språk og kultur er en viktig forutsetning for å gi samiske barna og deres familier det tilbudet de har krav på.

Sentrale myndigheter har igangsatt store prosesser på barnevernsfeltet, deriblant lovendringer, strukturendringer og barnevernsfaglige prosesser. Gjennom konsultasjoner med regjeringen og i samarbeid med andre aktører, vil Sametinget arbeide for å ivareta og synliggjøre samiske barns rettigheter og behov i disse prosesser.

Etter initiativ fra Sametinget er det gjennomført en utredning som viser at det er svært liten kompetanse i barnevernstjenesten om samiske barns rettigheter som urfolk. Helsetilsynets gjennomgang av enkeltsaker viser også manglende synliggjøring av samiske barn. Sametinget vil følge dette opp. Sametinget vil også etterspørre og initiere til dokumentert kunnskap om helse og levekår hos samiske barn som har vært eller er under barnevernets omsorg. Sametinget arbeider for at samiske barns behov og rettigheter implementeres i bachelor- og masterutdanningen innen barnevern.

10.3.1 Tilskudd til helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
26000 Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter - søkerbasert tilskudd a)	1 700	1 700	0	0,0 %
Sum	1 700	1 700	0	0,0 %

a) Ordningen var i 2020 omtalt som helse- og sosialprosjekter.

Mål for tilskuddsordningen - Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter:

- God helse og likeverdige helse-, omsorg- og barnevernstjenester.

Prioriteringer - tilskudd til helse-, omsorg og barnevernsprosjekter:

- Metodeutviklingsprosjekter.
- Prosjekter som øker samiske pasienters medvirkning og brukerstyring.
- Prosjekter som sikrer samiske barns rettigheter og behov når de er under barnevernets omsorg.
- Prosjekter som bidrar til dokumentert kunnskap om samiske barn under barnevernets omsorg.
- Prosjekter som styrker psykisk helse hos samiske barn og unge.
- Prosjekter som utvikler kunnskap om samisk språk og kultur innenfor samisk helse, omsorg og barnevern.
- Prosjekter som bidrar til å forebygge og redusere omfang av selvmord, selvmordsforsøk og selvskading.
- Prosjekter som fremmer god helse i reindrifta.

10.4 Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning

Mål for innsatsområdet:

- Samisk helseforskning skal styrke samers kollektive rettigheter som urfolk i forskningsprosjekter.

10.4.1 Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning - prosjekt

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
27400 Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning - prosjekt	200	200	0	0,0 %
Sum	200	200	0	0,0 %

Dette er en oppfølging av Sametingets vedtak i sak 23/19 - etiske retningslinjer for samisk helseforskning. Etter disse reglene skal det ved samisk helseforskning foreligge et samisk, kollektivt samtykke før et prosjekt kan igangsettes. Denne myndigheten delegeres til en ekstern og sakkyndig komité.

Det settes av kr 200 000 til prosjektet i 2021.

11 Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

Samfunnsmål:

- Rettigheter som er anerkjent i FNs erklæring om urfolksrettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

Sametinget er pådrivere i internasjonale organer for å utvikle og følge opp folkerettslige konvensjoner, erklæringer og andre instrumenter som styrker rettighetene til verdens urfolk. Som urfolk i et av verdens rikeste land har vi en solidarisk forpliktelse til å bistå til at situasjonen til andre urfolk blir bedre. Samtidig er internasjonal rett avgjørende for å fremme og ivareta våre rettigheter og interesser på hjemmebane. Vårt internasjonale arbeid og engasjement får direkte og konkret betydning i vårt samfunn, helt ned på lokalt nivå.

Urfolks rettigheter handler om grunnleggende menneskerettigheter, om rettferdighet, demokrati, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro. Vi skal kunne delta i beslutningsprosesser, og statene skal konsultere med oss for å oppnå vårt frie og informerte forhåndssamtykke før lover og tiltak som påvirker oss vedtas. Vi har rett til fritt å fremme vår økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling.

Det grenseoverskridende arbeidet retter seg mot innsatsområder som samisk samarbeid, nordområdene, urfolks- og menneskerettigheter, solidaritetsarbeid og globale utfordringer. Sametinget deltar aktivt i nasjonale og internasjonale fora og arenaer som Samisk parlamentarisk råd, Nordisk samarbeid, Barentssamarbeidet, Arktisk råd, EU og FN.

Sametinget konstaterer at i en rekke saker krenkes samiske rettigheter og mulighetene for politiske løsninger er ikke til stede lenger. Videre ser vi at enkeltpersoner og grupperinger må stå alene i rettsaker mot staten der politiske prosesser ikke har ført fram.

Alle de rettigheter og friheter som anerkjennes i denne erklæring gjelder likt for kvinner og menn tilhørende urfolk.

(Artikkel 44 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

Sametingets innsatsområder innenfor urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling:

- Samisk samarbeid.
- Nordområdene.
- Urfolksrettigheter.
- Likeverd og solidaritet.
- Likestilling.

Administrative ressurser - Avdeling for rettigheter og internasjonale saker:

Lønn, reise og kompetanseheving for avdeling for rettigheter og internasjonale saker inngår i kapittel 15 Administrativt nivå.

Avdeling for rettigheter og internasjonale saker har 11 fast ansatte.

Avdelingen har ansvar for å følge opp politiske prosesser som tilhører det internasjonale arbeidet. Seksjonen har også ansvar for å forvalte Sametingets tilskuddsmidler etter Sametingets prioriteringer, Sametingsrådets vedtatte regelverk og delegasjon.

Alle fagområder som presenteres gjennom sametingsbudsjettet vil kunne knyttes opp mot internasjonalt arbeid og ha et rettslig utgangspunkt fra folkeretten. Grunnsynet i FNs erklæring om urfolks rettigheter bygger på prinsippene om rettferd, demokrati, respekt for menneskerettighetene, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro.

11.1 Virkemidler til urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling

11.1.1 Innsatsområder - urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Urfolksrettigheter	1 438	1 110	328	29,5 %
Likestilling	1 079	964	115	11,9 %
Sum	2 517	2 074	443	21,4 %

11.2 Samisk samarbeid

Mål for innsatsområdet:

- Samisk språk, kultur og samfunnsliv bevares og utvikles både innenfor den enkelte nasjonalstat og på tvers av statsgrensene.

Samene er både et folk og et urfolk med tradisjonelle områder innenfor statsgrensene til Finland, Norge, Sverige og Russland. Vi er forent gjennom felles historie, kultur og samiske språk, og gjennom bruken av våre tradisjonelle land-, fjord- og kystområder med tilhørende ressurser. Kontakten mellom samer på tvers av landegrenser har avgjørende betydning for bevaring av tradisjoner og for utvikling av samisk fellesskap og mangfold. Dette arbeidet gjøres blant annet gjennom Samisk parlamentarisk

råd (SPR) som er den parlamentariske samiske stemmen internasjonalt og som skal ivareta samenes interesser på tvers av landegrensene. Det er et mål at Samisk parlamentarisk råd skal ha et institusjonalisert samarbeid i saker som berører samer i flere stater, eller samene som ett folk. Sametinget i Norge har 7 delegater i rådet.

Gjennom Samisk parlamentarisk råd og i samråd med Samerådet, vil Sametinget ta initiativ til å sette ned et utvalg for å utrede samisk grensenedbygging, med kortsiktige og langsiktige tiltak. Det langsiktige målet er et fremtidig felles samisk folkevalgt organ. I et mer kortsiktig perspektiv vil vi prioritere tiltak som harmoniserer valgordningene, slik som for eksempel en felles valgdag.

11.3 Nordområdene

Mål for innsatsområdet:

- En bærekraftig utvikling for folkene som bor i nord.

For å sikre en bærekraftig utvikling i nordområdene er det viktig med samarbeidet både mellom urfolksinstitusjoner, interesseorganisasjoner, næringsliv og offisielle myndigheter. Derfor er Sametinget aktiv på arenaer som omhandler nordområdepolitikk, både nasjonalt og internasjonalt, blant annet gjennom deltagelse i nordområdeforumet og på internasjonale konferanser der nordområdepolitikken er tema.

11.4 Urfolksrettigheter

Mål for innsatsområdet:

- FNs erklæring om urfolks rettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

Urfolk har rett til selvbestemmelse. I kraft av denne retten bestemmer de fritt sin politiske stilling og fremmer fritt sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Selvbestemmelse omfatter også rettigheter knyttet til urfolks helse, utdanning, opplæring på eget språk og i egen kultur, medier, åndelige og religiøse tradisjoner, rett til bevaring og utvikling av egen kulturarv, tradisjonell kunnskap og kulturuttrykk. Samt rettigheter til land og vann, territorier og ressurser som danner naturgrunnlaget for urfolks kultur. Sametingene jobber blant annet med å få til at urfolks representative selvstyreorganer har selvstendig deltakerstatus i FN-møter som berører urfolksspørsmål samt oppfølgingen av sluttokumentet fra FNs verdenskonferansen for urfolk (WCIP) i 2014.

11.4.1 Samletabell - urfolksrettigheter

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Tilskudd til internasjonalt arbeid - direkte tilskudd	1 138	1 110	28	2,5 %
59000 International Decade of Indigenous Languages 2022-2032 - prosjekt	300	0	300	-
Sum	1 438	1 110	328	29,5 %

11.4.1.1 Tilskudd til internasjonalt arbeid - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
50000 Barentssekretariatet IKS	393	393	0	0,0 %
50100 Samerådet - norsk seksjon	450	430	20	4,7 %
50200 Mama Sara Education Foundation	182	174	8	4,6 %
50300 Docip	113	113	0	0,0 %
Sum	1 138	1 110	28	2,5 %

11.4.1.2 Barentssekretariatet IKS - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle relasjoner mellom urfolk i Barentsregionen.

Sametinget gir tilskudd til Barentssekretariatet. Tilskuddet går til drift av Barents Indigenous Peoples' Office i Murmansk (BIPO) som Barentssekretariatet har det administrative ansvaret for. BIPO er et arbeidsredskap og en service-institusjon for samarbeid mellom urfolk i Barents Euro-Arctic region. BIPO har også delansvar for sekretariatet knyttet til the Working Group of Indigenous Peoples in the Barents Euro-Arctic Region (WGIP). BIPO sitt hovedmål er å ha kontakt med og utvikle relasjoner mellom urfolk fra Murmansk regionen, den Karelske Republik og Nenets autonome Okrug i Barents og Norge.

Det settes av kr 393 000 i 2021 til direkte tilskudd til Barentssekretariatet IKS.

11.4.1.3 Samerådet - norsk seksjon - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Fremme samiske rettigheter, slik at den samiske befolkningen blir akseptert som ett folk med politiske, økonomiske og sosiale rettigheter som er sikret i de respektive landenes lovverk.

Samerådet er en samarbeidsorganisasjon for samiske organisasjoner i Norge, Sverige, Russland og Finland. Samerådets hovedmål er å fremme samiske interesser og rettigheter, og at samene blir akseptert som ett folk med politiske, økonomiske og sosiale rettigheter som er sikret i de respektive landenes lovverk. Samerådet arbeider også for å styrke samenes samhörighet som et folk over landegrensene. Samerådet deltar i tillegg i internasjonale prosessen knyttet til urfolk, menneskerettigheter og miljøet i Arctics. Samerådet er organisert slik at hvert land har en seksjon. Sametinget bidrar med driftstilskudd til Samerådet - norsk seksjon.

Det settes av kr 450 000 i 2021 i direkte tilskudd til Samerådet - norsk seksjon.

11.4.1.4 Mama Sara Education Foundation - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Bistå og styrke solidaritets- og humanitært arbeid utført gjennom Mama Sara Education Foundation.

Mama Sara Education Foundation er Norges minste frivillige hjelpeorganisasjon med base i Kautokeino. Organisasjonen jobber aktivt med å hjelpe masaibarn i Tanzania med skolegang gjennom en fadderordning, samt å samle inn penger til skolebygg for maasaibarna. I 2017 ble skolebygget i

Loliondo ferdig og overlevert skolemyndighetene i Loliondo. Organisasjonen vil fortsette samarbeidet med Loliondo og har under planlegging et nytt prosjekt i Engaruka. Solidaritetsarbeidet organisasjonen gjør er viktig, og Sametinget bidrar derfor med direkte tilskudd for å styrke dette arbeidet.

Det settes av kr 182 000 i 2021 i direkte tilskudd til Mama Sara Education Foundation.

11.4.1.5 Docip - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Tilskuddsordningen skal styrke bistanden til urfolk i forbindelse med ulike møter i FN-systemet.

Indigenous Peoples' Center for Documentation, Research and Information - Docip er en internasjonal urfolksorganisasjon med sete i Genève. Docip er et informasjons- og dokumentasjonssenter som også arbeider med forskning knyttet til urfolk.

Formålet med tilskuddsordningen er å styrke den bistanden institusjonen gir til urfolk i forbindelse med ulike møter i FN-systemet.

Det settes av kr 113 000 i 2021 i direkte tilskudd til Docip.

11.4.2 International Decade of Indigenous Languages 2022-2032 - prosjekt

FN vedtok 2019 som det internasjonale året for urfolksspråk (IYIL2019). Året var ment til å være en anledning til å synliggjøre og styrke urfolksspråkene, og invitere til partnerskap for å sikre språkenes framtid. Sametingspresident Aili Keskitalo representerte de arktiske urfolkene i styringsgruppen og har vært med i styringsgruppens ledelse. Med utgangspunkt i suksessen med det internasjonale året for urfolksspråk i 2019, vedtok FNs generalforsamling 18. desember 2019 en resolusjon som proklamere et internasjonalt tiår for urfolksspråk 2022-2032 (International Decade of Indigenous Languages 2022-2032), for å trekke oppmerksomhet til det kritiske tapet og det presserende behovet for å bevare, revitalisere og fremme urfolksspråkene. Sametingspresident Aili Keskitalo sitter også i styringsgruppa for urfolkstiåret.

Sametinget vil fremover, fram mot og under IDIL 2022-2032, fortsette arbeidet med å fremme urfolksspråk og fortsette å fokusere på hovedmålene som var satt for det internasjonale året for urfolksspråk; Språksamarbeid over riksgrensene og Språkteknologi og digitalisering. Styringsgruppen for det internasjonale året for urfolksspråk fortsetter frem til styringsgruppen for det internasjonale tiåret for urfolksspråk er på plass.

Det settes av kr 300 000 for 2021.

11.5 Likeverd og solidaritet

Mål for innsatsområdet:

- Det vises solidaritet med andre urfolk.

Sametinget er pådrivere i internasjonale organer for å utvikle og følge opp folkerettslige konvensjoner, erklæringer og andre instrumenter som styrker rettighetene til verdens urfolk. Som urfolk i et av verdens rikeste land har vi en solidarisk forpliktelse til å bistå til at situasjonen til andre urfolk blir bedre. Samtidig er internasjonal rett avgjørende for å fremme og ivareta våre rettigheter og interesser på hjemmebane.

11.6 Likestilling

Mål for innsatsområdet:

- Et likestilt samisk samfunn med like rettigheter og muligheter for alle.

Utgangspunktet for å nå dette målet er at likestilling berører alle samfunnsområder og skal være en integrert del av vårt arbeid, uavhengig av blant annet kjønn, funksjonsevne, etnisitet og seksuell legning. Likestilling er derfor et aspekt ved alle politikkområdene i Sametinget, og likestilling skal derfor være en integrert del av hvert fagområde.

Urfolkskvinner er sjelden med i beslutningsprosessene. Spørsmål som gjelder urfolkskvinner blir ofte usynliggjort i internasjonale rettighetsprosesser. I tillegg blir spørsmål som gjelder urfolkskvinner ofte usynliggjort på arenaer der urfolksspørsmål tas opp eksplisitt. Det kommer stadig sterkere krav fra urfolkskvinner om at de må bli inkludert i beslutningsprosesser og på arenaer som gjelder urfolk.

11.6.1 Samletabell - likestilling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
27100 Oppfølging av Sametingets likestillingsmelding - Sábme jállu a)	750	350	400	114,3 %
Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner - direkte tilskudd	329	314	15	4,8 %
51400 Urfolkskvinnekonferanse - konferanse	0	300	-300	-100,0 %
Sum	1 079	964	115	11,9 %

11.6.2 Oppfølging av Sametingets likestillingsmelding - prosjekt

Vold i nære relasjoner er et samfunnsproblem også i Sápmi, og krever økt bevissthet om temaet og målrettede tiltak innenfor forebygging, tjenestetilbudet for berørte og kompetanseheving blant fagfolk. Vi ønsker å være premissleverandør for utforming av statlige tiltak på området. Det er viktig å få mer forskning på feltet, økt kompetanse og kapasitet i alle ledd og bidra til holdningsendring. Sametinget er i samarbeid med regjeringen i gang med å utarbeide en handlingsplan mot vold, med en egen del om samiske samfunn. Det vil arrangeres fagdager og seminar.

Sametinget, i samarbeid med Likestillings- og diskrimineringsombudet, vil igangsette forskning som skal se på hatytringer og hatkriminalitet som samiske barn og unge opplever.

Det settes av kr 750 000 til prosjektet i 2021.

11.6.3 Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner - direkte tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
56400 Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum	199	190	9	4,7 %
56300 Norgga Sáráhká Samisk kvinneorganisasjon	130	124	6	4,8 %
Sum	329	314	15	4,8 %

11.6.4 Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Bidra og styrke arbeidet for ressursenter og kjønnslikestilling i et samisk perspektiv.

Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum (SNF) er et ressursenter for samiske kvinner og kjønnslikestilling i et samisk perspektiv. SNF jobber for å øke samekvinneres innflytelse i samfunnet, motivere samiske kvinner til engasjement og utvikling på egne vilkår og arbeider for å etablere et samisk ressursenter der kjønns- og likestillingsspørsmål er i fokus. I tillegg arbeider de for at samekvinneres liv og arbeid, både historisk og i dag, blir dokumentert og synliggjort.

Det settes av kr 199 000 i 2021 i direkte tilskudd til Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum.

11.6.5 Norgga Sáráhká Samisk kvinneorganisasjon - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Bidra til utvikling av samiske kvinners innflytelse i samfunnet.

Norgga Sáráhká Samisk kvinneorganisasjon er et samarbeidsorgan for samiske kvinnespørsmål i Sápmi. Organisasjonen fremmer og utvikler samiske kvinners innflytelse i samfunnet gjennom å bevisstgjøre samiske kvinner og menn til likestilling, påvirke beslutningstakere, bedre samiske barn og ungdoms oppvekstvilkår, synliggjøre kvinnekulturen og bedre de eldres livskvalitet. Organisasjonen samarbeider også med andre urfolkskvinneorganisasjoner samt nasjonale og internasjonale kvinneorganisasjoner.

Det settes av kr 130 000 i 2021 i direkte tilskudd til Norgga Sáráhká Samisk kvinneorganisasjon.

12 Samarbeidsavtaler

Samfunns mål:

- Et styrket samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Kommunene er en av de viktigste samarbeidspartnere for Sametinget. Kommunene er de som først og fremst legger til rette tjenester til den samiske befolkningen hva gjelder språk, oppvekst og opplæring, helse og sosial, kultur, næring og arealbruk.

Sametinget arbeider for å legge forholdene til rette slik at det samiske folk selv, på egne premisser, skal ha mulighet til å utvikle sine samfunn, sitt språk og kultur på best mulig måte. Dette er et ansvar som Sametinget verken skal, kan eller vil bære alene. Sametinget ønsker å styrke samarbeidet med regionale og lokale myndigheter. Dette skal skje gjennom etableringen av partnerskapsavtaler og samarbeidsavtaler med kommuner og fylkeskommuner, samt andre sentrale institusjoner hvis virksomhet berører samiske interesser.

Sametinget vil i 2021 jobbe spesielt for å opprette og styrke eksisterende partnerskap med lokale og regionale myndigheter der målet er et felles løft for de samiske institusjonene.

12.1 Virkemidler til samarbeid

12.1.1 Innsatsområder - samarbeidsavtaler

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Regionalt samarbeid	2 000	2 000	0	0,0 %
Sum	2 000	2 000	0	0,0 %

12.2 Regionalt samarbeid

Mål for innsatsområdet:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Sametinget er avhengig av samarbeid med andre parter for å oppnå resultater i vårt arbeid. Sametinget har i 2018 og 2019 inngått nye samarbeidsavtaler med Finnmarks fylkeskommune, Troms fylkeskommune, Nordland fylkeskommune og Trøndelag fylkeskommune. Fra og med 01.01.2020 er Troms og Finnmark slått sammen til én region, og Sametinget vil i løpet av året ha samtaler med den nye fylkeskommunen med mål om å inngå en ny samarbeidsavtale.

Sametinget har undertegnet samarbeidsavtaler med bykommunene Alta, Oslo, Bodø og Tromsø. Samarbeidsavtalene har som intensjon å ivareta samisk språk og kultur for den samiske befolkningen i disse kommunene. Videre legger samarbeidsavtalene forholdene til rette for en mer åpen og tillitsfull

dialog om forhold som gjelder samer. Oppfølgingen av avtalene skjer gjennom tiltak innenfor de ulike fagkapitlene i budsjettet.

12.2.1 Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
45000 Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd	2 000	2 000	0	0,0 %
Sum	2 000	2 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Prioriteringer i 2021 for tilskuddsordningen - Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter:

- Prosjekter som fremmer samisk språk, kultur og samfunnsliv i de fylkeskommuner som Sametinget har samarbeidsavtale med.
- Prosjekter som fremmer samisk språk, kultur og samfunnsliv i de bykommuner som Sametinget har samarbeidsavtale med.

13 Andre tiltak

13.1.1 Samletabell - Andre tiltak

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
82000 Noereh! - direkte tilskudd	220	210	10	4,8 %
55000 Samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd	2 969	2 836	133	4,7 %
56000 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget - søkerbasert tilskudd	551	526	25	4,8 %
80100 Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale	375	375	0	0,0 %
86000 Forskning på sametingsvalget - avtale	800	800	0	0,0 %
62300 Sametingsvalget 2021 - prosjekt	3 500	0	3 500	0,0 %
81000 Tilskuddsforvaltningssystem - prosjekt	0	1 000	-1 000	-100,0 %
Virkemidler politisk nivå a)	8 180	0	8 180	-
Sum	16 595	5 747	10 848	188,8 %

13.1.2 Tilskudd til Noereh - direkte tilskudd

Noereh er en samisk ungdomsorganisasjon på norsk side av Sápmi som ble stiftet i 2009. Noereh skal jobbe for all samisk ungdom, og med saker samiske ungdommer brenner for. Noereh skal legge til rette for at all samisk ungdom har en møteplass som bidrar til å styrke den samiske identitetsfølelsen på tvers av geografi og grenser. Noereh er en partipolitisk og livssynsmessig nøytral organisasjon. Det settes av kr 220 000 i direktetilskudd til Noereh i 2021.

13.1.3 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
55000 Samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd	2 969	2 836	133	4,7 %
Sum	2 969	2 836	133	4,7 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner:

- Opprettholde et variert organisasjonsliv og sikre organisasjonene et stabilt økonomisk fundament.

13.1.4 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
56000 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget - søkerbasert tilskudd	551	526	25	4,8 %
Sum	551	526	25	4,8 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget:

- Sikre det finansielle grunnlaget til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget.

13.1.5 Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale

Sametinget har inngått avtale med Statistisk sentralbyrå (SSB) om produksjon av samiskrelatert statistikk. Midlene dekker produksjon av publikasjonen, Samisk statistikk, som utkommer annethvert år. Sametingets grunnsyn er at produksjon av samiskrelatert statistikk skal dekkes over statsoppdraget til SSB.

Det settes av kr 375 000 i 2021 til avtalen.

13.1.6 Forskning på Sametingsvalget - avtale

Kunnskap om samenes politiske deltakelse og oppslutning ved sametingsvalg er av grunnleggende betydning. Det er derfor av stor betydning at det gjennomføres en systematisk valgforskning for sametingsvalgene. Formålet med forskningsprosjektet om sametingsvalget er å få bedre kunnskap om og bygge opp samisk valgforskningskompetanse der det legges vekt på samiske kulturelle og språklige forhold.

Det settes av kr 800 000 i 2021 til avtalen.

13.1.7 Sametingsvalget 2021 - prosjekt

Mål:

- Et godt gjennomført Sametingsvalg.

Sametingsvalget blir gjennomført hvert fjerde år. Prosjektet skal ivareta alt arbeidet rundt gjennomføringen av Sametingsvalget 2021. Dette omfatter blant annet forvaltning av Sametingets valgmannstall, sekretariatsoppgaver for Sametingets valgnemnd, opplæring av kommuner og opptellingsvalgstyrene med mer.

Det settes av kr 3 500 000 til prosjektet i 2021.

13.1.8 Tilskuddsforvaltningssystem - prosjekt

Prosjektet er en oppfølging av Sametingets digitaliseringsstrategi, vedtatt 6. desember 2018. Sametinget har i 2020 signert kontrakt med Innovit om å innføre et helhetlig tilskuddsforvaltningssystem.

Systemet består av moduler for

- Skjema (søknader, rapportering)
- Min side (enklere dialog med søker/tilskuddsmottaker)
- Behandling og oppfølging av tilskudd/arbeidsflyt
- Statistikk over tilskudd

Løsningen er et standardisert system som kan tilpasses og utvides for våre behov.

Systemet skal tas i bruk fra 01.01.21 for utvalgte pilotordninger. Deretter rulles de øvrige ordningene ut gjennom hele 2021. Alle ordninger skal være på plass fra 01.01.22.

13.2 Virkemidler politisk nivå

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
62000 Politiske grupper i Sametinget	3 940	0	3 940	-
62100 Opposisjonens arbeidsvilkår	1 540	0	1 540	-
62200 Tilskudd til lister ved sametingsvalget 2021 - søkerbasert tilskudd	2 700	0	2 700	-
Sum	8 180	0	8 180	-

Virkemidler politisk nivå er i 2021 flyttet fra kapittel 14 Politisk nivå.

13.2.1 Tilskudd til politiske grupper i Sametinget

Tilskuddsmottakere og målgruppe for tilskuddsordningen:

Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.02.94, med endringer av 28.11.07.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumsledelsen delegerer myndigheten til.

Tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår:

Målgruppe for tilskuddsordningen: Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.2.1994, med endringer av 28.11.2007, og som har definert seg som en del av opposisjonen.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumsledelsen delegerer myndigheten til. Det settes av kr 3 940 000 til den søkerbaserte ordningen.

13.2.2 Opposisjonens arbeidsvilkår

For å sikre opposisjonen gode arbeidsvilkår i Sametinget settes det årlig av midler til drift av de politiske opposisjonsgruppene. Det settes av kr 1 540 000 i 2021.

13.2.3 Tilskudd til lister ved Sametingsvalget 2021

Mål med tilskuddsordningen:

- Mulighet for valgdeltakelse til de som stiller lister til sametingsvalget.

Målgruppen for denne ordningen er alle lister som Sametingets valgnemnd godkjenner etter § 32 i forskrift om valg av Sametinget.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumledelsen delegerer myndigheten til. Det settes av kr 2 700 000 til ordningen i 2021.

14 Politisk nivå

14.1.1 Samletabell - politisk nivå

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Driftsutgifter politisk nivå	30 390	29 479	911	3,1 %
Virkemidler politisk nivå a)	0	5 316	0	0,0 %
Sum	30 390	34 795	911	2,6 %

a) Virkemidler politisk nivå er i 2021 flyttet til kapittel 13 Andre tiltak.

14.2 Driftsutgifter politisk nivå

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
1010 Sametingets plenum	13 361	12 961	400	3,1 %
1110 Sametingets plenumsledelse	2 040	1 979	61	3,1 %
1111 Sametingets fagkomiteer	810	786	24	3,1 %
1120 Sametingets kontrollutvalg	986	956	30	3,1 %
1310 Samisk parlamentarisk råd	731	709	22	3,1 %
1510 Sametingsrådet	11 279	10 941	338	3,1 %
1910 Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU)	425	412	13	3,2 %
1920 Sametingets eldreråd	471	457	14	3,1 %
1930 Sametingets klagenemnd	287	278	9	3,2 %
Sum	30 390	29 479	911	3,1 %

14.2.1 Administrative ressurser - plenumsstaben

Lønn, reise og kompetanseheving for plenumsstaben inngår i kapittel 15 Administrativt nivå.

Staben har 5 fast ansatte. Plenumsstabens ansvar og oppgaver er å ivareta den parlamentariske virksomheten på Sametinget her under å saksbehandle for møtelederskapet og planlegging av komitémøter. I tillegg har staben ansvar for forvaltning av Sametingets valgmanntall, ansvaret for planleggingen og gjennomføringen av sametingsvalg og åpningen av nytt Sameting, saksbehandlingen av klagesaker som sametingsrådet oversender til Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker samt sekretæroppgaver for Sametingets kontrollutvalg.

Sametinget skal være et forbilde i bruk av samiske språk og har i plenumssak 20/16 vedtatt at representanter skal gis anledning til å få bruke samisk både i forbindelse med komitémøter og når representantene samles i plenum. Sametingets plenum har vedtatt at dokumenter skal oversettes til samisk (både nord-, lule- og sørsamisk), komité- og plenumsmøter skal tolkes til samisk og representantene skal få sine innlegg oversatt til samisk.

14.2.2 Sametingets plenum

I denne posten ligger midler til Sametingets plenum, fagkomiteene og gruppene. Det settes av kr 13 361 000 i 2021 til Sametingets plenum.

14.2.3 Sametingets plenumsledelse

På plenumsledelsens budsjett settes det av midler til dekking av lønn til plenumslederen, godtgjørelser og reiseutgifter til plenumsledelsen for møtevirksomhet utenom plenums møtene og til plenumslederens reisevirksomhet i forbindelse med andre oppdrag for Sametinget. Plenumslederens godtgjørelse utgjør 80 % av presidentens godtgjørelse.

Med bakgrunn i Sametingets vedtak i sak 17/06 Retningslinjer for bruk av midler fra Sametinget til de politiske gruppene, som forvaltes av plenumsledelsen, beregnes kr 50 000 til revisorgodkjenning av gruppemidlene og midlene til opposisjonens arbeidsvilkår.

Med bakgrunn i Sametingets vedtak i sak 20/16 og i sak 25/18 settes det av kr 292 000 til samisk kurs for Sametingets representanter. Midlene forvaltes av plenumsledelsen.

I midlene avsatt til plenumsledelsen inkluderes godtgjørelse til medlem og varamedlem oppnevnt av Sametinget til Finnmarkseiendommens kontrollkomité på kr 45 000.

Det settes av kr 2 040 000 i 2021 til Sametingets plenumsledelse.

14.2.4 Sametingets fagkomiteer

I kjørereglene for fagkomiteene fremkommer det at komiteene kan foreta reiser eller befaringer for å oppdatere seg i saker som komiteene behandler. Videre står det at komiteene kan delta på møter / seminarer / konferanser for å oppdatere seg i saker komiteen arbeider med.

Det settes av kr 810 000 i 2021 til Sametingets fagkomiteer.

14.2.5 Sametingets kontrollutvalg

Kontrollutvalget skal utøve parlamentarisk kontroll og styringskontroll over virksomheten som finansieres over Sametingets budsjett. I dette ligger også å kontrollere Sametingets årsregnskap og eventuelle merknader til regnskapet fra Riksrevisjonen. Utvalget kan foreta de undersøkelser i Sametingets administrasjon som den anser som nødvendig.

Kontrollutvalget avgir innstilling til Sametingets plenum i saker utvalget tar opp til behandling, enten som en egen sak eller gjennom komiteens årsmelding.

Sametinget kjøper tjenester fra eksterne til Sametingets kontrollutvalg. Tjenestene omfatter blant annet bistand i å utarbeide handlingsplaner for kontrollutvalgets arbeid i henhold til kontrollutvalgets retningslinjer, utredning og saksforberedelse av kontrollutvalgets saker og bistand i informasjons- og kommunikasjonsspørsmål.

Det settes av kr 986 000 i 2021 til Sametingets kontrollutvalg.

14.2.6 Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Samisk parlamentarisk råd (SPR) er et parlamentarisk samarbeidsorgan for sametingene i Finland, Norge og Sverige, med samene fra russisk side som permanente deltagere. Delegasjonens utgifter til deltakelse på SPR-møter og øvrig representasjon dekkes av de ulike sametingene. Det settes av kr 731 000 i 2021 til Samisk parlamentarisk råd.

14.2.7 Sametingsrådet

Posten dekker godtgjørelse til presidenten, fire rådsmedlemmer og to politiske rådgivere samt til sametingsrådets reisevirksomhet i forbindelse med rådsmøter og andre oppdrag for Sametinget.

Sametingspresidentens godtgjørelse følger regjeringsmedlemmenes godtgjørelser og settes til 80 % av denne.

Sametingsrådets øvrige medlemmer har en godtgjørelse pr. år, som utgjør 75 % av presidentens godtgjørelse. Det settes av kr 11 279 000 i 2021 til Sametingsrådet.

14.2.8 Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) skal styrke samisk ungdoms innflytelse på Sametingets politikk. SUPU er også engasjert eksternt i ungdomssaker, og internasjonalt i samisk og urfolks ungdomspolitikk. SUPU består av fem faste medlemmer med varamedlemmer og er oppnevnt av Sametingsrådet. SUPU har fått fastsatt mandat og organisering av Sametingets plenum.

Det settes av kr 425 000 i 2021 til SUPU.

14.2.9 Sametingets eldreråd

Eldrerådet er et rådgivende organ for Sametingsrådet og skal bistå Sametingsrådet i utformingen av Sametingets eldrepolitikk, og i saker som angår samiske eldre.

Det settes av kr 471 000 i 2021 til Sametingets eldreråd.

14.2.10 Sametingets klagenemnd

Sametinget har i 2011 opprettet Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker. Formålet med opprettelsen er å sikre at Sametingets tilskuddsforvaltning oppfyller forvaltningslovens regler om klagebehandling.

Det settes av kr 287 000 i 2021 til Sametingets klagenemnd.

15 Administrativt nivå

(i 1000 kr)

	Budsjett 2021	Budsjett 2020	Avvik 2021 - 2020	Avvik i %
Lønn og sosiale kostnader a) b) c)	98 529	93 322	5 207	5,6 %
Andre driftskostnader	41 372	40 132	1 240	3,1 %
Sum	139 901	133 454	6 447	4,8 %

a) Kr 500 000 gjelder dekning av økte kostnader på administrativt nivå som følge av at Tjeldsund kommune innlemmes i forvaltningsområdet for samisk språk.

b) Kr 850 000 er overført fra 21000 Tilskudd til ordinære læremidler. Det gjelder 1 stillingsressurs.

c) Kr 1 000 000 gjelder administrativt arbeid med tilleggsbevilgningen knyttet til utvikling av digitale læremidler. Dette er en midlertidig økning knyttet til denne tilleg

Posten inneholder:

- Lønn, reise og kompetanseheving for hele Sametingets administrasjon. Dette gjelder for Sametingets 6 fagavdelinger, kommunikasjonsstaben, direktørens stab og plenumsstaben. Hovedtyngden av utgiftene går til lønns- og personalutgifter.
- Felles driftsutgifter for administrasjonen og politisk ledelse. Dette inkluderer varer og tjenester, husleie, strøm, generelle investeringer og investeringer til rullering av IKT-utstyr.
- Avsetning for vedlikeholds- og reparasjonskostnader til sametingsbygningen.

15.1 Sametingets administrasjon

15.1.1 Organisasjonskart

I tillegg til fagavdelingene som er presentert i fagkapitlene har Sametinget følgende administrative enheter:

- Avdeling for administrasjon (HÁL).
- Direktørens stab.
- Kommunikasjonsstaben.

15.1.2 Avdeling for administrasjon

Avdelingen har 38 fast ansatte fordelt på fem seksjoner:

- Seksjon for økonomi.
- Seksjon for personal.
- Seksjon for IT og drift.
- Seksjon for dokumentasjon.
- Seksjon for budsjett og samordning.

Avdelingen har også det overordnede ansvaret for Sametingets budsjett, årsmelding, meldingsarbeid, internkontroll, tilskuddsforvaltning, regelverk for tilskudd og digitalisering i Sametinget.

Avdeling for administrasjon har blant annet det overordnede ansvar for innkjøp og drift av maskinvare og programvare for administrasjonen og politikere, forvaltning av arkiv, personalpolitikk og personaloppfølging, administrering av lønssystem, regnskapssystem og innkjøp, drift av Sametingsbygget og sikkerhet.

15.1.3 Direktørens stab

Staben har 2 fast ansatte.

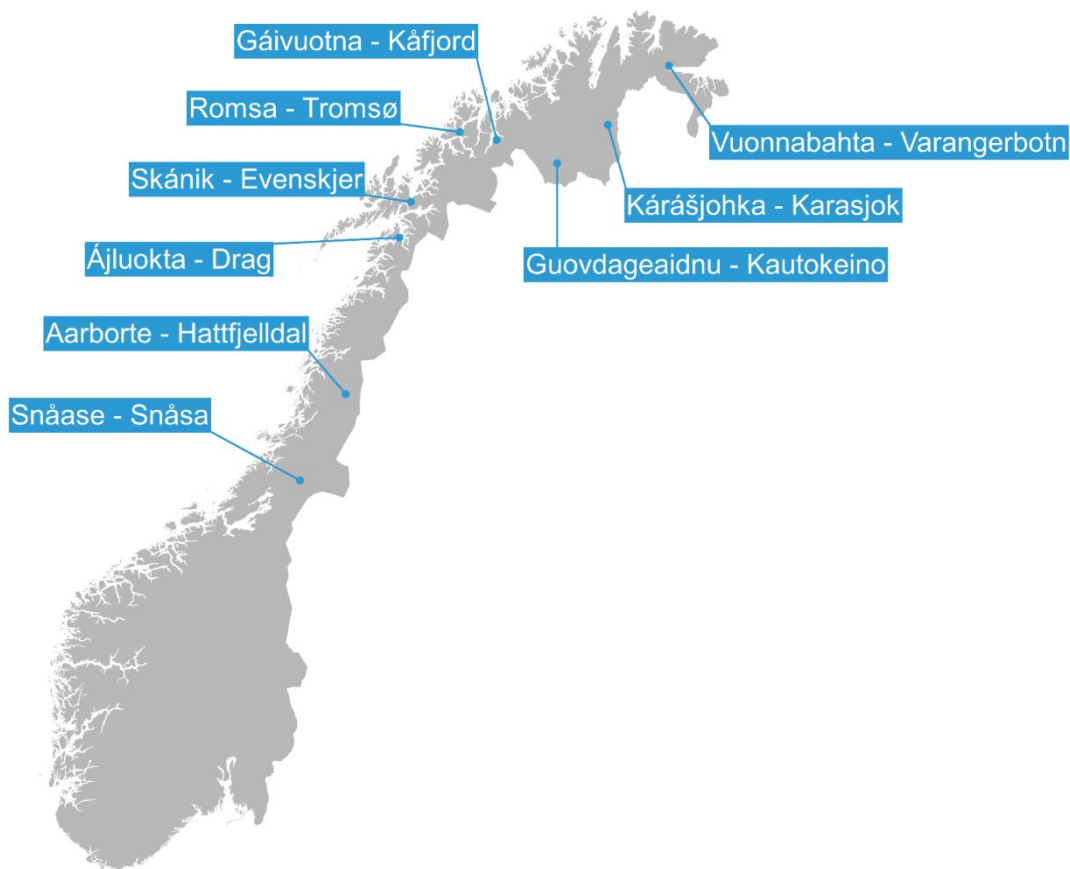
15.1.4 Kommunikasjonsstaben

Staben har 7 fast ansatte.

Kommunikasjonsstaben har ansvaret for informasjons- og kommunikasjonsvirksomheten i Sametinget og den praktiske møtetilretteleggingen i sametingsrådet.

15.1.5 Sametingets kontorstruktur

Sametingets kontorstruktur er geografisk spredt på 9 forskjellige steder, og disse er som følger:

Sametinget har siden etableringen hatt en desentralisert administrasjon, med Karasjok som hovedadministrasjon. De ulike kontorene er lokalisert i viktige samiske områder. Dette bidrar både til gode fagmiljø og til viktige kompetansearbeidsplasser i forholdsvis små arbeidsmarkeder. Sametinget har lyktes med å bygge opp en desentralisert kontorstruktur med stedsuavhengige kompetansearbeidsplasser.

15.2 Verdier, visjon og mål for administrasjonen

Verdiene våre beskriver hvordan vi skal møte og behandle hverandre både internt og eksternt. De skal være fundamentet for vår måte å forholde oss til omgivelsene på. Videre skal verdiene forstås som helt grunnleggende forventninger til hvordan vi skal løse våre oppgaver. De skal prege hele organisasjonen ved å være lett gjenkjennbare i organisasjonskulturen, synlige for andre og gjelde i gode og dårlige tider.

Våre verdier er:

Samisk språk og identitet:

- Samisk er hovedspråket i Sametinget.
- Vi representerer med stolthet det samiske folket.
- Mangfoldige Sápmi.

Åpenhet:

- Vi lever med innsyn fra og utsikt til samfunnet.
- Ledere kommuniserer målene tydelig.
- Vi har inkluderende prosesser.
- Vi har arenaer for levende debatt, ros og kritikk, samt system for varsling.

Verddevuohta - Gjensidig samarbeid og respekt:

- Vi hører sammen, hjelper hverandre og gjør hverandre gode.
- Vi er inkluderende.
- Vi har respekt for alle.

Brukerorientert fokus:

- Vi har fokus på brukernes behov.
- Vi er effektive i ressursbruken.
- Vi er profesjonelle og leverer kvalitet.
- Vi tar miljøhensyn.

15.2.1 Administrasjonens overordnede mål

Sametinget arbeider for å være åpen, brukervennlig og inkluderende - et Sameting for folket. Kontakten med det samiske folk skal alltid være grunnlaget for utviklingen av Sametingets politikk. Sametinget skal også i sitt arbeid ha god dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter.

Sametinget skal bidra til gode rammer for utvikling av samisk språk, kultur og samfunnsliv. Gjennom aktiv dialog med samfunnet leverer vi nyttige og relevante tjenester med høy kvalitet.

Ávkkálaš bálvalusat sámi servvodagas
Nyttige tjenester i det samiske samfunnet

Gulahallan ja buorre beaggin
Kommunikasjon og godt omdømme

Duddjon
Utføre, produsere, utvikle

15.2.2 Kompetanseløft i samisk

Sametingets administrasjon arbeider med en satsning på å løfte språkkompetansen blant våre ansatte. Målsettingen er å øke antallet arenaer internt der samisk benyttes som arbeidsspråk uten bruk av tolke- og oversettingstjenester.

15.2.3 Arbeidsmiljø

Målsettingen med vår arbeidsmiljøpolitikk er å skape en arbeidsplass som oppleves som trivelig, utviklende, stimulerende og trygg for alle medarbeidere. Dette oppnås ved å integrere helse, miljø og sikkerhet i alt vi gjør på arbeidsplassen og videre oppmuntre ledere og medarbeidere til å være med å fremme et godt arbeidsmiljø. Et godt arbeidsmiljø har både verdi for den enkelte og bidrar til god måloppnåelse.

16 Merknader i behandlingen av sak /20

Plan- og finanskomiteén

Sametingets plenum